

Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. W. Stefanyka.

Odział Rękopisów

Zespół (fond) 4

ZBIÓR RĘKOPISÓW BIBLIOTEKI BAWOROWSKICH

Dział 1

1295. Wielądko Wojciech, Zbiór historji polskiej za panowania króla Satanisława Augusta (XVIII w.).

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ЛЬВІВСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. СТЕФАНИКА НАН УКРАЇНИ

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

Фонд 4 (Бав.)
Опис 1
Од. зб. 1295 / 7

Bogolewo

Mane. 3

N. k. 1949. d. -

H. Re Kopiam. Wiedyk

VIII 251

LABIOR
Historyi Polskiej
Za panowania Stanisła-
wa Augusta Króla

Od Roku 1790 do 1792.

przez
Anny Woyciecha Wielkiego

Dla wiadomości potomnym
czasom

LOSTAWSONY

~~~~~
Tom Szósty

Historya Polska
 Panowania Stanisława
 Augusta Króla
Rok 1790.

Roku przeszłego 1789 dnia 30 Grudnia
 na Sejbie Sejnowey 218. przysiężny ma
 tej Urzby Posłów w Warszawie znajdu-
 jących się za wolę Stanów Sejbie Sejnowey
 we do dnia 8. Listego odwołanie zostaly.

Taj dzień tenże nastąpił Marszał-
 teli Konfederacyi królewskiej Jm. Pan
 Malachowski, zachęcał Stany Sejmowe
 ażeby przysiężni w skutecznym wyko-
 naniu interdyktów. że se w tym czasie wyda-
 nane pomyslna okoliczności, i przyci-
 nnie przychylnego są rada Fryderyka
 Wilhelma Króla Pruskiego.

Dnia 26 Lutego 1790 Szanę
traktat zacepny i odporny, mi-
dzy Królem Pruskim, a Paterz Otto-
manickim,

Dnia 20 Lutego Najwzney Cesarz
Imi Jozef II. zycie swoje niezmiernie
mi trudami, i dluga choroba, nadu-
tlone urdu urdu swego 49 w. w.
czy swocy Wiederskiy zakonczył.

Dnia 26 tegoż Miesiaca nałojni
Seymowey 227. do zagaieni Król Imi
przywstawił ministerium do stron
wcał nowy wtey osnowie:

Wos Kłmgi

Nie masz nic w tym rzeczy zblagu
potrzebnieyszego dla narodu, tak
wemoinie go, nayprzed liżnym,
porządny, i płatny w wyzkiem.
Do brata

Potrzeba aby Polacy, byli w stanie
 uchylecia iuzi zupełnego w siebie
 tych urągowań, na które ich sta-
 bości narazata — Sity krowiowe, dacka
 Rępiety trwałosi, przyniosa cey u po-
 stronnych należyty siacunek, uzbud-
 deq chętnicy do przyincielkuch
 niq, związków, a w zawideraniach
 uczynią ich nawet ugleńdnyssom
 na same sprawiedliwości prawda.
 Czas użać nadw, aby ten zacny Na-
 rod Biblii, potyla kłeskach, i upok-
 rzaiących przygodach, mężnie i ro-
 stropnie dzwigaiący się, dokony-
 wal skutecznie przednie wuete ducie,
 a siebie znova w dawnym wielkusi
 i powagi postawil nę dzie: w zapewne
 byde

bydz nie może, jeżeli uchwalone woy-
sko, zostanie bez zamierzoney liczby
i potrzebnego, a brakującego jeszcze
wskazbie zarządu. — Si.

Zaklinam zatem Król Jmcy Seymu-
jących, na miłość Ojczyzny, na iey
stawę, na wiadome każde mu z prze-
wołki niebezpieczeństw, aby wszyscy
wspólnie głosy, i serca swoje łączyli,
na dobro Krain, ile mogąc na czele
godnego i wiochanego Marszałka
Seymowego, który zawziępiąc potrze-
by skarbu, wtażnem nawet mając
Klein, do milliona przyznał w teny-
celom zawęzić — Żeby zaś Król Jmcy
co w petrocie Ojczyzny jego serca do Na-
rodów mówił, to wskutku samym, w
Klein przytatem swoim poturządzał.
Oświadczyl zgromadzenym stanem
iekiedy

ze kiedy wiadomy wszystkim skarbu
 jego niedostatki, większej mu ofiary
 cynti niepozwała, tym czasem ofiaruje
 chętnie Replcey, wszystkie Klejnoty, same
 do kłuski kwi sto tysięcy wartując, i że
 ten swoy dar, zaraz w ręku Jm. Pana
 Marzalka Szymowego złożył rz.
 Kaze. &

Tamowa Krolewska, w pełnych
 gościnności, o dobro powszechnie wy-
 razach zawarta, pobudziła wszyst-
 kich przytomnych do też równychi

Dnia 11 Marca Dzień ten był
 ostatnim, Gwalebnego i Cnotliwego,
 chociaż nader Krotkiego życia,
 W Pana Strabi Grasimskiego
 Starosty Opinowskiego, Kawala-
 lera orderu S. Chrystowa, Posta-
 nowienia Podolskiego - Kiermy

żyjąc lat tylko 34. pełen Cnot Chrze-
ścianiskich i Obywatelskich, po wy-
trzymaney Długiej, i przyłocy choroby,
przygotowany po chrześcijańsku, na
Drogę wieczności, i S. Sakramentarni
opatrzoney, z niezakłóconym zalem Mat.
Ziemi, Siostry, Syna i rodziny, powsze-
chnym wszystkich smutkiem, nad sto-
jąc tak gorliwego, i dobrego Ojczyzny
Postaci Obywatela, śmiertelnie, w
nieśmiertelnie, u Warszawy, ze-
miał życie, zostawiając miłą
pamięć, i godny następstwa
przykład, w ciągu całego seymu,
prawdziwego patrioty znu,
i słacha technologicznego iedynt,
mitacja Ojczyzny.

Idy przedkuzatom

Gdy przedsięwziłem, do Hi-
 storyi Polskiej, wiele interesu-
 iście i kraj nasz, czynnosu w tym
 ze czasie Francuzow, ktorzy nową
 wolności, przez zwolanie Lgruma.
 Dzieni Starow trzech, ustanowili,
 z ogłoszeniem nowej Konstyt^{tu}
 cyi. Do historyi Krol sam, wchęci u-
 szeszliwieni a Parizwu swego, zupełnie
 się przychylił i onę i za przyśiągł.
 Co dowiodł w roku przeszłym w różny
 zdarzeniach, i przykrzych ^{ad} pospol-
 stwa czynionych zamieszaniach,
 Iżad o czyniwiac cały Narod Fran-
 cuzow, powołany byt byt prze
 Konstyt, o czystey intencyi,

Króla swego, iedyńie dla dobra
publicznego, godziny wszystkie
poruszającego - Co potwierdził
Sejma Zgromadzenia Narodu
wego dnia 4 Lutego 1790^{ku}
wraz z Królem przystępnym od
prawiona, takowa:

Ohoto godziny w pol do piętowej
po południu, Król Smi w asystencji
suxch ministrów, przybył na
Sejma, Deputowani wyznaczeni
na przyjęcie Monarchy, witali Króla,
który kobrawszy miejsce Prezydu-
jącego, nieusiał, lecz cały czas
stojąc, tam się ubrzmował -
Deput

Dopiero zaczął mówić, w którym prze-
 tożył naprzód, krytycznie obstrzeżo-
 siłterażnicy, tego ukymu, i wznie-
 obruzenia w Grownajach. Foruz
 lich. Płudzał do zaczętych robot
 okto dobra publicznego, dalszey z
 przewnosu, i ziednoczeniem umy-
 słow kontynuacji: do rychleyzego
 nieporozumienia, i do ostate-
 ckiego interesu potrzebniejszych
 w szeregelnu tym czasie zaku-
 czenia — Daley Wol Trzy ozniadał
 iż wolności Konstytucyjonalney,
 sam bronit, i iż utrzymowai będzie,
 obiecał oraż wespół z królową, i e-
 dnem z nim sentymentami
 tegoż, wresnie przygotowai
nam

toż sam, i dener Delfina, do nowego
porządku rzeczy, i do szukania swe-
go szczęścia, w uszczelnieniu Fran-
cuzów — Na ostatku zakończył
Krol, zachęceniem wszystkich, du-
cha zgody i ciedrości, w obra-
dach publicznych, a żeby zapo-
mniaw. sy o prywatach, za przy-
kładem samego Krola, iedne tylko
mieli zdanie, interes ieden, i chę-
nie iedno, to jest: przychylne
się do nowej konstytucyi, i nasy-
liwizę chęć spokoju, dobra, i
uszczelnienia Francuzów —

(Czym może być szersze życie
nie nad to Krola osmiadzenie.)

Lu

Po ichon czoney mowce Krolewicy
 Ktora przeszło zominat trwata,
 i z najzywszym ukontento wa-
 nem przyjeta byla — Przydugcy
 Odpowiedzial Krolowi, wie stawa:

„Zgromadzenie Narodowe

- 17 „znajczulsza w dziejach, pogloda
- „a na postpowanie, ktore w Kmieci,
- „a milosci Ocyzyny pody Krowata —
- „ Niedbaw Krolu Nayiasmięyszy,
- „ o skazatosci, i swietnosci tronu, gdy
- „ między Nas przychodzić racay sa —
- „ Jwsa mey rzeczy, niepotrzebne zaed-
- „ cey do ziednania sobie usyptkich
- „ Serc, iak w caloy tytko proste cie,
- „ surych Cnot pokazac się.
- „ Zadiwienia przez te z Cnoty
- „ Prze

- 4) sprawi tego, nie smiercię i a w kregi
- 4) opowiedzie, zostawie o nego wyraz
- 1) tym uczuciom, ktore we wszystkich
- 1) sercach panstwa, i w tak pieknych
- 4) momentach wydalaj sie &

Dopiero Krol Imy wyprzedzily z
 Lignmadzenia, udalily do palacu
 swego Thulleres, do kiedor przyje-
 stu kilku Deputowanych przepro-
 wadzony zostal. Krolowa z fa-
 milią Krolową, stala na dole
 przy schodach, i miula mowe do
 Deputowanych w sposob nastę-
 pujący:

- 1) Łzy sie serdecznie z tym
- 1) Krolu, do ktorego milosci Krola
- 1) Krolowei swemu naklonila
- ego

- „iego, i ia wrednakowych z Krolew
- „ Imię zostaje sentymentach. . . .
- „ Oto Delfin, przywiodę mu na pa
- „ męć, cnoty dostojnego oycatego:
- „ wcesnie przyuczę go, do bronięcia
- „ publiczney wolności, i do powała-
- „ nia praw, których on iak się spo-
- „ dzievam, będzie podpierał nayspe-
- „ wniey, ię. Si

Krolowa datała mowę na piśmie
 w Target, iednemu z Deputowa-
nych, który oddał ją Narodowemu
Zgromadzeniu, gdzie miłe uczucie
 sprawiła.

Wotowano zaraz, za wyznacze-
 niem Deputacyi od 60 Osob, nadzyska-
 czynienie Krolowi i Krolowej.

za tak kawe ich sentymenta osuad-
zone. Potym ta Deputacya, u
Krolestwa Schingiw miała au-
dyencya. Uchwala no u seccerfor.
mowac adreso, i rozestac go do
wzyszkich Prowincyi, z opisa-
niem tego, u na Zgromadzeniu,
Dnia 4 Lutego zaszedlo; z zachęce-
niem przytym, do ujednoscia, i do
postulazeniwa prawom.

Bodano takze Projekt, wzgledem
przywołania do Kraiu Emigran-
tow Francuzow, i chiaz dekrét
ten nie został u nasze ulozony, w
krotce ujednoscia miał nastąpić.

Na ostatku stanęło: ażeby
Deputowani wszyscy uaktualizowac
przywilegi

przysięgę wykonali:

- " Ja obiecuje i przysięgam, że będę
- " wierny Narodowi, prawu, i Kro-
- " lowi, i że wszystkie siły używować
- " będę, Konstytucya, od Narodowego
- " Zgromadzenia dekretem; i
- " i od Króla przyjęta. — Se.

Deputowani nie obecni, pierw-
 nim przypuszczeni będą, do Narodo-
 wego Zgromadzenia, nieczoną przy-
 sięgę także wykonai dowiązani byli,
 Straznik przysięgi przysięgł także,
 iako Deputowany, podług wyngi
 namienionej — W Baully także
 Margruf de la Fayette, i reprezentan-
 tura gminni, na placu la Greve
 Obywatelilla, przysięgę wykonali.

Tegoż wieczora Messiro Puy i
 złożyli bytności Króla na Zgroma-
 dzeniu Narodowym, illuminowane
 było.

będą - Przy tej Okoliczności, na Ka-
tusz, wieniec Obywatelskim
portret Króla ozdobił.

Tu Cytelnik, zastanowiony nad
tak chwalebny czynami, Ignacjan-
dzenia Narodowego, w czasie tej Sesji
chwalebnie działaniami, czyni niepo-
winiem, Na Francuzów wziętych da-
szych pomysłów, z łaczonego
jednomyslnie Króla z Mandem?
lecz dalsze następne, nadzwyczajne
w nie spodziewane, tegoż Narodu
czynny, niemiary zastanowić Cy-
telnik, nad odmianą Okoliczności
następnych -

Uwaga, że niektóre szczegóły
w Francji w tym roku zdarzone,
nieużyte w tym, że o Sa, przedtem
Parizurze

Canis tuus, i podobniez w tymie zda-
rzonych szeregach, przy opisanu
Historii Polakow, przytoczai będe-

Wyżey namienilem o śmierci
Jozefa II. Cesarza, i Karla Rzymśkiego,
tu, gdy mi nie wypadła zrecznosci opisa-
nia życia tego Monarchy, przynajmiedzy
iły chwalebnie onei zalkonizyt, w
krotkosi wyrazi.

Jozef Cesarz po odprawieniu w
dziej kampanii w roku zesztym z
Turkiem, gdy powrócił do Wiednia
mucno zachorował, w tej słabosci
iż, zostającemu, gdy o nie spodziewa-
ney śmierci Krzyżowej Elzbiety
Cesarzowej, Cesarz rzekl: Jercze wiec i
ten snogi cios musiał powi namieć.
Wystawie Jey ciato usali, bo tui sa.
ma sala, nie dawniec będzie potrzebny

Na mojego ciała. Sedem 24 godzin
minie, a potha minie to, co postłato
Przy tej i in. i in. Monce będzie moim
na tym świecie blesciom.

Przy tej i in. w racy samey ciał
tnie dni życia Cesarza, w których ten
Monarcha, wielko, dat przy swej śmier.
ci, wielkopomnym czasem przestro.
go, gdy iawnie przytadem rzym
pokazał, że w niezliczonych życia
ludziwego troskach, zutarsza przy
ostatnim doczesnych dni zgonie,
nigdzie żaden człowiek, prawdzi.
wey podcechy znaleźć nie może,
iż tylko w samym Bogu, i w usta.
nowońey od niego prawu wierney
Religii.

Strapiiony ten Monarcha
przyjmuje

41
przyjąwszy S. Wiatyka, & prowadził
Jolana, aż do drzwi swego pokoju
W przytomności potym, więcej niż
przedtem miał Osob, upadł na kolana
przed Krucyfikem, mówiąc w głos:
„Zbawicielu mój! ty sam jeden czysty
„co się w głębokości serc ludzkich znay.
„dziej. Ty widzisz czyste zamysły moje!
„Ty wiesz za co mnie zabił tego Kajsar.
„czyż Ci ofiarę z tego wszystkiego, co
„cierpię: aż do zgladzenia moich grze-
„chów... Ucieknij się do twego miłosier-
„dzia...”

Obrociwszy się potym do przyto-
mnych, rzekł: modlcie się za mnie...
a gdy wyszły ze trzemi upadli na ko-
lana, mówiąc do nich: Modlmy się za
moją matkę, za moją matkę i za
całą

cała familia: a naybardziej martwy
się zaowych nieścieszliwych, którzy zgi-
neli na leżniejszej wojnie, aiedy
Bóg smierci ich, odpocai mnie i naczył

Odprawiwszy pewny nabozny
hymn, do którego obliwze miał przy-
wiązanie, pokazał się uspokoiwym,
i spieszyl do rozdawania rozmaitych
tok, mianowicie wuyprawzeniu
zwięzienia wielu osob — Oładnym
z swych stąg wie zapomniat, i z całą
familia swia, | przez pisanie własny
reka bilety: | poręgnat się.

Wracając znowa do modlitwy,
czytając sam z swojej księzki, a gdy
użył do czytania nie stawał,
oddal tę księzke Spowid Śni K'ow
swemu

iucnu, aby ię miał w sobie Dla
 pamiątki. Prosił na ostatok o powrze-
 chne rozgnieszenie, i o zaczęcie zwy-
 kłych kościelnych modlitw nad Ho-
 nającemi, pod czas tych modlitw, nara-
 padła szachawka, i za trzecim szachar-
 niem zaraz skonał. Wszyscy słu-
 tane i inni Dworscy, otoczyli ciała na
 Pięćkroch, całując ręce zmarłego
 Pana, i łzami je oblewając.

Tak pobożna śmierć Cesarza oka-
 zała, iż był wewnętrznie ugniatwa-
 ny, w religii S. Katołickiej i w Cno-
 tach chrześcijańskich.

Dnia 1 Marca. W Dreźnie skoń-
 czył dni życia swego W. Maryan Pr-
toki Łubaczewski Syn

Syn Jerzego Potockiego, i Konstancji
Budberestkiej Starstwa Grabowice.
Koch: Wnuk Jerzego Potockiego
i Kyrstyny Lubomirskiej Kancelar-
stwa Krakowskich, miał za sobą Kory
Matachowską, Kancelarkę w. Komu-
zletona bezpostępną. Czasu gwałtownego
i podziata kraków Reptey, jako wielki
Patriota, wolał raczej zepskuta żyć
w oddaleniu od Ojczyzny, a niżeli
do poniżonej i uciążliwej wracał
pod wamukiem starości, i przekonanym
swoim prawym.

Nawspół Szymowej 243 za zgodą
Stanu Konfederowanych ugodnionych.
stajniya Nobilitacyi W. Bernarda Le
Włodźego Ministra Polskiego przy
Dumie Berlińskiej, i W. Manużę
Wider

wiza tlomacza Rzplcey do ekspedy-
cyi Ruskiej.

Gdy Si any zgromadzone na legm
przedsiwziely przyjsc do alianse
z Krolem Snyca Pruskim, Krol Sny
rozporozk korespondency, wzgledem
traktatu handlowego, obu Narodow,
ktora dla ciekawosci Cytelnika, z
Franuzkiego przetlomaczono, tu
podaje.

Tlomaczenie listu Starza
Stawa Augusta Krola Pol-
skiego, do Fryderyka Witel-
ma Krola Pruskiego

Dnia 17. Marca 1790 R.

Pisanego

Mozu Parise Brucel,

Juz pierwsze jest wiadomo w. k. m. j.

że Sejm Polski jedno głosić nie, postarow
wół przymienzyć Rządy, i Naszą, z W. K.
Maj, bez cwałki, i bez domagania się
poprzedniejszej umowy handlowych
punktów, które są w rozstraszaniu, mię
dzy W. K. Mają i Nami.

Im bardziej też handlowe prom
i to, istotnie są ważne dla Nas, tym
bardziej, W. K. Maj, raczy się ceować i spasić
okazany, dotychczas się z W. K. Mają,
wolnego i zanego Narodu, spusca
jącego się i edynie, na sprawiedliwie
osobistą i znanego charakteru w Anglii.

Z takim krotem, i takim i z tego
W. K. Maj, droga najpewniejsza był
powinna, uclawiać się wprost do niego,
i prosta, alij wzięt na skalę sprawied
liwej duszy i sułej, uclawiania się
Narodu

Narodu, który Mu ciałkiem Dacie przy
 iarni swia, agrontacie swe uzalenia,
 na iasných Traktatowych wyrazach,
 i na siedmnowsto letnim cürpaciem —

Ten Narod, wystawil sobie obraz
 panującego Fryderyka Wilhelma,
 talu, iż gdy dosięga przodków we
 wysiętlich inzych gatunkach stę-
 wy, i eden sobie zedue przyutawiajcie
 osobliwe, wielkość swia, zosodziegic
 wyjęcy nad okropne maxymy tych,
 którzy dobro swych Krolów nigdzie
 indziej nie upatruia, jak w szkodach
 Sasiadow.

Niemozesz Krolu nie wiedzieć,
 wieleto przewidywai mateziato
 zabsadnicę, mających się przeciwie
 tej rezolucyi, którą przedsięwzięt
 Sejm Polski, dnia 15 tego miesiaca
a.

a przynajmniej one spozni. Ateż
wzysko się usunęło, pized to jednę
myśla, że to z Tobą krolu mamy do
ciężenia...

Rektem do Narodu mego, że
adam się osobiscie do W. K. Mij. Ze
Mu przetore prawa, szargi, i ządania
mego Narodu: a natychmiast Sejm
cały bez podziału głosow wyrekl,
Stanimy się w rychley sprzymierze-
niami, tego krola, nader zapewne
prawego, nader prawdziwie urzędke-
go, niczedy chciat Korzystai, prze-
ciwko Nam zuprosi, ktorzy w Nim
pohladamy. Rozkazie On pewnie
Ministrom swoim, zaradzie i ali-
cay przedley słusznyim szargom
Płakow: powie On, chce aby odrod
Polacy

Polacy niechali u siebie niestawnego
i dokucliwość: chcę, żeby był kon-
tenci, ponieważ się ogłosił być
memi przypaśtoni.

Jżeli mówią do mego Narodu
pozwoltem sobie rozkazać listowi
Memu pomyslnego skutku, rozumia-
tem, że przez to samu hold oddatem
Cnotom W. W. mi:

W takich sentymentach będą się
zawie szczyt, rozrywają się.

Wamę elbrym Bratem

i Sprzymierzeńcem

Stawisław August
Krol.

Tomazera

Listu Fryderyka Wilhelma
Krola Pruskiego, w odpowiedzi
na list poprzedniy.

z Berlina

z Berlina
Dnia 11 Kwieciana 1790 R

Mosi Panie Bracie!

Odebrałem przez ręce Józefa
Gablonskiego list W. K. M. pod
dniami 17 Marca do mnie piśmny,
w którym oświadczył się W. K. M.
do mojej osobistej rzetelności, aby
zaspokoić krzywdy w handlu, które
Naród Polski od Prus, ponosi w
nieumiarunku.

Pochlebiam Mędrzności, która
mnie W. K. M. zastawiasz, do
której usprawiedliwień, nie
ia z mojej strony nie oprócz,
Atoli przez W. K. M. i Narodu.
Zachowam

Zachowaj też samę sprawiedli-
wość, i bezstronność, który domnie-
sz dawz, względem Mnie, i mego
Kraju, i aby zwazione były na szali,
równy, prawdziwe obywatelności
tey ważney, o którą rzecz jest ma-
terya.

Gdy sobie raczysz W. K. M. przy-
pomnieć wszystko to, co się stało od
czasu wstąpienia Prus Tach-
drück, nie możesz nie przyznać, że okazy-
wały się trudności, które handel Narv-
du Szwedzkiego, na Wiśle, i do rzeki
Bałtyckiego, może trudnią, będąc
jedynie sury pułgtek i zuzodo itąd:
i w czasie wstąpienia Prus Tach-
drück, Miasta Elwisk, i Tornii
były z niego wyłączone. lubo,

w pośrodku Prus znalazł się
i że skolicznicy wymogali, i robili
w R. 1775. konwencyą handlową,
między Prusami, i Polską, i mocy
której, w sły. thie z owary, które Na-
rod Polski do Polaniska, lub z
Polaniska prowadzi, były nalożone,
także i sama opłata 12 od tona, i aka-
cuzja Baronowa Selskiego wy-
bierzana bywała — Jeżeli w wybrze-
niny, wkradły się abusus, prze-
obchodzenie się celniców, czego
nie mniej poddani Prusy, do-
swiadają, w Polsce: i a także
i krol moy poprzednik, staraliśmy
się poprawić i one ile możności,
w trypanku

w przypadku szkody z niewiadomych
 Nadewszystko kazalem zmniejszyc
 tace produktow Polskich, dwiuzh
 prawdziwey wartosci, na Komorze
Fordonu, i kazalem zmniejszyc
 raty od sta, do tranzytowe, na
 wszystkich towarach, ktore Narod
Polski z za granicy ladem i przez
 moy kraj sprowadza. Inzitem
 nawet to, czego zadeczenie poruu
 iczy nie zrobil, i czego nawet Narod
Polski, wypiagac nie mogl Inzitem
 pbor cla, i opłaty, na naywiekszej czesci
 produktow, i towarow, ktore Szwecji
 do Bras Zachodnich, i do innych
 portow, w Krölewcu i Membli sprowadza,

Kasując Komory celne, które były
od wieków, na granicach między
Lipsami, i Litwą.

Rozumiem więc, iż zrobiłem
wszystko, i więcej nawet, niż wyią-
gai po mnie można, aby ułatwić
handel narodu Polskiego przez
moje Kraje. Może bydl ten han-
del prowadzony, bez żadnego
poboru do miast moich, Królewca,
i Memelu; a z opłatą dwóch od-
sta, przez miasta moje nadmorskie
Elbląg i Szetyn. Jeżeli handel
który Polacy chcą prowadzić
do Słaniska, jest obciążony opłatą
12. odst, to jest naturalny i ko-
micany

ikoniczny skutek bycia dawnych
 Cet Polskich, Konserwacji R 1775.
 i potozienia miasta Gdaniska.
 Niemozna sprawiedliwie wycia-
 gai pomnie tego, abym przypuscil
 do takich samych Taryf, i takich
 samych dobrodziewtu, iakie wlasne
 moie maia miasta; to miasto kto-
 re jest otoczone calym moim Kruiem,
 a nie nalezy do niego, i ktorego
 mieszkanow przemycania, i doku-
 czania magistratu, tyle mu ztego
 robta. Ciaż ta, ze Narod Polski,
 z tad czerpi indirecte, ale to jest wla-
 sną winą, a nie Krolow Pruskich, i
 powinien on sobie przypomniec. =

ze niemnicy mu dokuczają Mors-
polium handlu Wislanego, które
miasto Słanisk, przywłaszczyle so-
bce w czasie panowania Polskiego.
zrzywda innych miast Pruskich
Tawada, niemocie przestai, być współ-
ną handlowi, który Polacy chcą na
Wisle, i z Słaniskiem prowadzić.
poty, polci Miasta Słanisk i Toruń
zostaną oddzielne, od Mezo territo-
rium, którym są zupełnie otwone
a zwłaszcza pierwsze.

Dla usunięcia tej szkodziwości,
niemogącej być poprawioną inaczej,
Kazalem proponować W.K. Mji i za me-
mu Sejmowi, aby zrobił ze mną nowy
traktat

tranzakcyą, przez którą, zmniejszył
 bym cło ustanowione na Wiele 12 od
 sta, na cenę tak mierną, że Naród
 Polski, mógłby być zupełnie kontent,
 iż gdańsk aby w nadgodę wielkiej
 straty, którą bym w moich celnych ob-
 chodach poniosł, ustąpił mi
 zwierzchnictwa, nad miastami
 Gdaniskiem i Toruniem, które
 przez swe naturalne położenie należą
 do terytorium Prus zachodnich,
 i które podczas ustąpienia tego Krain,
 były eksyprowane, z przyczyn tylko
 partykularnych, i mało ważnych.
 Rozumiatem, iż mogą takie pro-
 zyby podać, i niebydź sądzonym

owidoki nieprawiedliwe powiększe.
masz, i ambiuji: poruczaw sztywa
Miasta Gdańsk i Torun, są w
pozwol mwich krów w polozone, i że
ich zwierzchnictwo nie przystoi, tylko
właścicielowi Impr. Zachodnich,
i spozymierzeniowi Polakicy, które
dają mu powiększenie strownie po-
trebnych Prusom i Polszcze, ponie-
waż nie cale nie czynią Rzplacy Pol-
skicy, i raczej trudnią, i obiążają
handel Narodu Polskiego, przez
opłaty ustanowione, i ponieważ
zmniejszając te opłaty ~~ustanowione~~
byłbyś utracił dochodu rocznego
całkowitego, 200,000 talarów Narodu
Narodu

Narod Polski niewątpliwie zyski-
wał w handlu swym, na zmniejszeniu
cet Fordonu, bez nadziei iakiegoś
wiek dla mnie znalezienia rumego
zysku, w nabyciu Miast Galiczka
i Torunia — Gdybyś W. K. M. był
na tym stracił iakie dochody przy-
padkowe, byłbym nieochybił nadym-
dzić one W. K. M.:

Niepowinienem był więc spodzie-
wać się, że tę wspomnianą propozycyę
Sejm przyjmie sposobem, tak przezi-
wym i nadzwyczajnym, i uczciwym,
widokom, i prawdziwemu Dwoch
Państw interesowi — Mniey ieszcze
przewidywać mogłem, iż Monarcha
tak

dobry Patryota, i tak otwiecony, iak
W. K. My, bydziesz się temu tak mocno
opierał, iak W. K. My, czynites —

Dozyna się się u innego wcale
od seymu spodziewalem się przyjęcia;
ale skoro się dowiedzialem, iż ta pro-
pozycja, w której wistocie tylko, o
zamiar bardzo pożyteczny Polznie
chodzito, niebyła przyjemną W. K.
My i Sejmowi, rozkazalem Mini-
strowi memu, Panu Luheriniemu
one odłożyć, i przestać tylko na
zawarciu prostu Traktatu Linczkiego
wego — Obowiązuje ciestem W. K. My
i zalecaciei Narodowi swemu, za-
warcie tego traktatu. Wielce

Wielce ten związek sobie cenię
 i mam honor bydz Aliantem
 Narodu tak szlachetnego, i wale-
 cznego. Niewątpię iż ten Narod
 będzie umiał równie sraćować
 Związek zemną, i że uina ztego
 co zrobitem, i w miarę zrobie
 Zostate, aby ten ucynić pożytecznym
 i dogodniejszym obydwom Stronom.
 Gdy W. K. my żądasz, odemnie dal-
 szych roztrząszeń, i ulozien wzglę-
 dem handlu, przychylic się do tego
 nie omieszkaam, z wszelką do bra-
 wolą, łatwością, i sprawiedliwością.
 Wtórych wykiągać po miarę można.
 Ale spodziewam się iż z strony
 Polaków, tak sama będzie powódlowi.

nie będą wyciągać po mnie,
zezwolenie niepraktykowanych, podług
natury rzeczy, nawet dla samego Na-
rodu Polskiego — Przychylę się do roz-
trącenia, trwającego Traktatu
handlowego, lub do zrobienia nowego,
inogę z pewnością przewidziami,
i uznane będzie wkrótce, że uczynio-
na odemnie propozycja, nadgrudzenia,
zmniejszenia, znaczego cel moich,
jest i będzie zawsze, i edynym i jedynym
sprawiedliwym, i podobnym do po-
stawienia handlu Polskiego, w sta-
nie iak bydl moie nay bardziey
pomysłnym, i edynym z pierwszych
w Europie, i że nie proponowalem
ustąpienia

ustąpienia, ale zamknięcie, co ty po-
 żytek Rzeczy, tronie przynosiąca,
 Ktoraby miałe dochody zmniejsz-
 ta, i tylko służyć by mi mogła,
 do zamknięcia wstępu, do krajów
 moich, ich zmocnienia wewnętrzne-
 go, i zrobienia miui, tym pożyte-
 cniejszym Dobrze aliansem.

Rozumiatem, iż mi należało
 wnieść w te uwagi, i przelożyć W.
 N. Mji te uwagi, nad ktorymi nie
 tyle zdanie miui, ale tego godne
 bysty, zastanawiać w tym w Warszawie —
 Spodzieć wam się jeszcze po przyjacni-
 i wysłuchim swietle W. Mji, że roztra-
 sznieś i zważył te uwagi tym
K. L. L. L.

Duchem sprawiedliwosci, i prze-
lornosci, ktore go charakteryzują,
i ze wzycienich WKm. ku dalsze-
mu oswiecaniu swego Narodu,
i rozprzeczania przesądów, ktore dotąd
Kbadaż tamę prawdziwym, i uza-
ciemnym przytkom Dwoch Narodow-

Jestem z uczuciem przycaśni
i doskonałego szacunku

WKm. i Delnym
bratem i przyjacielu
mejemu

Fryderyk Wilhelm
Krol

Sądzę ze Czytelnik, zprze-
czytanych tych Dwoch listow, łatwo
dostreze, iaki to był zamysł Krola
Pruskiego, naprzód, w zawieszonym
Traktacie

Traktacie czyli Aliansie, Ktory
 wiaakowych byl artykułach zaru-
 umieszczaam, i że nayużywszy byl
 interes, teyż Monarchy, ażeby
 Krol Jmy z Rzptę, Polską wstąpił
 na zawrze Edariska i Torunia;
 a w nadgródę tych miast, zmruży-
 szenie cel na Fordonie iu

Polakow obiclat.

Traktat

Przymierza obronnego,
 między Krolew Jmy i Rzptę
 Polską; a Krolew Jmy i Pru-
 sskim 29 marca 1790r.

Podpisany.

W imię przenajwzwyższej i niezawis-
 nej Trójcy, Niek będąc uwadom-

Koim uogm wiedzy nalezy. Gdy
Najjasniejszy dom Karlewski
Imperii i Elektor Brandeburski,
utrzymywal od Najjasniejszych
czasow z Najjasnym Krolem Fryszem
i Rzymskim Cesarzem, najcislysze
zwiazki przyjazni, i sprzymierze-
nia. A Najjasny Król Fry Pruski
dziś panujący, stal wiec z Najjasnym
Rzymskim Cesarzem, i Rzymskim
sprzychylności swojej, wynikła z
tych chęci, wspólna i wzajemna,
odnowienia i sarnienia tych sta-
wnych zwiazkow, traktatu Przy-
mierza obronnego, ku dobru
stron obydwuch, i o utrzymaniu
wspólnego

Wspólney, i szczególney dobrogospo-
stwa i spokojności.

Dla dopełnienia tak z bawen-
nego zamiaru, Król Sm, i Najjasny
Rządca stary, na sejmie Ordyna-
ryjnym, i pod zwierzchnictwem Konfede-
racji administrującym się zgromadzo-
ne, wyznaczyli, i umocowali
Michała Matachowskiego Kanclerza
W. Kor. Alexandra Siwca Sapieży
Kanclerza W. X. d. Marcyna Lan-
czyza biskupa Chełmskiego Pod-
kanclerzego Korony Joachim
Chreptowicza Podkanclerzego W. X. d.
Josefa Rybińskiego biskupa
Kuljawskiego, Ignacego Potulskiego

Marzalka Nadwór Litt: Stanis
tawa Matachowskiego Referen.
dara Korony: Szymonowego, i Konse
deracy: Kor Marzalka: Kazimie
ra Kozłowa Lapiche Generała
artyllery i Marzalka Konfederacy
W. Litt: Antoniego Dziedo-
szyskiego Piarsa W. Litt

Al. Król Fry. Pruski, miarowatim
moim wót Stanisława swego Piarsa
Nadwójczajnego, Ministra Petno-
mownego przy W. Lit. i Rep. Lit. Pol. Kiey
pp. Michałowi Margrabiego duke
Zynicygo, który tu Petnomownicy po
zamianie swoich respective Pleni-
potenacy, i po odprawieniu ich
między sobą konferencyach. Zepo-
okili się

Zgodzili się na Artykuły następujące.

Artykuł 1.

Trwać będzie między Najciśniejszym Kró-
~~stwem Pruskiem~~ i Królestwem Pruskim i Jego następcami
tudzież Najciśniejszym Księstwem Pruskim i
Duchem, a Najciśniejszym Królestwem Pruskim
jego dziedzicami i następcami; Dru-
gą stronę, szczerą, i szczerą przyjaźń,
i cieńszą, tak, iż obydwie Najciśniejsze
Kontraktujące strony, starając się
do jak najwięcej w sobie utrzymy-
wać miłości, i ich Państwami i pod-
danymi, i ich najdoskonalszą przy-
jaźnią, i harmonią wzajemną, i bliż-
szą się przypominając, ile tylko będą
mogły, do bronięcia się i zachowania
wzajemnego pokoju, i spokojności

Artykuł II

Stosownie do obowiązku w artykule
poprzedzonym przypiętego, Najja-
śniejsze Kontraktujące Strony, czy-
nić będą, to wszystko, a tylko będzie
wielki mój, do zabezpieczenia Sobie,
i zachowania wzajemnie pokojnej
pokoju, państw, prowincyi, i miast,
i wszystkiego Territorium, które po-
siadają, w czasie zawarcia niniej-
szego Kontraktu, Traktatu i Pymie-
na — Tagwarancya pokojnych i spokojnych,
przez nich i ich rządy nie będzie do wto-
żenia przycau ich, i których
Kontrawersyi, które przed zawarciem
Traktatu

Traktatu tego zaszyły, względem
 granic szczególnych, a które dotąd
 nie są ustatutowane.

Artykuł 3i.

W przypadku gdyby która z Nuy
 iasny stron Kontraktujących, zagrzioną
 była atakem nieprzyjacielskim, przez
 kogożkolwiek, drugą stronę się będzie
 bez zwłoki, przez bona officia, i tak
 najskuteczniejsie, odwrócić ho-
stilitates, otrzymać satus forey
 dla strony pokrzywdzoney, i napro-
 wodzić rzeczy, na drogę pojednania.
 Lecz gdyby takowe bona officia, nie
 wzięły pożądanego skutku, wpre-
cyga

w przeciagu między dwoma: i gdyby ie.
C. Dna z Najjasnyj stron Kontraktujących
w tym przeciagu czasu zostala, po
nieprzyjacielu uatakowana, molestowa-
wana, lub o niespokojności przypra-
wiona, bądź w którymkolwiek z Państw
swoich, bądź w jakichkolwiek pra-
wach, posesyjach, i interesach, lub
przez inny jakikolwiek sposob; druga
Kontraktująca strona, obowiązując się
Dać natychmiast, pomoc swojemu
Aliantowi, dla zachowania się w za-
winnego, w posesyji wszystkich Państw
ziem, miast, i fortec, które do nich
należały, przed zażęciem nieprzy-
jacielskich Księżów, i w tym zamianie
gdyby

gdyby Królestwo Polskie, było atakowane, Król Sny Pruski, da uposyllu
 Ambasador Sny i Naysiasny Kpłey Polskiej
 czterenasie tysięcy piechoty, i czterey
 tysiące iazdy, z uproszonym uwarunkiem
 do wyjscia artylleryi. A gdyby Król
 Sny Pruski, atakowanym zostal, Król
 Sny i Rzeczka Polska, posilkowal go by.
 do, w liczbie wyjscia szim tysiący iazdy,
 a czterech tysięcy piechoty, z proporcjo-
 nalną także, do liczb ludzi, artylleryi.
 Ktore to respective posilkowe wyjscie
 dostawione bydi ma w przeciągu
 dwóch miesięcy, od daty dnia rekwiri-
 zycyi zamiesiwney, od strony atakowa-
 ney, i zostawia ma pod iczy dyspozycyą
 przez cały ciąg wojny, w ktorą by wstą-
 piono.

gnioną została — To wszystko posilko-
we, płatone i utrzymywane będzie
kwaszem, Strona rekrutacyjna wzię-
dzie, gdzie go aliant użyje zechce, ale
Strona rekrutacyjna, dostarczać mu
będzie, powinna gratis w krajach swoim
chleba, furazju potrzebnego, w sposo-
bie w własnym wojsku używanym.
Gdyby Strona zaczepiona, i rekrutacyjna
przeładana posilku przerwane, nad
pomoc w wojsku: wybór tego do niego
będzie zależał, na ow czas takowe
posilki, ewaluowane będą, do dwudzie-
stu tysięcy Cz. Mł. Holenderskich,
na Rół zatysiąc piechoty: a do dwu-
dziesiątu sześciu tysięcy sześciuset sześćset
siedemset Cz. Mł. Holenderskich, na Rół
Zatysiąc

za tydzień razowy, lub w proporcjonalny
 dotych summ kwocie na miesiąc —
 Gdyby w takim razie Republika
 wolała dostarczyć swój posiłek wojsku
 i magazynów: Król Fry,
 Pruski, przychyli się do tego z gładką,
 ile mu własne tego interesu tego do-
 zwolę, i natenczas, dostarczone zboże
 przyjęte będzie w cenie targów kra-
 iowych w Polsce.

Artykuł 4.

W przypadku gdyby posiłki w żyz-
 ucku terminowane, miały dostarcza-
 łące, do obrony strony rekwirującej,
 strona rekwirowana pomnożać
 będzie, podług potrzeby, i to pomno-
 żenie będzie ze strony Republiki do
 dwudziestu tysięcy ludzi, a ce strony

Króla Fryderyka Pruskiego, do trzydziestu
tysięcy — Gdyby jednak mimo tej
determinacji kwoty wyzka posil-
kowego, jedna z kontraktujących
stron znajdowała się, w potrzebie
być wsparć, wszelkimi siłami
Drogą, na ten czas obydwie strony
zachowując sobie uloženie, względem
tych ekstrakcyjnych posilków,
i one rekwirował.

Artykuł 5.

Wojsko dostawione do strony re-
kwirowanej, będzie podporządkowane
generałowi Kommandującemu wy-
szem strony rekwirującej, ale ma
zostawać rozem, i pod swobodnym
swoimi generałami i oficerami —
Nie będzie

Nie będzie bardziej, niż drugie
caponowane, i z równą wykładnością,
iako własne strony rekwirujący
wysoko, traktowane bydlina.

Artykuł 6.

Idy by ktorekolwiek Potencya za-
graniczna, z powodu bydl iakichkol-
aktoiw, lub Unioiw potrzebnych, bądź
ich tłomaczenia, chciała sobie przy-
właszczać prawo mieszania się do
wewnętrznych interejsiow Replicy
Polskiej, lub Kraiowicy podległych,
a to w iakimkolwiek bądź czasie i
sposobie - Król Imy Pruski stara się
będzie, na przod przez bona officia ich
na skuteczniejsze odwrócić hostilitates
ktoreby z takowey pretensyi, wymiścić
mogły - A gdy by takowe bona officia

nieuzięty swego skutku, i król iaki
nieprzyjacielki, z tegoż krózi przed
Hołdriac był przeduzięty — Król Smj
Duski, uznając takowy przypadek,
pro casu factis, posil kowac będzie
Artykuł, podług opisu w Artykuł 4,
mniejszego traktatu zawartego,

Artykuł 7.

Gdy strony kontraktujące postanowiły
zapewnić interesy obydwóch Narodów
Traktatem Flandrym, a skład ta
Korogotraktatu, wymaga czasu, nie
chcieli, aby ta okoliczność spóźniła
Konkluzję Traktatu przymierza,
równie od obydwóch stron pożądanego,
ale kontynuować będą negocjacje, tak
uzględem weryfikacji, i prostowania
obuwis, które się z obydwóch stron
właśnie mogły w exclusiony ostatniego
Traktatu

Traktatu Handlowego: iako dla przypie-
szenia Konkluzji Nowego Traktatu, kże-
ryby sposobem dostateczniejszym
zapewnił wzajemne przytki handlowe
dla wspomnianego dobru obydwuch
Narodow.

Artykuł 8.

Niniejszy Traktat przy mierza, a) m.
bowiany, i) ratyfikowany będzie przez
Krola Smi i) Cesarza Polsko, i) Krola Smi
Pruskiego, a) instrumenta tej Ratyfi-
kacji, w) dobrej i) zwykłej formie, wy-
dane i) zamienione będą, z) obydwuch
stron, w) przeciągu czterech niediel,
lub piądey, jeżeli będzie można,
od daty dnia podpisania tego Tra-
ktatu.

Dalej tedy wiam tego, My ni) i)
podpisani pełnomocniey Krola Smi
i) Cesarza Pruskiego, tudzież

Pelnomocnika Najjasnyh kráľa Švejskeho,
Pruského, podpísaním ním vydaný
Traktát, i přez to naše přetvrdím.

Po podpisání tētoho Traktátu z kvě-
tem Jmáq Pruskim zavazetým, podlé
opisu, Ratifikaciy oného z obědva
stron nastá píta. Také tak skutek
z oného nastá píť, po níže zdané
shoděnosti, v gásmi i odhlyq.

Dnia 14 května 1763 Goly Kurlan.

Co dya od dawnych časow, lennym pra-
wem od Rzpřky Polské dependucy,
wčasie moinego mrazčzenia, i
pod pretextem Swranu, w 1763,
přez Imperatruwu Ruskú, Ka-
terynu II. byla také prawem pře-
mocy woyščem Ruským zadržta,
i wplyw zupřetny do rządu tētoho
švédka

^{miasta}
 Nierozważ, z pokrzywdzeniem wdności.
 i niezależności od Rosji; przez nią
 był zawarty; w owymczas ten Potemkin
 zawarł Traktat z Księciem Kurlandzkim.
 Kim, bez wiedzy, referencyi, ^{do Polski} a nawet
 nie mówiąc mi o wyzniesieniu onego
 do Króla Kurlandzkiego -

Król Jmy i Republika w Stanach z groma-
 dzona na sejm agitujący się, wyta-
 mowuły się z Swatanymi Rosyjskimi
 ialeciami Marszałkom Konferencyi Bry-
 gu Narodow, ażeby napisali list do
 Króla Kurlandzkiego, w których są
 potrzebnych, i dla ulżenia się onychże
 z Stanami Sejmującymi - Odpowiedź
 na tenże list, iako interesujący Szwecyę,
 przez zaktos od Rosyjskiej Kurlandz-
 kiemu dany, i w Traktat z rymy-
 rowany, aby Kurlandzko, nie wolał się
 w Szwecyę przesłać zbroja na dy

potrzebę — Takową Odpowiedź. Liczątkur.
landzkiego, a iż Marszałku wie Komu.
należałoby Ministerowi Szwedzkiemu,
iako sprzymierzonemu z Polską, od do-
wnia Persturu.

Imperator Engestrom Minister Kró-
la Imperatorskiego, przy Dworze War-
szawskim dyplomacy, po odebraniu Komu-
nikacyi, odpowiedzi w języku wyrażony
należąca padła Nótę swoim
na sejm zgromadzonym, Które-
muśno wyćwinić, wiaćkim składzie
Licztwo kurlandzkie znajdować się,
że nie od Rosji, ale przez lenność
od Republiki Włochy dependując;
oraz w krótkim wyrazie nawiązania
artykuły Traktatu, iako Republiki
z Licztwem kurlandzkim zawarła —
Nóta

Nota
 Ministra Szwedzkiego, w imie-
 niu Xięstwa Kurlandzkiego
 Stanom Sejmickim
 Dnia 14 kwietnia 1790 R.
 Podana.

Ichności Panowie Marszałkowie
 Konfederacyi, raczyli mi Komunikow-
 wai odpowiedź Xięcia Jęży Kurlandz-
 kiego, na list który do niego pisali;
 w uholowaniu zakazu eksportacyi zbo-
 ża, z portów Kurlandzkich do Szwec-
 cyi; z zastrzeżeniem widzieć się dale
 w tej odpowiedzi sytuacja, wia której
 się znajdować Xięstwo Kurlandzkie.

Wasiadem nierownie mierzonym
i nieznanym jego spokojności

Jako tenże Repłcey ma prawo
być od niej protegowanym, przez Dlu-
gi czas był zapomnianym, ten ulubny
Repłcey tytuł, protektorki Kraiu, bo
nawet i o ioy niepodległości, zapomnio-
no: lecz kiedy Błeswiene Stany nortera,
i nęszym sey nie zgromadzone, zchwala-
jąc swoją swobodę i uciążliwosc
Oczyrne i aramo, czas jest odyskai
prawa, które natura dała, i które wolne
narodow kumwenyę, ustanowily, i ustwier-
dily.

Kurlandczyk wolny pod protektora
Repłcey, poddany tylko prawom, któ-
rym sam się poddał, niepowinien być
mucimym

nieć innych z Rosją konnexus,
 iak tylko przyjaźni, i dobrego sąsiedz-
 twa. — Ależ ta potencya niedopowiad-
 łasie Królom despotycznym, od lat 50.
 w tym Kraiu? widzieć można w Wo-
 tach, sprawującego interesu Rosyjskie
 przysługzonych do odpowiedzi Łęwa,
 raczej rozkazy, niżeli żądania.

Łiąże Karlandzki wrazi Stanami
 ma prawo zawierać traktaty, z innymi
 mocarstwami nigdy, przezeń Szwecyę,
 a zawsze z Ją zezwoleniem — Takie
 były traktaty z Szwecyą, wiekha przeszle-
 go zawarte, iak sam Łiąże mówi:
Annuate Republica — Te traktaty z
 Królem Szwedzkim, imieniem państwa
 swego całego czyniącym, nie zaś iakho
 z Łiądem tylko Infantylkim za-
 warte, nie były nigdy uchylone,
 a zatym

a z całym zarządzeniem przeciwko żądaniom
zakazu eksportacji żywności do Moskwy,
iako przesunięciu teraz wwozynie z Szwecji
będącej, i uchylenia obowiązku
wymuszonego, na smoleńskim Licząc
Ernesie Janie R. 1762. w tym utwo-
rzeniu ciarce, gdy ma wolności ura caru.
Zawzięcia to Dzieło widzenia, narwet-
skiem traktatu, lubo Stany w utworze-
niu onego uczesnictwa nie miały, ani
było potwierdzone przez obym Polską, w ca-
sie nawet, kiedy tyle urzędzeń na udy-
tek Rosji, a z krzywdą Królowi, stało.

Art. 12. dozwała różnym
wolności Kościołowi Greckiemu, wbrew
zapewne bardzo słusznemu, lecz kiedy
niepouiągają za sobą rewolucji, po
Dobrym

podobney tej, i aka się miało otworzyć
w Polsce, w czasie Wiozny 1789 R.

Artykuł 3. Zapemniada leżący
Rosyjskiej w Kurlandyi między
Kostem Ciągłym, a zuyrazaj przypat
icy nadto, wartość z Rosyjskich i tenczy.

Artykuł 4. y 5. zawiora awantajo
na handlu Rosyjskiego, bez uzmowki,
oładney zantie wzajemności.

Artykuł 6. uogawip ty the do inte
rejsu daroh obywatelow Kurlandzkich,
z uwazobkiewm Ciągłym.

Artykuł 7. ustanawia portę Rosyjs
ką w Kurlandii.

Artykuł 8. przeciwoy trwaiqym
Traktatom z Szwecyą, zawiora zali asf. budy.
cy powodem ninieyszych zaralen / exporto
cy zbozia do Kurlandii, Kto re z Rosyją wory ng
pm

prowadzą.

Artykuł 9. zapewnia schronienie
w portach Rzeczowa Kurlandzkiego, Na
galer i Kier tow wojennych Ręsyjskich.

Artykuł 10. zapewnia nie tylko wol-
ny przechód Koczem Kurlandzkim Na
wojsk Ręsyjskich, ale nawet jeżeli by
była potrzeba, pozwala Koczownicy
w tym Koczku Regimentowas i Koczym
przy padku, zapewnić sobie Na istnienie
Ręsyjskich Koczem Koczycym.

Artykuł 11. i ostatni, zapewnia
bezpieczeństwo Na poddanych Ręsyjs-
kich, którzy mają pewne Summy prze-
mężnie przy czylis iawnos i os, i profi-
towanos zytuaacyi Koczycy, w
ktorey się znajdował się, Na
przymuszenia

przy muszeniu go, do przyzwolenia, na
artykuły tak szkodliwe, dla tego Kraini.

Stany Kurlandzkie, niemiaty uzesmierzta
do tych ukladow, i Polka ich niepotwierdzi-
ta, a zatem Preswietne stany miedzy
prauw one uchylci, iuytey podpisany
smie wyrazi, ze bezpiecienstwo Krai-
we od tego zalezy

Artykul 8. i 9. Kompromittowaci
mogą Rysla, zicy przyiaciom, lecz
artykul 10, wystawia ię na bliżkie be-
spieczienstwo Kurlandya jest stworzoną
półsepłami Rosyjskiemi, i Polkiemi,
przechod wyspę Rosyjskich Eym Kra-
iem, niemogłby mieć wrołu, tylko w
Kruszenie do Polki, a zatem byto za-
miarem Rosyi, użyć warale na prze-
ciu Zwierzchnictwa Jego Paau: uklad
takowy pilnie tajony przed Publikacją

tak, iak wiele innych przeciw Szwecji
Krowanckich, przeznaczony był do użycia
w pewnym czasie, gdyby los nie był go
odkrył: i niżej podpisany, wielce ztąd
jest ukontentowanym, że powinien
obowiązuje go do pilnej baczenia
na interesy swego Kraju, data mu do
tego odkrycia skazy, gdyż niczego
barzej nie żąda, iak dążyć do
zgodności, o dobro tej Rzeczy, który
interes wspólny, interesowności od
siada niebezpiecznego, łącząc siły
z tego Rzeczy, powinny. —

W Warszawie dnia 14 kwietnia 1790.

Wawrzyńiec D'Engeström

Ta wyrażona Nota Podpisana

Kiego, czyliż rezyduje niżej
Wawro

iakże Dworu Petersburskiego byt
 i jest z przemocą nad Narodem
 Polskim postępowanie. Kiedy na-
 wet wtrąca się w absolutne podda-
 nie zgodzenie, w Księstwie Kurlandz-
 kim, niemając żadnego do tego powo-
 wa, iak tylko iż jest bliższą sąsiedztwa
 tegoż Księstwa.

Lecz nie tu koniec Rysyjskiej nad
 Polską przemocy, idąc przez kupa-
 wania cesarza Augustall Króla, iż
 rozporządzą, dalsze następne lata, i
 tenże sam rok 1790. Okaze wiele ba-
 kich szeregów, szkodliwych Rysy-
 jskiego rządu Protekcyi nad Polską.

Teraz zachowując porządek czasu
 muszę tu podać potęmsi, opisanie
 wspomnianego urzędu, u Konstanty na-
 polu w Piotrkurze *Stawry ty szeregów*
Poln

Posta Extraordynaryjnego do Poty
od Jmcy i Stanow Zgromadzonych
nawsem wystanego; ile że to po-
selstwo, powinno być interesujące
naród Polski; a bo wtem czasie do Poty
wszystkie Traktaty z Polską uwrnie
były dotrzy mowane. Powtorze że
to mocarstwo powinno być do Lda-
liw poważane, i wiać najsusley-
szej utrzymowane przyjaźni: Ktorem
przyjaźni za panowania Stanisława
Augusta Króla, był bardzo sterba-
chwał Postę Nazując dowód swej
ku Polowie przychylności; wystata by-
ta swego Extraordynaryjnego do Poty
shi Posta; i ten w Warszawie w 1794.
przez kilka miesięcy bono Postę
naletent

należało było, od tego dowodu i czasu
 sekretnej i tak najciszej z Porty
 zrobić przyjacieli, a przyjacieli takowa,
 a żeby w każdym zdarzeniu, i sporne
 być od niej pomocą przeciwnemu niż
 przyjacielowi. natychmiast byłoby
 do odparcia nieprzyjaciela wry i wojny.

Ażaliż okoliczności, zdarzenia, ru-
 towania się i wydziergnięcia z pro-
 mocy Rosji, nie była ważna. Konię-
 czna, do wezwania Porty, która lubo waz-
 nita pomocy z Moskwy, która i jedynie
 do tego celu przystąpiła, a żeby
 miała zaprzęcić tatarską Doda-
 szego zabiciu Kraju Polskiego, do
 prowadzenia otwartej i Płakami
 wojny? ... Tu uświłnie należało kon-
 tynuować przytoczyć mocnego

oto przez Postę wystanego, starania,
ażoby tenże Stana, i Dywan cały
zobowiązał, do dania protekcyi: Po-
lacom, szereg przeciwko Moskwie,
która, i tak absolutnie tym Pań-
stwem rządziła, że Król Stanisław
August, lubo wielekrotnie miał
dobry zamiar, okazać się ojcem
swoich Rodaków, a toli nigdy nie był
w tym stanie, najlepszy swój za-
myśl dla dobra Kraini swojej wsku-
teżnia, gdy Kaźdy Petrowo ony Po-
set, Księżę, trzymał na swojej
widły Króla, że w najmniejszym
okolicznosci, swojej własnej woli,
nic czynić nie mógł, co wszystkim
wtedy

co tylko tyż w sprawie Polskiego,
czy w partykularney rzeczy, czy w
publiczney, w Radzie, i na Sey-
mach, stowem w najmnieyszym
artykule, swiętej woli niemożę
Krol stanowić bez referencyi i uwagi
domienia w przed o tym Kazdego
Extraordinarynego i Pelnomocnego
Posta Rysyjskiego.

Krol panuiący choiby byst nay-
lepszy, co i mogt dobrego dla swego
Panstwa uczynić, nie ma ić nić w
ustadzy swiecy, lecz zawsze od woli
Rysyjskiego Postadependncy-

Comiam iuz dalze sprawie
dlużę wsey mierze uwagi i uwagi
tu tylko chce być telndy i p. dal

Dla przekonania większego do uras
domosii, iak Porta w miasto usie
bie wszacunka Narod Polski gdy
przy staniego Losu, z naywiększą
skazaturą usiebie przyjęta, do
czego ciał przyjęciu.

Opisanie

Urządystego urzędu do Perry.

W Strabo Potakiego

Starosty Szezerednego, Posta
Extra Ordynaryjnego i Petru
moxnego I Wmji. Rzyjotey
Polskiej u Porty Ottoman-
skiej, w mieście w Marcu 1790

Odprawnego

Podłożonym, między Postem a Portą
dnia 31 Marca, do Ceremonialnego
urzędu

urzędu: tenże Posel równo ze
 dnem, wyprawił do Kiechana.
 miejsca odute godziny dwugi, do Bery
 odlegtego, Im Korsakia Koniuszer
 go swego, z siedmiu powodnemi, w
 bogate dywdyki; kamery zowane
 rzędy, i kity przybranemi Kenimo-
 do którym w godzinę W. Naryzer
 marzałek dworn, wzięwszy z sobą
 dworzan i libery, do powody desty-
 nowanę, tudzież osmnastu żołte-
 rzy, z ich Unterofficyerem, poppie-
 szyl na toż, dla przyjęcia Posta-
 wyznaczone miejsce. Sam zaś
 Posel o godzinie tu, ranney, z
 Synami swemi, tudzież W. Kony-
liarzem i Sekretarzem, poprzedzony
 do Kawalerow i przyjaciel, paziow

Kamerdynerów i żańców, w para-
dną liberyę przybranych za sobą
maiąc, udał się na brzeg morza,
gdzie zastałszy rucytkę przystanął
dla siebie od Ambasadora Francuz-
kiego barkę, bogatym szafirowym
włosem złote wykwartym axamitnym
przybryciem ozdobiłną, ale i inne dla
przewiezienia jego swity, ponayme-
wane Kaiki, popłynął niedmię Kaikami
do Kiathona. Wmieysen tym na sa-
nym brzegu Koniczqego się tam
Kawatu położonym, Imbrohor Kiook
zwanym, w bliskosci mostu, a Kto-
rego Postowie zwykli bydz przyimo-
wani, wysiadłszy z barki, lubo
nie zastal Konia pod nobią i
uzgodzenia

czterdzieści innych w dywdyki przy-
 branych, a 36 pod żołnierzy, i nastę-
 lerzy przy prowadzonych. Na bliższ-
 ją odnowi namiotów, okilkadzieśiat
 kroków, tylko od brzegu oddalonych,
 i Na innego porządku, nie chciał
 się i nakonia, lecz prowadzić go za
 sobą. Kazat, Bustandzym z tymie
 koncem przystanym — Januarow
 dwieście, a czterdzieści Causow.
 stało na przejściu uszykowanych,
 a przy brzegu po prawey ręce, Kowa-
 leny a Narodowa Postowi asystująca,
 przed Postem zaś szło: na przód 24
Ciohdarow w atłasowych żołtych
 żupanach, a konuszach granatowych,
 w kotłach wysokich: zoz niemi
 czterech Fryduków, i 18 Patuków.

w paradnej liberyi: daley czterech
Kamerdynerów, w ponsowych sukniach
złotemi galwanami szamerowanymi,
potym Marszałek dworu Poselkiego,
Ichm. II Janowski Smoleński, For.
syth Chelmski i razem Kapelan,
Kanonicz, tłomacze Rysłtey, Ichm.
P. Pruciaiele, i Kawalerowie, nako-
niec Synowie Poselcy, II Sekretarz
z III Konsyliarzem legacji, zaimeni
Posel: IIII dworiarze, zaimeni Pado-
wie, i Kon pod Posta przystany, a zo-
tym ruzsta liberyi, i mnostwo innych
wznych brzdzi—

Naweyciu do Nominatu Na-
siebte przeznaczonogo, zaimat Pu-
sel Kapitliy Basze, Technitsadliy,
Effendego

47
Effendego, czyli grand metra ceremo-
nialnego Zaima nowego Mikmandara
Hodziadzina, i innych do przyjęcia
siebie od Porty przystanych urzędni-
ków, którzy zuprzeymosią i ukonten-
towaniem powitawszy Go, wprawa-
dili do tegoż Namiotu, gdzie za-
siadłszy Poset, bogatym węgłowiem
nad Sofę wymiślonę mięysce, po
prawey ręce miał Kapidzy - Baszę,
po lewey W. Sekretarza legacji, Kowu
leiwie zaś wraz z Synami Costa
na przygotowanych wokóło usi dli
Sofach - Wnet zaczęto się zuryzayne
Kawa, tytuacem, konfiturami, Sobetem,
Kadzeniem, i perfumami traktowanie,
po którym zakonczony, ciz Porty

urzędniczy, oświadczywszy że chcą
dać Postowi czas do odpocumienia, i
rozporządzenia wiaśdu, udali się do
drugiego oboz namiołu, z czterech rozbi-
tych, pod wędugm z których, miał być
incognito Kainakon.

To chwili Postel, przywoławszy W. Mar-
skatka dworu swego, i uwiadomionym
od niego zostawszy, iż wszystko było w go-
towości, rozkazał, aby ułożonym rozkazu
porządkiem, co wkrótce wykonane było,
w następujący sposób:

(1.) Durch Crausow Haberdy Klaus

który zaczynał parady.

(2.) Durskie Janczarow.

(3.) Koniuszy Postelki nadziednym ko-
niu pod bogatym dywdykiem, szarym

(4.) Seidm

- (:4.) Za Victorym siedm Posel w których honi powodnych, bogate przybranych w szczy srebrne, przez 14 Czobudawow, tu osic Wade. go Konia po dwuch ludzi prawidzonych.
- (:5.) Dwunastu marzalezy, w liberyi dworu Poselskiego.
- (:6.) Orta Tagiri, czyli officyer i niliży w ubiorze ceremonialnym.
- (:7.) Czorbadei Stga, czyli Pulkownik Orty, w ubiorze nagłowie na ksztalt szyszaka z piorami.
- (:8.) Dwoch Czauizow, ex officio od Porty na strazy Porta wyznaczoney.
- (:9.) Czauis Donagi, i Zarnak Officyera wie Korpusu Czauisow.
- (:x.) Czterdziestu Czauisow.
- (:xi.) Mihinandar od Porty wyznaczoney i Ambruhor, albo Hobur Kiaygfi, czyli

- Koniuszy Cesarzki, i inni oficyalisie,
teyże Darty zafystencye, swoia piestz,
(:12:) Dwunazciu Cechodaruw Polskich
(:13:) Ceterch kaydukow, i dwunastu
pauikow.
(:14:) ~~Cechodaruw~~ Ceterch Komendy
nerow.
(:15:) Dworz Pansow.
(:16:) Marszałek dworu i dworzanie
Polscy poranni
(:17:) ~~14~~ Komonicy.
(:18:) Przyjaciele Polebki i kawalorowie
poranni, iakote W. P. Chwalibog W. K. Szecey
Strakowski, Mikozia, Radcyński Regent
Ziemski Mielnicki, Przytuński, Henym
ski, Grabowski, Broniecki Podly monarch
F. K. mgi

J. K. M. G. Saracenijski Starosta S.
Lecki, Malachowski wojewodzie
 Sieradzi, Synowie Poselscy Tom
 i Feliks Potwicy, wszyscy w stroju Pol.
 i Kim.

(19) Dwóch Czerwów to jest Czerw
Kiatibi i Czawlar Emiro, czyli dy-
 stinguowanych od Kurpu Czerwów
 oficerów.

(20) Techrit-fadry Kesrader Magi-
 ster Ceremoniarum substytut general-
 Metro i pieczęcią swoją oficyjną.

(21) W Skretuski Starosta Mo-
 gileński, wraz z W Chrzanowski
 Konsyliarzem legacji.

(22) Techrit-fadry Effendi czyli general-
 Maître Cermonii

(23) Posel małego nasobie darmitay
zinnay

pensoway szuby, marmurkami pod-
bita, kotpalk soboli z piorem, i cyret.
ta brylantowa, pabasz złoty kame-
ryzewany u boku, przed którym
dwoch Bostandeych pieszo, przy
koniu zaś szesciu paikow pod-
skich, w paradney liberyi z piurami.
Obokiego po prawey Kapidey Baszen
po lewey ruce Laim ieden z piurawych
urzednikow Posty.

(:24:) Tomasz Repbrey na zawstaniu
Posta dla rozmowy z Turkami, będaacy.

(:25:) Koniec paradę tuż za Postem W.
Walewski chorąży, z nim dway cę-
bacz z srebrnymi trąbami, i eskorta
legacyina, z Kawaleryi Narodowey
Złotona

zlotona, za ktore mi roiney libery i
 i zgromadzonego ludu tłum po-
 sta powal - Wszakże tym wiecey
 Dwoch godzin trwajacy m, tożni,
 iakto ambasador Hollenderski
 z synem; Postowie Szwedzki i Pruski
 Syn Ambasadora Francuzkiego,
 W. Baron Hübner sprawniający te
 ref. a dworu Saskiego, Kuthownik
 Francuzki i Pruski. W Bulligni
 syn Posta Hiszpanickiego, a razem
 i Sekretarz legacyi, i innych wielu
 Cudziemcow, zai i dzali drugę Pa-
 stowi, i onego witali -

Takem i daę porządkiem, przy
 dogłose trali, gdy się zblizał Post
 ku Perze, atym barzicy gdy przez
 nią przei dzat, pełne były chwyi

ulice, i domy ludu, rozney ptai kon-
dyji: w domach zaś w wyspy nie
mał cudzoziemny, a mianowicie P.
stowie zagraniczi znajdowaliscię.
Pogodzinie w pot do trzecioy z pda.
dnia, przy był Pael do Patacu do siebie
wyznaczonego, kuztem Porty repara-
wanego, a staraniem W^o Chromowickie
go konwyliarza legacaji, przyzwotail
ozdobionego, i tam wystowail wuyt-
kich Porty urzędników, jako i innych
przytomnych Turkow, ktorzy podług
dystrynkcyi Kaidego, prezentami
obdarzeni zostali. Osta Jancaziw
120 ludzi złożona, w atych miast na
asystenaję Polowi, z Cierbachym
Offycerem Kommandantem tychże
wodana, i w bliżim domu umieszczona.
Ze między

Ze między ustawienie słotnymi
 i nader zimnemi dniami, szczęśliwym
 przypadkiem dzień ziazdowy zda-
 rzył się pogodny i ciepły. Turcy biorąc
 to za dobry prognostyk, pienoi ich do-
 rzędnicy, przy pożegnaniu oświadczyli
 Portowi, że z tą pewnością już zaudną
 z przytazni Polkiury obicenię da-
 siebce pomysłności.

Nazajutrz pierwszy Tomasz
 Repłtrey W Alexander z czterema
 Janczarami, i tyłoz pańkami wpa-
 radney liberyi, obchodził wszystkich
 Ambassadorow, i Ministrów Cudzo-
 ziemskich w porządku tutaj uży-
 wany, z doniesieniem o przybyciu
 Posta. Nawracim iż mieszkanie
 przez swoich Drugomarov, w 1720
roku

wali Postowi przybycia. Hiszpański
tylko i Neapolitański Postowie, nie
mając zwyczajem, z powodu wyprzedze-
nia i tak tegoż o pierwszeństwie, całą
pierwszą, wiecenaście dni, a drugie
pożniej ponim, znowu w tyleż dni
użyty pierwsze ministerialne przye-
nowu. Tomasz Polki nie był u nich,
mając tę ceremonią odbyć, w czasie wy-
zey wspomnianym. Wczoraj samym
Ambasador Francuzki, odwiedził
Posta, oddawszy i zaraz pierwszy użyty
przyjacielki.

Miał wraz tegoż dnia P Sekre-
tary legacji uwiadomić zwykłe Posty
o przybyciu Posta, lecz że wypadła tamże
Konferencya Pruska, odłożonym więc
to zostało, do dnia następną tegoż;
a gdy i wtedy przeszkodziła radom
tażemna

tajemna zohasyi donucionej śmier-
 ci Welyra, noty filiacya wspomniona
 niewogła i niei mietyca, az na dniu
 czwartym, ktorogo to W Sekretarz le-
 gacyi, z P. Alexandrem tlomaczem,
 mając z sobą trzech ianczarów, i sie-
 sium pańszew, w paradną liberya,
 przybranych, udawszy się do Porty,
 wstąpił najprzód do najpierwszego
Drogomana, tęże W Callinaciu, z
 którym wprowadzony od Grand Maître
 Ceremonii, wszedł do pokoju audyency-
 nalnego, gdzie Reis, Effendi, i Kuhaja.
Bej razem znajdowali się. Tu zaraz
 proszony niedzieli, doniósł obydwom
 o przybyciu Boata do Peny, i razem pu-
 dziętkował za wyjdanie od Porty
 rozkazy, suggujące się do przyjazdu

tego przez Paristwa Turckie, na mo-
cy ktorych do swiadczat wszedzie dy-
stynguowanego przyjscia, wyrazil
oraz szczerolubny, w dziele
Reis Effendemu, za dobre chęci i powto-
rzone inzynuacye, do ucywienia mur-
iak najmniey przykrej podrozny.
tego. Odpowiedzial przez Droguma
na Reis Effendi, iż Porta wielce się cie-
szy z szczerliwego przybycia Posla,
że przyjacne związki między niy, i
Sollią, od dawności będąc zagrozo-
wane, a ktore spodkiewa się teraz
switley, utwierdzone zostana, od powia-
dajace tymże dane były, od Soltana
rozkaży: podobne są i teraz wyraznie
mieci chęce, aby bytnosi Porta
wiśtolny

w Stolicy, uziymie mu dogodną,
 i przyiemną, do czego On dośkiadać
 się partykularnie najwysobniey żęda-
 do zwykłych częstowaniach Kawa,
 Konfiturami, sorbetem, i Kładzidłem,
 Wdziecł Sekretarz Legacji, i wraz
 z Grand Maître ceremonii, i pierw-
 szym Drugomarem Porty, udał się
 do Kaimakana, Szewagra Stana,
 Duzieyszego, mureysie Wezyra zaszę,
 pniażęcyo, gdzie stwizęcy podobną
 notyfikacją i podziękowanie wazymłey
 oraz stosownie, i zgodną z pierwoz-
Acid. Effendeyo, odpowiedz odebrauony
 częstowany był nad zuzycay praktyko-
 wany, Konfiturami i Kawa, i maigę

sobie ofiarowaną chustką, w której
oddalił się. Trzeciego dnia po uwy-
żnionej wspomnianej notyfikacji,
Drugoman Porty poprzedzony przysta-
niami od teyże podarunkami, w kwia-
tach, fraktach, i Sobetach, na kaniu
Socelkim, wąsystenicy i szesiu Pami.
Now Socelkich, w libeny paradney
przybył do Socel, i wsiada do rywozy
od Porty ukontentowanie, z szczegó-
wego przybycia tego, dotychczas
wiele tań ceny zadawione z Porty
zwiazki przyjaźni, które bardzo
jeszcze umocnić spodziewamy —

Odechodząc odebrał od Pota przemi-
regarek emalir, i tabakierę Złoty —
Liakosławski

42

Ziaka skazałosia do Pery
Poet Polski był przyjmowany.
Ztaką w wyznaczonym cza-
sie, miał audyencyę publiczną
u Soltana Turckiego, Ktorey
opisane niegdę bydz tu po-
trzebne, postępując daley do
znajnteyszych M. S. i. znowi
w roku tymże J. 1790 zdarzo-
nych.

Na odpowiadających się dal-
szych Septyach Seymowych
wprowadzona była bardzo war-
zna materia, to jest: względem
urządzenia Duchowienstwa obryga

obradkow Alkornie i w Sigatur
Litenwskim na w Oszerna ustanowio
na Konstytucya do akt grodzkich
Warszawskich dnia 11 Miesiaca
Czerwea podana.

Wymie czasie kontynuacyey
sie wojny Turckiej z Austriya
forteca Turcka Orsowa, woytku
Austriackiemu poddala sie.

Na powiazku Miesiaca Czerwea
pp. Hrabia de Stackelberg Ambasja.
Dor. Rosyjski przy dworze swoim
Dudworu Monarchini, wyjechał z
Warszawy, na powrot do Siwa
swego, na ktorego miejscu przy-
stany w charakterze Polski i
Jan Bratkeow

J. P. Butrakow jako Doradca Ciermordy-
naryjny Imperatorskoy Rosyjskoy

Wdzięk Krajowym, pisząc historyę
panowania Króla, i zdarzonych szczy-
tow. i przypadków, nieoddzielny sobie
była materya, że przytaczam utkaidym
roku, szczeroy smierci zastużonych
w Oczyszczeniu obywatelów, takowu bo.
wiem wzmianka, nie wiele zabiera
pisma, ale niemala dla rodziny zmar-
tego czyni pamiatkę, aby ta podobnie
przez swoje cny dla Kraiu użyteczne,
zastużyła sobie, na takowey godne u
Krajanow wspomnienie —

Dnia 22 Czerwca roku 1790.
w dobrach swych Brawitowie w wojew.
wodztwie Kujawskim Stanislawy Mezi.

w wieku br. W. Tyczesny Czacki
bywszy Podczaszy Komorny, orderu
orta królego kawaler, dług smier-
telności dopełnił.

Jeżeli w kum to zapewne w tym
nieodiatowanym Mezu, poznai mo-
żna, iak czysta religia sposobi
człowieka, aby swe pełnił obowiązki,
i był doskonałym obywatelem.

Nakłady na wydawanie dzieł, któ-
re ludzi do Cnoty sposobily, i ćwicze-
nia się w cnotach chrześcijańskich,
zwyczajem musię stały, z tąd kład-
ny blisko siedmioletne, za wiarę i wol-
ność, rabunek dobr idgo, stodkii mu
były. Porwany nagle z domu wta-
snego przez Moskálów, i onę na smier-
telności

telny widząc pościeli, działwę ma-
 toletnią bez wsparcia, niewiedząc
 gdzie go prowadzić, i co się z nim sta-
 nie, i edy nie kłutemu był stworzony,
 kłotemu wszystko był winien; zakt
 z atym: „Boże! co tylko jest moim,
i initym mi bydi może, w twoje po-
wozcam tonę.— Mogłże więc Maż-
 ten, pod arżarem swych, niezaczę-
 uledz? — Nie... Umysł mgłiny, prze-
 walcza wszystkie przeciwności, i od-
 przesła duięcych, cześć odbiera— Tego
 doświadczył od samych wiózgłych
 go Moskali, z aręgo albowiem wda-
 niein się, wiele uwolnionych znieurli
 Konfederatów, inna tego okryci hory-
 noicta— A gdy następnym Sejmem
 podziatowy nadchodził, w ciągu

iego niewoli, niemogąc byci os-
biście, ztemu przeskodzić, zgroma-
dzonych u siebie Obywateli namu-
wił, na uieobieranie Listów, i zama-
nifestowanie się —

Podobny koniec za tego przetoż-
niem, miały i Sejmiki Czerniechowskie
Wiadomo wszystkim dydz musi, iak
wiarą panująca w Ukrainie, przez
Dyruniczą przesłaclowaną była;
nagwyższy zwierzchnik obrzędów
Ruskiego, usunąc się musiał, On zaś
nietylko najsilniejszy, mimo straż
koto siebie wojska Rosyjskiego,
czynił odpory, lecz dla exekwii żony
swey, liczący Kler Ruskiego obrzędów
sprowadziwszy

sprowadziwszy, przetożyc niewolny
 gal się powinności, i powstanie do
 S. Religii, a tak i aloby na Synodzie
 wszyscy Kapłani wyznawali wiarę S.
 Katołicką, solennie przy niej, i zanię
 się protestowawszy, wyłali delegatów
 z pomiędzy siebie, aby dzieło święte, swe
 go niechybilo zamiaru.

Tak trwały w swej Cnocie Pan
 Si czerny Cacki b. Wodkarszy Konny.
 ile razy miał proponowanym, i wol-
 nienie swoje, byle dat sponsoya na Sęce
 i z się do publicznych nie będzie wda-
 wał interesów, tyle razy mówił, iż
 iest byk występny przeciw Cyacy-
 znie i rozbrai się z czynności Sławy.
 A gdy tu końcowi swej niewoli, bez
 żadney brondyji, siódmeo roku

uwolnionym został, i znowu w roku
1776, szciał postować, lecz w Mu-
skwy w Łyżomierzu porwanym zo-
stał, i czynić uwagi nad rządem
nie przestawał. Schyłony wiekiem,
jednak obywatelom, przez zgodzenie
licznych kompromisów, użytecznym
bydź, się starał. Tęgo cnotliwego Mę-
ża życia, śmierci jego i upamiętanie odpo-
wiedziata.

Wymie także, we Francyi, urza-
dzenie duchowienstwa, na seji zgo-
madzenia Narodowego uchwalono,
pensye, w proporcji usługi kościelney.

W Miesiącu lipcu ułożenie ne-
gociacyi, między dwoma mi Wiedeńskim
Berlińskim, Angielskim, i Rejsta
Fuldenskim

Hollenderską, o przywrocenie pokoiu
z Portu, w Reichenbach, w Slesku na-
stąpiło.

w Polisie na Sejmie Arybiskup-
owi kłóciowickiemu Metropoliui całej
Rusi, i tego następcowi, pierwowym
wymierzono, mieszce w Senauie w
Slesku, po biskupach Lacińskich.
z pensją roczną, sto tysięcy złotych.

Rok ten 1790 był wtamtę, w wielu
państwach urządzeniem duchownych,
ich obyczajów, ich powianności stanu,
ich dochodów, i tychże majątków od
dawnych wieków, przez pobożność
wielu osób im nadanych, z pokrzywdze-
niem wielu familii znaczących, i po-
tym z potomstwem swoim, życia przy-
zwitego, przy trudach da ocyry zmy-
słonych utrzymawai niemożli-

Austria, za panowania Cesa-
rza Jozefa Drugiego, wiele w monar-
chii swojej zwołała tegoż widziata od-
mian, skąpowanych niektórych Za-
konow, wliczbie nadzwyczajney be-
dadaych. Których próżniactwie żyć, bez
żadnego pożytku dla Krain, na sa-
mym tyłku nabożeństwie przepędzane,
odbięta niezliczoney liczbie średnim
osobom, obłożonym dziećmi i familiją,
spowód ich wychowania. Przeważnie
Klasztorow i Monastow skąpowanych,
obwone były na użyteczne domy i miesz-
kania fabrykankow, i innych dziełników
na szpitala dla ubogich, starych i nie-
odolnych przez słabość życia ludzi.
Francya: to królestwo odradza-
uency

iące się na nowo, w pdepszeniu rządu
 swego, przez ustanowione, i zwolane
 od Króla Ludwika XVI. zgromadzenie
 Narodowe, iuz na trzecią zatem dniają-
 cę, nie tylko formą inną rządu całej
 krainy, do wolności ogólnego ludu mi-
 lionowego iuz zrzębiurenia onego z bli-
 żającą: lecz i w obzędkach duchownych,
 ich ustawowych powinnościach, p. sta-
 czenie tychże nową pite, aby wspólnie
 z stanem świeckim, dla dobra krainy
 byli użytecznemi, oby watekami. Iż od
 wielu biskupów, arcybiskupów swatłych,
 przychyliło się do tego rozządzenia pa-
 trzebnego, gdy sami w swoich Pa-
 sterkich listach wdyciecznych mia-
 nych, do wszystkiego duchowienstwa,
przedługoszące

przekonywaicie rozum, i serce każdego,
wydawali nauki. Dla charakteru tej
prawdy, przed światem, tu umieścić.
i aktowy list Okólny, J. X. Biskupa A. An-
degawenkiego dnia 16 Lipca 1790
na desyji zgromadzenia Norwelskiego,
do swej Dycezyi pisany, był czy-
tany, następujący.

List Okólny
J. X. Biskupa biskupa Andega-
wenkiego, do duchownych w
swej Dycezyi, pisany, godny
do potomności, dla nauki.
Prze czytania.

W tym liście Biskup ten mówi do
bractwa z Religia, i edynym jest
nieuczynionym

i niewzruszonym grontem, chwalił i
 uszczęśliwiał ludzkiego. TALECA,
 ażeby niemożliwa, zaczęły wyma-
 wiać na pierwszy de Stowa: Boż.
Blizni, i Ojczyzna. — TALECA
 dalej ażeby dzieć ich, wykonywały
 przysięgę, iż wierni będą Narodowi,
 prawu, i królowi; co jest tenż powie-
 chnym hasłem Francuza, prawdzi-
 wego Obywatela — Nawstatek, obra-
 ca mowę do duchowieństwa swej
 dycezyi, wreszowa =

„ Wy zaś współpomocnicy moi, następu-
 „ na sobie znaczny urząd prowadzenia
 „ gorliwścią, i roztropnością, słońce uszy-
 „ sliwienia owceczek Chrystusowych.
 „ wam powierzonych... Wy ministrowie.

tego Boga, który jest sprawiedliwy i
łaskawy, wszystkie Wasze duchowne
wysokie nauki, chęć i niezwykłe zienie
umocni własnym życia waszego przy-
kładem. Cytujcie często i rozmyślajcie
ewangelia. Naśladujcie Chrystusa,
naszego Nauczyciela i fundatora.
Był on w swym śmiertelnym życiu,
uczalając się nad słabymi, i litościwy
nad grzeszącymi. Wszędzie On opowia-
dał pokój, zgodę, wybaczenie wraź, i mi-
łość ku bliźnim. Wypetniał on ściśle
prawa, i pierwszy był do dania z siebie
sarnego przykładu, w postuszeniu i
i poddaniu się, tym Zwierzchnościom,
które pod ow czas rządziły ziemią Swicką,
O to najmiłsi bracia! głowa, i kształt
prawdziwych pasterzów. Swicki
Apostol

Apostołowie, wiadomi jego życia i dzieł
 zki jego sładami, i rozeszli się po ca-
 łym świecie, aże by wszędzie był czczony
 Jezus umarty, i zmartwychwstały —
 Nie mieli oni żadnych godności, za-
 dnych oni nie mieli dóbr, w same tylko
 ko bogactwa, i fundowali, i rozre-
 zyli panowanie krzyża, przez łagodność,
 przez nauzanie, i przez świętobliwość
 swego życia — Byli oni szanowani,
 byli kochani, byli i słuchani: gdyż czego
 innych nauzcali, sami tu naprzod wy-
 pełniali — Cnota albowiem, i własny
 C dobry przykład, wielką ma dzielność,
 i moc przed ludzmi — Będąc my na-
 stępcami Apostołów, i uczniów Chrystu-
 sowych, wyróżniemy w naszych obywatelach

skromności życia, i ich prostoty: wy-
rażamy postępków ich świętobliwości:
wyrażamy gorliwość ich słodkości
łagodności: wyrażamy nakłonili, w mi-
łości ku bliźnim ich stałości. Podamy
ich naśladowcami, tak, jak oni byli
naśladowcami Chrystusa. Wdźwamy
na siebie ich cnoty, i niczym je skazić
nie dopuszczamy: a rychło wyrzemy
odradzającą się, pierwszych Chrześcjan
miłości, i uszanowanie ku swym duchow-
nym oycóm, pocieszycielóm, i dobro-
dziecióm.

Lud ten wierny, lud ten dobry, nie
odbiegł od nas na zawsze; powróci
on znowu do łona naszego, studiując
tey duchowney potęchy, która jest
iedynie

iedynie prawdziwa—

Duchownego naszego Mini-
strum. Wszelka jest własna, bydz zawsze
czcunym, stanowanym, i kochanym.

Whoż nam chce przeszkadzać, że
byśmy drugim niedawali zbudowa-
nia, poużechy, i nawet wspomozenia?

Będziemy zawsze dusi bogaci,
na dni życia naszego: a aż nadto
zbyt bogaci, na dzień śmierci &c.

Opis anie

Ceremonii, w dzień powrze-
chny Francuzkiej Konfe-
deracyi, dnia 14 lipca 1790 Rⁿ

w Paryżu.

Oprowadziony

Wesrodek dnia 14 lipca r. b. 1790 iaku
w dzień powrzechny Francuzkiej

Konfederacyi, zgrnadzili się wszystkie
deputowani Konfederacyi, tak od
gwardyi Narodowych, jako od woysk
Krolewskich, od Korpusu marynarstwa,
i od innych Korpusow militarych, na
watach, zaczawszy od bramy S. Antonie
go, aż do bramy S. Dyonizyusza —

Desz pod ow czas nieisty spadat,
i to sprawiło, że liczna ta kumpania,
dopiero około godziny 8. ranney znieysca
ruszyć mogła.

Sarada ta, mimo gwałtownego Desz.
czu i blota wielkiego, następującym
szła porządkiem.

Kompania kawaleryi, od Narodu.
wey gwardyi Paryzkiej, z dronami,
szesną trębaczami, kotłami i innymi mu-
zyką otworzyła marsz, mając na celu
swoego Seza, za nią rozmaite szły wydziały
Cywilne

Cywilne i wojskowe municypalności
 Paryżki, na których czele M Bailly
 Prezydent nąydował się. Dopiero nastę-
 powali Deputowani od gwardyi Naro-
 dowych z 42 Departamentów, Depart-
 ment każdy według alfabetu był usyko-
 wany, miał chorągiew z wyrażeniem
 nazwiska departamentu. Dalej szli
 deputowani od ^{wojsk Królewskich,} ~~gwardyi narodowych,~~
~~z 42 departamentów~~ w których ^{czelę} wieszono sztandar
 Królestwa, w złote pasy przerabiany,
 za nimi generalni oficerowie mary-
 narstwa, i deputowani od tegoż marynar-
 stwa. Deputowani od wojsk Królewskich
 i marynarstwa, składali liczbę 2250 ludzi,
 ale liczba deputowanych od gwardyi Na-
 rodowych, i innych 41 Departamentów
 z licznymi chorągiewami, ciągnę dopiero opisaną

wynosiła przeszło 30,000 osób—

7
Za deputowanemi od wojskowych
Krolewskich, i marynarstwa, następo-
wali deputowani od gwardyi Nar-
dowej, z innych 41 departamentow
z swoimi chorągiewami, ciąg dopiero opiz-
sany zakończył się przez kompanię
strzelców, i kompanię kawalerji, z cho-
rągiewami i trębami—

Przeciwny marsz ciągnął się przez
ulicę S^t. Dyonizjusza i przez niektóre
inne, aż do placu Ludwika XV. gdzie
zobliło się zgromadzenie narodowe,
które z sobą zgromadzenia przez most
przeszło. Gdy zaś uszyszy deszczem zlaną,
nie tak szli, i tak raczej po bloku bnie-
lud z obu stron ulicy stojący, i także
cały znożony, do kawał Zgromadze-
nia Narodowego cierpliwoski, czyniące
rudobne

radosne poklaski, i ustawicznie wola-
iły; Smialo, smialo, zrobimy sobie.

Dopiero ciąg dalszy szedł aż do
mostu na statkach, i przez tenże most
w Marroue pole przez trzy bramy,
tryumfalne. Każde Korpus stanęło
tam na swym miejscu, przez zasadzone
stupy, sobie pokazany — Muzyka,
obiera miejsce przy szturze na 25
stop od ziemi wyniesionym, doboże
zasi uszykowali się na przeciwko:
tylko rozmaitych kompanii, a
to ceizce w tak szorstym i stru-
twinym. Inni nie mogli zamieszkać na
podrugiej, na miejsce naznaczone
przybywai, a tymczasem trzykroci
stotysięcy spektatorów na oczach
się ślających i zimoty, trzeba było

Zawsze cym nowym zabawie, przeto
całk tyłku, iadła tey przybywaięcey
parady, czy processyi przerwana
się zaraz przygstawana do tego mto.
Dzień, na plac przed stanz wychodziła,
i. swemi rozmaitemi tancami, skoka-
niami, i. plosami, polocku, i. srod
deszczu, przedsiunna Spektatorow za-
bawiała.

Krol, przez szrok militarny przy-
bywszy na to Marsowe pole, usiadł
tam na swym ruby tronie, a rzącey na
wspaniałym krześle. Za tronem kryte
były łozie, w których Krolowa, familii
Krolewska, polowie zagraniczani,
Ministrowie i inni Panowie Dworscy
na jdownie

na y do wabi się - Dopiero przez
 artylleryę kilkakrotnym z hałm
 wystrzeleniem, dano hałsto, do zaczęciu
 ceremonii.

W tym wszystkim zaraz chorągwie
 tak wojski królewskich, i tak i gwar.
 dyi Narodowych, przemiesiwu przed
 otwarz, które biskup August Dudański
 siedząc na szernym krześle, ale cały
 zmokły, benedykował. Po tey bene-
 dykcyi tenże biskup, przy asysten-
 cyi liczego duchowieństwa, Mszą
 sprawił, i dopiero przysięgę
 Narodowego Zgromadzenia, przysię-
 gę Obywatelską w głos wykonał. De-
 putowani zgromadzenia, powstawszy
 rzekli: Zanawoz przysięgam Przym
kwot

Król Jmcy wykonał przysięgę w
Sposób następujący: Ja Król Fran-
cuzow, przysięgam Narodowi, iż
wszelkicy moi przez Królową Kon-
stytucya, mnie powierzoney użyję
na utrzymanie Konstytucyi, i na
praw wykonanie.

Gdy Król Jmcy przysięgę tę wyko-
nał, Królowa powstawszy, podniosła
Delfina, i ciałem Zgromadzeniu
pokazała, co nadzwyczajną wste-
cnych sprawito i klawiści, i rozrze-
wnienie. Nastąpił M^o de la Fayette
który od Króla, General majorom Konfe-
deracyi, nominowany, został, i w rzeczy-
wym charakterze samych nawet z
Marzathow Francyi, kominowat
adatory

udał się zgotową dokryta, cz szpadą
 włożoną do pochew do końca Języ
 wzięwszy od Monarchy ody naas,
 przyta, pót do ołtarza, gdzie i mieniem
 całej Konfederacji, przypięgę u dwu
 cieniawie, wglor wykonał Wym
 i nomenae wszystkie gwardye Naw.
 (dowc, i wszystkie woyska, dobywszy
 swoich szpad, wstaly: Ja na toż przy-
sigam. Do wykonaniu tym spo-
 sobem przypięgi do wszystkich,
 na konkluzję tej ceremonii, intō-
 nowano urzyte: Te deum laudamus
 ani byto od tego mnogiego ludu spie-
 wane, ani słyszane do 300,000 wym-
 /zaję, w szpicy albuarem, nay więcej
 przyzeli Vivat, ze z tej przypięgi nylu-
 dnego spiewania słychać nie było

Wielka część z gwardyi Nawdo-
wych, udala się potym do zamku,
la Muette gdzie miasto Paryż przy
razinałych stotach, posalach, i pod
namiewami, klazato nagotowi obiad,
dla dwudziestali przy gości. Szuda
tylko ze deszcz niewstanny, przeszk.
Dzil wielki, do uelania się tam no biad.

W powrzech wsi m w w i e c, deszcz ten pr.
wie niewstanny, wiele uieł wypaniło.
si uiełku, lubo wiele dopomogł do
spokoyności całej owy ceremonii
bo przed postudniem, kullka racy tak
mocno padał, ze woy. kull w w o d z i e m u
siaty maszerować, i wszyscy obecni,
wskroś

---

wskrosi przemożki liczba spekta-
 torów na to tydzień, cesarz byłoby
 się powziął, gdyby tenże cesarz
 cesarz nieprzechodził — Przez ten
 dzień urządził, wszystkie ślepy
 były zamknięte, i żaden porząd nie
 iechał przez ulicę — Wczoraj w po-
 miate były illuminacye, po wszystkich
 domach — Gwardye Narodowe wstały
Vivat Krol. co i wczoraj w mieście
 cieszło.

Tegoroczna w ten dzień i pa-
 miątki tego, wybite medale sre-
 bne, między deputowanymi
 inne osoby rozdawano, i na-
 tym skonizyt się ten festyn —

Przydad tu muszę do tego szeregu
nego obrzędku Festynu, Nowe, któ
ry miał do Króla, M de la Fayette
całko naczelnik Wojsku Narodu
wey.

NOWA

M de la Fayette imie niem całego
wojsku Francuzkiego do króla
Imi Ludwika XVI. na polu Man
surwym w dzień Konfederacyi
zaprzyrzęzoney

Micha
wstawa.

Królu!

W biegu zdarzeń pamiętnych, Victor Nas
pocierwały do spraw nieprzejętych;
w moment ten gdzie czuliśmy Narodu, i
stali, a Cnoty Króla, wystawity tak
widli

wielkie przykłaady, do najlubo-
 nia innym Narodom, i ich Naczelników,
 mamy sobie za powinność
 wypływać, z przywiązania
 ugrożwanego, na najwyższym
 uznanowaniu, cześć W. K. M. G. ty-
 tuł Naczelnika Francuzów, albo
 la Narodu wolnego.

Niech uczucie najwyższe będzie
 nadgródą Cnot W. K. M. G. a te wyzna-
 nie nasze wielkizitelne, przez Despo-
 tyzm przepisai niedokazalby, niech
 będzie stawą i zawidzi czeniem
 Krolowi Obywatelowi:

Chciales W. K. M. G. by Nowa Konsty-
 tucya byla zafundowana, na wolności,
 i zabezpieczeniu porządku publicznego
 Spelniajmy żądze W. K. M. G. bo wolność
 iż nam jest zapewniona, o porządku
 iż publicznym serca nasze pełne

na y wódz i z nię szęy austryi, za pewnie
powinny troskliwsi być.

Wojsko Nationalne Francuzkie
zaprzysięga w. K. M. i postawę swoję,
ktora żadnych obębow, proz Praw,
znai wie będzie, i młot, ktora z kro-
sem z yci tyśko słowizyci się może,

Odpowiedź

Króla Jm. Francuzow
na Mowę M. J. L. Fayette
Dnia 14. Lipca 1790.

Dziyminę z wielkim uczuciem, z wstę-
plana wyznanie przywiązania, a
cimeniem wojska Nationalnego
zebranego z wszystkich stron Fran-
cuzi.

Niech ten dzień uroszycy na
Wzrost

na którym wspólnie porawiam zaprzy-
 sężenie Konstytucyi, oddalaigt od was
 wszelkie nieśności, powroci wcałymltro.
 lestwo spudhynosc zabezpieczoną, pri-
 wemni wolności.

Obrońcy porządku publicznego,
 przyjaciele praw i wolności, pamiętajcie,
 że przenosić Waszą powinność i cel,
 zachowanie porządku, i postawienie was
 prawom: że dobrodziejstwo Konstytucyi
 wolney, powinni być i równie dla wasz-
 kich: że im bardziej ci to wiek jest
 wolny, tym więcej są urazy zadane
 wolności, tym więcej są uciynki gwał-
 towe i przymsowe które praw zwi-
 brajia.

Powiedzcie wppol Odywatelom wa-
 szym, że chciałbym do nich woy. słich
 mówić, tak, iak tu do Was mówię:
 powiedzcie im że król ich, iest ich

Cyem, bratem, i przyiacielem:
je niemoze byci szczerym, tylko
przez ich szczerze: wielkim, tylko
przez ich slawe: poteznym, tylko
przez ich wolosci: bogatym, tylko
przez ich pomyslowni: cierpiaczym
tylko przez ich dolegliwosci. Na
deuzytko przemienie te slowa, albo
razey uczucia serca mego, w posrod
ubogich lepiarek, i w posrod schronien
waszciejli wyk: powiedzie im,
je cieci swami uda sie niemoze
do ich mieszkan, chce byc z niemi
przez moia upreymosci, i prawer rozad,
gajace swa opiekę nad slabym: powiedzi
cie im ze chce czuwać nad niemi, żyć
z niemi, umierac za nich, i cieci
czego potrzeba

tego potrzeba: powiedziec nationie
 licznym Prowincjom Króla twa moie-
 go, że im rychley skolicznosci porwde-
 mi uisac chęć, ktorą mam odwiedzić
 ich z ioną i dzieciemi, tym rychley widzie-
 niy będę szczęśliwym...

Ta mowa Ludwika XVI Króla
 Francuzów, niech raczy byc pamiętna
 czytelnikowi, dla osądzenia tegoi Mo-
 narchy charakteru zacnego, szczerego
 przywiązania do Narodu swego, waa-
 sie Kurdy złości i zapamiętatosi tegoz
 Narodu, tak niewinnego i dobrego
 Króla potępila na śmierć.

Dnia 12 Sierpnia 17 Woyack

Mokronowski, niegdy Jezuita, a po
 iuzproszeniu Zakonu swego Duchian
 Katedralny Płocki, po długocy cier-
 pliwie wytrzymaney chorobie, i szedł

Z tego świata, w roku życia swego,
63. Grudnia w dobrach dzie-
cinnych swej familii, w tamczym
swym Probostwie, w którego Koszcie,
nie miałym Kosztem od niego przyzdo-
bionym, znalazł się grób, z tejże Mo-
krowskich familii.

Dobry, o oddatę Kwiśta, czuły o
Kwiśta, w nim chwale Bostwa,
nie rad odlatat się na dłuży czas,
od swych owieczek, chyba zawdany
do publicznych Cywilny uslug,
ialko to, na Trybunat Koronny, gdzie
przez długi czas mieysce Prezylenta
Trybunalskiego zastępuje, i adnym
swym Kosztem nie przebaczał.

Międey rozliczmenitego Męza
przy miltami, naybardier w nim się
wydawita, owa kie wryptkim uprzy-
mości, owa ludalności i hojności, z którą
nie tyłho w potrzebie zostawiczyc, mia
wonię dawnych swych międy Zakonnych
Wspotract

w potłubni, po starganych sitach
 na wstydze Oy czyzny, przez sławne
 w roku 1773 rozporządzenie, z dawnych
 swych funduszów i domów, nastarać
 wyzutych, u siebie ogarniać i żywić;
 ale żei kuidego stanu i godności
 osoby, zwłaszcza swych Parafianów,
 miłe, i hojnie prawie nad swą możność,
 zawsze przyjmował — Pomniat albu-
 wem iak doktor Narodow Pawel S.

do Świeckich, nawet nawroconych
 do wtary Chrześcianańskiej Hebrajszy.
 Now, przjac, upominał, ażeby nie zapo-
 miniali ochotnego przyjmowania
 gości: hospitalitatem nolite oblivisci:
 a bardziej jeszcze tę cnotę goscinno-
 ści, zalecał, zostającym na urzędach
 Duchownych, w owych listach do
 dwóch uxorów swych, i Partezów
Tymoteusza, i Tytusa, pisanych.
Oporet esse hospitalium.

Po ogłoszeniu powstaniej Konfe-
deracyi Francuzow, wzywiz opisa-
ney, od tego momentu taki zapalo-
garnal na polu Marsowym wojsko-
wych i cywilnych, ze sie onwad czyl.
i z talia liczba zbroynnych do ~~Witay~~
Francuzow stanie, i aka jeszcze nie
widziana w swiecie, od czasow star-
iznych Dariusza i Xerxes a

4 Albowiem wojsko Dariusza Krola
4 Perskiego liczylowię trzykroistoty-
4 sicy, ale zbite na glowe zostalo, od

4 Miluyadesa wodza Atenczykow,

4 niemającego więcej żołnierzy, iaki dwa-

4 rusze tysicy. Wten czas wbutali Da-

4 riusz stracił wojska na 200,000 —

4 Syn tegoż Dariusza, Xerxes wypro-

4 wadził wojska osmkroistotyicy lądowych

4 żołnierzy, i flotę od tysiąca żaglow, lecz doznał

4 lecz doznał, że nie zawsze najbrzniey-
 4 sze woyska, są najstrasznieysze. Gdy
 4 Leonidas król Spartow, miał tylko
 4 tysiąc żołnierzy przy cie minie Termo-
 4 pilskiej gdy zastąpił, długo przeyscia
 4 bronil, i strasliwą Kleskę, niezmiernie.
 4 temu Xerxesa woysku zadal, nim został
 4 od niego pokonany.

Podobne zwycięstwa, Atkie woyska
 w liczbie pięciu, zesim tysięcy, nad trzydziestu
 tysięcy nieprzyaciół otrzymowały. Nie zawsze
 liczba większa triumfuje nad mniejszą.

W międzcu Sierpniu w sprawie prze-
 ciwko księciu Boniniskiemu i Podskar-
 bremu W. Koron: wypadł na sądach Sey-
 mowych dekret: który dopiero dnia
 1 Września był czytany, na którego
 słuchanie, cała prawię do Zamku,

ciwne ta się Warszawa, i ujrzała
wielki nowy przykładał, dawany Rzym.
skiego Mowy Cyerona przestrogi,
iż niczego bardziej lekai się nie trzeba,
iako wego fortuny Kola, na którego
wierzchołku osadzony, mniey bacny
i zaufany człowiek, gdy rozumie że
iż na zawrze tak będzie gurował,
alci tak fortuna, tak nagle i nie
spodzianie zwróci swego czasu swe
Kolo, ię co byto wysoho na samey górze,
iż leży równo z ziemią, na dole:
Fortuna rotam pertimesce.

Ponieważ obszernosi dekretu do
dwudziestu arkuszy znalaznie się
przeło, niewidzągo potrzeby całego
tutaj umieszczenia, samą tylko
sentencyą wyrazam Dekret

Dekret
 czyli
 Sentenya Sądu Seymowego
 w sprawie Xięcia Adama
 Poniniskiego
 Podskarbiego W. Koronnego
 Dnia 1 Wześnia 1790. r.
 Ogłoszona.

A naprzód sąd Seymowy W. Adama
 Łościa Xięcia Poniniskiego Podskarbie-
 go W. Koron: za nieprzyjęcia Oyczyzny
 ogłasza, od czci, od klejnotu szlacheckiego,
 od tytułu szlacheckiego, i imienia w oyczyźnie
 znakomitego, domu Xięziąt, i Urzędnych
 Poniniskich, odsądza: następnie sprawo-
 wanie urzędu podskarbiego W. Koron
 oraz Piereostwa Maltańskiego w Polsce,
 tudzież orderow, i celch Królewskich ordob,
 i wszelkich zgoda zaszczytów oyczyznych.

niegodnym uznacie: i na wieczne
wygnanie, ze wszystkich Kraiow
Kęplrey, oboyg Narodow, com anne
sis provincis wskazuje. Urzędy
wraz z pensyami, za wakujące oglaza,
Ordery Kraiow natychmiast złożyć
nakazuje, żadney w Kraiu Kęplrey
temuż Adamowi własności, prero-
gatyw, ani pod żadnym tytułem dw-
chodow, nie dozwala; a fortunę i cześć
sę iakha wskaze, zenskie, i rozryczelkie
sprawa ostrzeżly. spadkiem krowi do
następow przenosi, i aby niedwutożanie
w przeciągu 24 godzin, z Miasta Sode-
cznego Warszawy, za obopy tegoż miasta,
przez wartę Jurzydykcy Marszałki,
wskazy, publicznie ~~był~~ odprawiony
polecą: i so caelu cyg do tegoż
Jurzydykcy

Jurysdykcji Marszałkowskiej węgla:
 zwrotu do Miasta Warszawy na
 zawsze zachowuje: z Krauwzai i
 granic Rzplcey oboyga Narodów
 wstąpić, w przedziagu czterech tygodni
 surowo nakazuje: również zwrotu
 do granic i państwa Rzplcey, czemu
 Adamowi, na zawsze zakazuje -
 a to pod wolnym w każdym mieyscu
 Krau i Państwa, przez Kogozhdwicz
 schwypaniem, za skazaniem niniey-
 szego Wyroku Sądowego, w każdym
 sądzie Trybunalskim, ziemskim,
 grodzkim i mieyskim, uczęciem głosu
 tego, przez mistrza prawniczkosa:

A ponieważ przekonany Adam
 za oczywiste przeciw ocyphnie o opet.
 nie ma zbrodni, na samą swią

Osobę tylko sciagnęły ukewanie
i tak u brodnie tego osobiste, nie
inoga, i nie powinny, na idd, żonę,
familię, sciagnąć plamy: przeto też
Kary zastuzione przez Redama,
pozostatey matronce tego, dzieciom,
i całemu domowi, i familii i iżig
i Urodzonych Brnińskich, nie,
dobry stawie, honorowi, wzładca
i u maia, Sąd Seymowy zapewnia:
i ouzem że wspomniona matronka,
pozostala, ora polowstwo i cala fa-
milia, uernosią ku maiesztatu wi:
i o yżycznie nie poszłakowania, i aużte
zarzyceni, przy tytulach prawem
dozwolonych, zostawai maia, i i wstai,
stanowi: a sciagnivna wyrzłku do
wego, na osobę przekonanego
winowaycy, ostrosi, wladen sposob,
ani wżey

ani wyżej wyrażonym, ani całej
 familii domu, Dziesiąt, i Urodzo-
 nych Poniniskich, jako nigdy do
 sromotnych Adama występków
 w najmniejszym podejrzeniu
 nawet aenii niepotycających się,
 szkodzić, ani ich osob, choćby w po-
 liney potworności, oczerniać i stawy
 nie może, w arnie: ale owszem, żeby
 się tym i całej familii domu Urodz
 Poniniskich wyżej wyrażonych,
 Adamowi dowiedzionych przewin.
 Dobry stawie uwlażai, poważyl
 winnym Kar, na potwarciw de.
 Klarnie &c.

Dekrét zaoczny w sądach Konfe-
 deracji w R^u 1773 przeciwko Urodz
 Tadeuszowi Reytanowi, Postowi
 zwie widitwa Nowogródki

ferowany, za dekret niegodziwej
igwalczoicy prawai słuszności prze-
mocy uznać; takowy dekret śafsu-
i aby z ciąg metryki, i wszelkich
innych był eliminowanym, na-
kazue.

Dnia 14 Sierpnia Pokoy między
Szwecyą i Moskwą, w Werli zaw-
warty, którego ratyfikacya, w swej
Dni następnia.

Dnia 15 Września Pozwoleny
dom w państwach Austryackich
zostawai doktorami Jana Cwidis,
i patronizowai we wszy, w ich
sędach; wyigroszy komysarskie
tak w sprawach swych żydowskich,
iako i chrescian.

Dnia 17 Września na sekyrki
mowey 317. w macteryi wykładania
Uniworsatu

uniwersata do województwa Ziemi
i Powiatu, z zapytaniem: Czyli na-
czal Kroluwa Polny, w osobie, czyli
tez w familii wybiertana bydl matq?
Krol Jny miał mowę: radząc posmierci
tego a żeby był tron sukcesyjny
Po dlugich sporach, podług rady
J. K. M. i stanął iednomyślnie pro-
jekt na tron sukcesyjny.

Dnia 24 Wiesznia Armistitium
aż do konca miesieca Maja 1791, i
miedzy Krolowem de Coboury, z strony
Austryackiey, a Wielkim Wozymem
zawarte tak na lądzie, iaki na morzu.

Dnia 24 Wiesznia w Marszałkow
Sejmuwego i konfederacji obygu
Narodow, wydany Uniwersal na Sejmi.
Ki do województw, ziem i powiatow, dla
obrania drugiego Statutu na Sejm
agitacyjny w Postaw.

Dnia 14 października w Jan Delost

Prezydent miasta stołecznego
M. Mi. Warszawy z tym się przegnał
swiatem. Był to Meż swiat ty. Wła-
ny w czasie Sejmu wielkiego okazał
prawy swej zebrane Dawne do woody
używaniu praw wolności Tu stanu
Miejskiego pozwoloney, i jako Pre-
sident w wszystkich Miast general-
ny, tyle dokazał, iż miasta zostały przez
prawo przypuszczone do wielu prer-
gatyw Szlacheckich - Ta pamiątka
bardzo chwalebna tego Meża, bardzo
wiele wziewniła oświ z przyczyny
smierci Jego.

Dnia 9 Października Konradya
Leopolda II Cesarza Rzymsko Nie-
mieckiego w Frankfurcie nastąpiła
a dnia 15 na Króla Węgierskiego
w Przburgu

W tymże miesiącu

W tymże Mieniąca Listopada
 na Sejmie dyplomatycznym, na-
 stąpiły za zgodą Zgromadzonych
 Stanów liczne Indygenaty,
 Rehabilitacye, i Nobilitacye
 Ktorych osoby w konstytucyach
 do aktów Grodzkich Warszawskich
 wydanych, wyczytać można —

Wmieniać Grudniu Podwojeni
 Postowie, podług wydanego przez
 Marszałków Sejmowego i Konfede-
 racyj obydwu Narodów Uniewersalu
 na Sejmikach obrani, zasiedli miey-
 sca swoje w sali Sejmowej w
 Warszawie

Dnia 22

Dnia 22 Miesiąca Grudnia
forteca Turacka Imcałow przez
weyska Moskiewskie, wzięta szar-
mem, w ktorey wzięciu, zginęło
Turków do 40,000 i więcej

Dnia 30 Grudnia Uchwalony porządek
Sejmowania, czyli lex curiata.

Parogłozonym dekrete od Zgro-
madzenia Narodowego dnia 27.
Listopada wydany, względem
duchowieństwa Francuzkiego.
ażeby każdy wykonał Cywilny
przynędcę, byle postuszonym pra-
wom i Świętokłamstwu Świętości
M de la Zuoville przezby sejsto-
wany Zgromadzenia Narodowego
nucchofc

mechege azieby ta przysięga by Pa-
 puzentona, podał na piśmie,
 następnice Wyżn omie wdany:
 Naprzod wyraża iż każda słabość
 w materjach religii, jest kłymniamem,
 dopiero taki nę oświadcza: Ja dekla-
 ruję imieniem moich pryncypalów
 i moinimistarnym, że deklara dnia 27.
 Listopada od Zgromadzenia Nei-
 wduwegoferwany, jest bezbożny
 namrze powagę i wolność Kościoła,
 Zmierz do oddzielenia Francji
 od pówstuzenstwa Papieżowi, i od
 Jezusa Chrystusa Namiestru.

Kłowi, że w Wierze Katołickiej

Raymolliej chęć zyci i imiona
 pówstuzaru: Maryny de la Zueville
 Marzabek pólno i dany Kłoburkach

W tymże Miesiącu Grudniu
Sesye Sejmowe, z przyczyny
następujących Święt Bożego
Narodzenia, do Miesiąca
Stycznia następującego Roku
1792 odłożone zostały.

Rok 1792

Rok 1791.

Historya obywatelności i ma-
canych i dawionych w Polsce
i Sądziłch Panstwach

Dnia trzeciego Stycznia następy:
Seymowej, ogłoszona deklaracya
względem brania zagranicznych
pensyi w Polsce, które były powo-
dem naywiększym, do nieuzupeł-
nienia Kraju-

Jeżeli za panowania Au-
gusta II Króla, iż Sądziłkie
potenye, utrzymowały znaczne
Czoby, które uważane pensye bierze

od Sąddeckich dworów, najwzajem
używani byli, do używania Sey-
mów, na których wszystkie mate-
rye tyżące się polepszenia rządu,
powiększenia wygody, pomnoże-
nia dochodów na opłatę i utrzy-
mowanie onegoż były niedzwala-
ne, przez ieden głos Rządu wbrania-
jący utrzymania się zey materye
Tey przyczyny, za panowania
Augusta II. ieden tylko Seym
Pacyfikacyi 1726 Roku doszedł.
toż samo za panowania Au-
gusta III. przez Szymu cielewyci
i Nowobey

1733 roku, podobnież Sejm
 Pacyfikacji 1736. i ten ten
 szczególnie utrzymali, wszystkie
 inne przez 30 lat jego pan-
 wania, nie dochodziły i zerwane
 bywały.

Szczęśliwszy był panujący
 Stanisław August Król
 który po sejmie Konnacji 1764
 Rⁿ w Warszawie odprawionym,
 i zupełnie dożył, następny
 Sejm wolny ordynaryjny Rⁿ
 1766, ten ponieważ miał za sobą
 interesujące się Diwoy *Sacrae*
 ażeby natymże liberum exercitium

Doła Dyssydentow i Dyzunitow
moylosię utrzymać, nieprzeobra.
Dzaly też Potencye Doyściu onegoz.
lubo ich żądanie niewieto Mathus
iako w wyprzych Tomach i czi opi-
sane, otoli nixaniedbali, użyje
tey najmocniejszey sprzynny,
przekupując liczne znaczne
osoby, do ngdu należące, ażeby
tychże Państwo obych woli dopet-
niat. Czego dowod niematy
na Adamie Ponin'skim, Kto-
ry za te zdradzie two, i jone.
Kupstwo, od wszytkiego dsq. Dny
i z Kraini wygnany zostal.
Dnia 8 Stydzial.

Dnia 8. Stycznia na sepyi sey.
mowey szanęta uchwała praw
Kardynałnych dla Narodu
Polskiego

Dnia 24. Stycznia Szlachta
nieposesyonna, i czynszownicy,
oddaleni od Seymikowania,
przez konstytucyę tego dnia
uchwalona.

Dnia 17. Lutego P. de Heyking
i P. de Ludinghausen Wolff
deputowani od Szlachty Kur.
landskrey. zamieili w pólkryudke
niach od Ligera Birvna, s wro
prozby, pny zlozeniu ofiary, dwa
nasze armat, razynili oswiad.
czene

czynie Królów Angji i Bapitkej
wierności, podległości, caley
Silachty Irlandzkiej

Dnia 19 Lutego Ciotki Ludwi-
ka XVI Króla Francuzkiego
wyszedły z Paryża do Rzymu.

Dnia 22 Marca Umarł
w Irlandyi ieden bogaty i star-
py starzec; gdy testament tego,
odpieczętowano, następnymże wnim
zapisy, w ten sposób były wyrażone:

Ja zapidnie szwagrowey moiey
dwie pary starych welnianych ponczoch,
które pod moim lozkiem leżą. — Wnu-
kowi meemu, dwie inne pary ponczoch,
które w kufrze znajdują się. — Sone-
cznikowi Johnson, zapisuję inną
parę

parę białych ponczoch: i starą a
 wytartą moją suknię czerwoną:
 Gospodyni mojej Jannah Bourke
 za wstępnie jej zastugi wierne, za-
 pisuję stary, nie w nadstulony,
 dzban do wody, stojący w komo-
 racji &c. Gospodyni najpierwsza
 rozgniewana o taki zapis, przy czyta-
 niu testamentu, w głos odezwata się
 iż się takiego zapisu wyrzecha: z tym
 się omiadać i inni, zniechęcając się ta-
 kich zapisów — Wszak też sydząc
 z tego testamentu, miała widzieć
 i dzban dla gospodyni zapisanego,
 trzął go nogą i stukał do reszty — Ale
 z stulzonego dzbana, zaczęły sypać
 się pieniądze, talary, gwiney, dukaty &c.
 Dopiero rzucano się do poręczek cyrtarcey
 sukni, wszędzie pełno złota i maleńkie

Arabic de Goltz zastępcy
miejsze Ministra Króla Pruskiego
skiego, podał Notę, Deputacyi do
spraw zagranicznych następnicy
Dnia 23 Marca 1791. r.

Niecy podpisany konsyliarz tajny
legacyi i sprawujący interesy Na-
cary Króla Pruskiego, troskliwy
o skutki, iaki mogła sprawić, w umy-
slach wiadomości, nie tylko prawdzi-
preciwna, ale nawet z podobieństwem
niezgodna, wielu naruszenia
przyczyni, i zausania, tak szupliwie
ugryntowanych, między jego Monar-
chy i Najjasny Rzplty. Polsk., w tym
czasie i największą ufnością rosyjską.
doniosł natychmiast doborowi i sermu,
tak o niecy jako i wrażeń, które
sprawiał

sprawiaci slawata nię. Umowiany
 tuetylko od Ministerium, ale i wprzymym
 rozkazem, wstana ręką Króla Francyi na
 przwymym, do oswiadczenia, caki i ywo.
 Monarcha tego zostal tkiniecy, dowia
 dując nię, iż musiano przypisywai
 widoki, przeciune tak sentymentom,
 przyczalni i przychylności, z wtorą jest
 dla Króla Francyi, i Republiki Holenderskiej, i jako
 i tego chęci zjednania sobie tego lau-
 fania, na iakie intencye tego, czyte
 i nieinteresywane, zatugnia. — Hrabia
 Goltz czyni nieodwołocznie zadostki tymie
 rozkazom, komunikując Przewodney
 Deputacyi, do spraw zagranicznych,
 własciwe wyrazy Depeszy odebraney,
 pod dniem 16 currentis wbrzmieniu
 następującym —

Dorudisq

Doutadując się z raportu Włpana
pod datą, to currentis pisanego,
ii wiadomości z Wiednia przestane
trudliwą w stanach Szymuigaych.
wznieciły obawę, iakoby mia w uszynio.
nych ministeriu Austryackiemu,
insynuasayach, miał wystawiać
Cesarzowi. Inyi, widok iako wego
rozprzeznawienia granic, od Gallicyi.
Khoroby ten chciał przytożyć się,
Do uskutkowienia dla mnie Cesary
Gdawiska, i Torania.

Niemogę Włpanu dosyć wyrazić
mege zadziwienia nad tym, iż ta.
Kowa wiadomość mogła być prze.
stana do Łodzi: a w wieksza, iż
przyprawianie mi, takowego gatunku
zamyślu, mogło tam, choćby nay-
mnysza.

naymnieyszą znaleś wiara — Wola
 moia jest, ażebyś Wspan bez żadney
 zwłoki, imieniem moim, o fałszu i
 zawodawici tego doniesienia zarządził.
 oświadczyć wszędzie, i w każdej
 przyzwolitey okazji, sposobem iak
 nayurządystszym, i nayważnieyszym,
 iż wiadomości ta, jest tylko złosliwie
 wynajzloną, dla niechęcenia mnie
 z Sejmem, i wzbudzenia w Narodzie
 przeciwko mnie, nieufności — Smiało
 Zapewniam, iż nikt niepotrafi okazać
 naymnieyszego dowodu, iż by i o, mię-
 dzy mną, a dworem Wiedeńskim
 zaysi miało, coby i mogło usprawiedli-
 wić takowe podeyszerze, i że nie tylko
 w iaden sposób, między inną, i tym
 Dworem Kwestyi nie było o nowym

Polskiego podziela, ale że ja sam
byłbym pierwszym, do oparcia się
oniemu. Najcięż: Król. Jm. i Kępta.
Polska, zapewne się o tym maga, i po-
stępli moie powinny ich przekonać,
iż nigdy zaingołem moim, nie byto
iż dć od nich, i ichowey ofiarę, lecz że
gdym oswiadczał chęć wniyścia w przy-
jwite układy, zawsze onym zaradę
nuznaczałem, iż by były przyjemne,
obudwom stronom, i aby równość
użytkow zobspólnych, była uzna-
ną za sprawiedliwą i dostateczną.
Spodziewam się iż to oswiadczenie,
zaspokajając umysły, zbicie odgłos
Witory pokrzywdza moy osobisty
charakter, i sprzeciwia się równie
maxymom, i Sentymentom moim
Ludw. XVIII

Ku Narodowi Polkiemu.

Będzie u Wasz Pan czynił i swięty
 Hrony dalze starania, dla dopięcia
 środka, z kąd ta nowina wysła?

Niez podpiwany wini siebie
 i uystawiając wrok dokładnym
 sposobie, chęć szczerą swego Monarchy,
 Zmierzania wszelkich domyślów,
 któreby mogły dawnie mieć, i tak
 wey niespokoynosi, zostają etoma-
 czem tych sentymentów, które żadnego
 powatki ewania nie dozwalać, o przy-
 razni ziałości Monarcha tego jest do
 Najiamy Rzeczy Polki, równie, i tak
 i o jego interesowaniu się, do tego nie
 podległosi, i pomysłności, tak w czasie
 terażniejszym, i tak i na przyszłość.
 Dopełniając zatem w tak miłe
 zlecenie Hrabia Felte, ma honor

o Sclawisk, i Toruni z dworem Wre.

C deńskim, na pozor tylko uniewinnia-
 lięce, wistocie zaś samey, że ta okła-
 licznosc, od dawności w pretensyi od
 rzeczowego Króla była, i jest zgodana,
 to w bardzo Krótkim następnym
 czasie, na iaw wydane będzie, iako
 też i fałszywie zawarty z Polską
 niedawno traktat przyjacini,
 niedobrymany od tegoż monarchy
 zostanie.

Dnia 18 Kwietnia na Sejmie
 agitującym się staęło prawo
 bardzo chwalebne, i sprawiedli-
 we, nadające wszystkim Miastom
 w Panstwach Rzeczy Polskiej
 i w Litwie, zupełną wolność ić
 tyllw

nie tylko utrzymywania handlu
wzrędnego, leca i posiadania dóbr
ziemskich, i z tychże używania
przytłoków; tymże Miastom nadane
są prerogatywy składania Sejmów,
na nich obierania na Sejmy
Deputowanych, oraz do wszelkich
wyższych Magistratur, i w nich sa-
siadania Profesorów. & Równie
do tegoż prawa dotwolono Szlachcie
rodowitej Łęczyńskiej, to jest iż każdy
szlachcic może być przypuszczonym
do wpisania się w listy Miast. Ka-
nych Łęczyńskich, i podobnie z używaci
przytłoków z handlu obranego srebro.
bądź srebrzowania, czyli też waga
na toż przedawania, lub tożem
mierzem

miereńia: czego dawne konstytuycje
 i prawa Polskie, pod wielką karą, i
 utraceniem szlachectwa, zabraniały.
 słowem, tak Star Mieczki, iaku i Sla-
 checki, odebrał w tym nowym prawie
 pozwolenie, obrania sobie podług woli
 i sposobności, szukania dla siebie przy-
 zwoitego, i prawowitego życia, prawi-
 dzenia — Którą Konstytuycją, iaku
 catego Narodu dobra, i niezliczonego
 ludu przytłucy tyżącą się, dla postu-
 pny wta domości, w tym zbiorze
 Historji, umiescił przedsięwzięciem,
 oddając słuszne uwielbienie w tej
 mierze I. H. M. i seymu iż cym Sta-
 nom, iż do tak chwalebne go, i spra-
 wiedliwego dzieła przystąpił.

Prawo
Dla Miast Królewskich
za zgodą Stanów Sejmujących
Dnia 18 Kwietnia 1791 R.
Uchwalone

~~~~~
Miasta Nasze Królewskie
wolne, w Państwach
Rzeczypospolitej.

Artykuł 1 o Miastach.

- (1) Miasta wszystkie Królewskie, w kra-
iach Rzeczypospolitej za wolne uznawamy.
- (2) Obywatelów takich Miast, iu-
do ludzi wolnych, ziemię w miastach
przez nich, wieś, ich domy, wose, i
terytoria, gdzie iakie do których
miast, prawnie teraz należą, wta-
snują

inowaz ich dziedzina, bydl przyzna-
 iemy, co niema przezliadzi zowety
 a nie dohonorczonym sprawom.

(:3) Wtórym Miastom, przywileie
 Lohauyno zaginety, za dowiedzeni
 ich bytowia, My Krol, diplomata reuwa-
tionu, z nadaniem ziemi, iaka teraz
 niewygodnie pwardcia, wydany.

(:4) Wtórych miastach Krolewskich
 Sejmiki ziemskie sa oznaczone, tym
 przywileie Lohauyne, iczeby ich iazce
 nie miały, My Krol, wydany.

(:5) Gdyby dlo szacilwego wtórym
 miejscu ptozenia, na grontach Krolew-
 skich osada ludzi wolnych, dala siekli-
 sku swemu przytojna, i potai Miasta.
 W rakuwym zdarzeniu My Krol, tey wa-
 dzie Diploma erectionu Miasta nowego,
 z nadaniem ziemi, wydany.

(:6:) Wolno też będzie dziedzicom, na
swoich gruntach, miasta z ludźmi wol-
nych zakładać, albo i rolników wolno-
siał, nadać, iako też Miasta swe Jurdy-
cine, lekalnemi zrobić: takowe iednak
osady nie będą, mogły wchodzić w powieś
Miast wolnych, tylko gdy dziedzic in-
strumentem lokacyjnym, nada im
ziemię dziedziczną, a na ten czas, My
Król, Diploma Confirmationis, tego
instrumentu, za prozbą samego dzie-
dzica wydamy, i instrument lokacyjny
dziedzica, wpisać w ten diploma rozkażemy.

(:7:) Iako dla wszystkich Miast
iedno jest prawo, taki Mieszczanin, kto
regolowski Miasta, rownych przywilejów
z prawa temaniczego używać będzie.

(:8:) Wszyscy obywatele Miasta
bądź szlacheckiego, bądź Mieyskiego
urodzenia ludzie, którzy chcą sprowadzić
francuzki

handlle, na toty, które sę maigcy pjszysy
 w Miastach, albo gdy icy nabędq, iakie.
 gokolwiek sę dworzenstwa, profesyi
 i kunszta, prawo Mieyskie przyimowai
 i podnim zostawai, będq obowiazani.
 Innym zaś Szlachcie, przyimowai Miey.
 skie, wolno będq.

(19.) Przyjęcie prawa Mieyskiego,
 czynić się ma w następnym sposobie:
 Każdy przyjmujący Mieyskie, stanąwszy
 przed Magistratem obecnie, lub przed
 Plenipotencją, czyni oswiadczenie
 w słowach następnym: Ja N. N.
 Najasni: Krolowi i Królestwu, wiernym
 będq, postuszenstwom prawom i ustawom
 Królowym, za najwyższy biorę obowiazek,
 Zwiierzchności Miasta N.
 literym do obywatelstwa, przyłączoney
 iestem, podległym bydzi chce, i obowiązku
 wszelkie zachować, co wsiętku zarzącam

tak za siebie, iako i następcow moich.

Podpełniwonym takim oświad-
czeniu, ma byc zapisany w księce
obywatolow Miasta

(:x:) Miasta odmawiać nie powinni
przyjąć do obywatelstwa, i w księce
Mieyskiej zapisywania wszystkich
uczaiwych, cudzoziemow, tudzież
rzemieślnikow wszelkich ludzi wol-
nych, z prawa wiktumu niepodległych,
Suzesjan, a to bez żadney opłaty.

(:xx:) Tak z urodzenia Słachwie,
iako obywatelom Stanu Mieyskie-
go tym, którzy potym do zaszczytu Sła-
chectwa przypuszczonemi zostana,
przyjąć Obywatelstwa Mieyskiego,
w nim znaydowanie się, sprawowanie
urzędow, prowadzenie wszelkiego han-
dlu, utrzymowanie i w którychkolwiek
bądź w kłodzie, nie bynajmniej odtąd
Słachwie

sztu dzie, ani uwlaaczai nie bę dzie
im samym, ani ich następcóm, w tymże
zaszczyt sła chęctwa i prerogatyw
do niego przywiązanych.

(12.) Obieranie przez Obywatelów
Miast wstawnego Magistratu, miano
wiac Burmistrzów, Woytów i wszel-
kich urzędników, jako iest cechą wol-
ności, tak przy teyże wolności Miasta
zostawiają się. Niemniej bę dzie wolno
tymże Miastom czynić rozporządzenia,
co do wewnętrznych porządków, i
uskutecznienia dozierać; o czym
Komisyja Policyi uwieddomiać maia
przez raporta.

(13.) Wszyscy zatym Obywatele
Miasta, ktorzy są zapisani w księge
miejską, a maia dziedziczną posesyję
mogą obierać i byc obieranymi
do wszelkich urzędów miejskich

większością zdani. Nikt iednak usz.
Du exekucyjnego, i funkcji Ziemiow.
skiej, z urzędem i funkcją Plenip.
tenta, miejskiego tuzyci nie będzie
mogł. pod nieważnością obydwóch.
Ani w randze wyśmowej wstąpił
aktualney będący, urzędnikiem
miejskim byci nie może.

Artykuł II

O prerogatywach Mieszczan.

(1.) Prawo Kardynalne: neminem
captivabimus, nisi jure victum. no osoby
w miastach osiadłe rozciągamy, wy-
jąwszy podstępnych bankrutów, kau-
cyi dostateczney za sobą u sądu nie-
stawiających, i ino gorącym uczynku
zapawnych.

(2.) Miasta, w których oznaczone
są sądy

są sądy apellacyjne, przed każdym
 Sejmem ordynaryjnym i ednego
 Plenipotenta wzięto się głosow, wybrze-
 rai będą, z obywatelow posiadających dzie-
 dzicze, w miastach miejskich, z da-
 tnych, do posługi publiczney, crimine
non notatos, pod processem nie będą-
 cych, i urzędowaniem Miejskim,
 odbytym zaszczyconych, z wolności
 wybierania takich Plenipotentow, i
 innych Miast — A Plenipotenca na
 dzień Sejmu rozpoczynającego się do
 Miasta Sejmu przez niego, zie-
 chaj się mają, i dzieło elekcyi swey.
 Marszałkowi Sejmowemu i władzą,
 na Sessjach Prowincjonalnych, wy-
 bierani będą, z Plenipotentow Miast,
 do Komisji Włoczy, Skarbowey, i Apelu-
 ry: i natychże Sessjach wyznacze-
 ni będą, którzy do ktorey Komisji.

i Afesoryi należeć mają. — A lubo
ci wszyscy, podług oznaczenia wrzecz-
nych Komisarych, i Afesoryi zasiadać
będą mogli, jednak nie więcej w Komisy-
sji Skarbowej i Policyi, jak po dwóch,
a w Afesoryi po trzech z każdej Pro-
winuyi zasiadać będą. — Ci Komisarze
i Afesorowie, w tychże Komisarych i
Afesoryi, zasiadać będą mogli, jednak
nie więcej w Komisyji Skarbowej i Po-
licyi, jak po dwóch, a w Afesoryi po
trzech z każdej Prowincyi zasiadać
będą. — Ci Komisarze i Afesorowie
w tychże Komisarych i Afesoryi, w ob-
stactach tyżących się miast, i Handlo-
wych, vo cem activam, mieć będą,
winnych zaś szkół i nowin, vo cem
consultativam, mieć mają. — Jeżeli nadaley
Stany

Który z tych Plenipotentow, albo i
 wszyscy od Miast, które obierai Pleni-
 potentow prawo maia, potwierdzeni
 zostana, ino ga na drugie lat dwie
 zostai. A dla tych Komisarzow i
 Apeporow, pewna przy użyczeniu
 tabelli expensy, postanowimy, i Sta-
 tutek i ednak libry, i dki do zasto-
 dania w Komisyach, i Apepony jest
 oznaczona.

(:3) Aby zaś opieka rządowa, i dla
 wszystkich Miast wymierzda w rząda-
 niach ich sprawiedliwosci przoprowadza,
 Dozwalamy Miastom naszym, przez
 Apeporow, czyli Komisarzów Miejskich
 w Apeponyach, Komisyach Skarbnych,
 i Polacy zasiadających, desideria
 Miast w Sejmie donosić: a ci, gdy
 tego potrzeba będzie, i gdy zechcą
 będą u Marszałka Seymowego,

o głos prosić, i ten im zabro niewny
bydi nie moie, i ci z tom azyć się bę
dą zwyczajem dciw praktykowu-
nym zabierania głosow, przez de-
legowanych od Komisyjow.

(:4.) So odbytey dwuletney
przygotowdze publiczney w ziny
wyrażonych Komisyjach herb St. flo.
ny, i z wybrani od Miaso Plenipu-
tenu na następnym Seymie, zaraz
Nobilitowani bydi powoini, bez
opłaty Diplomatu Nobilitati's.
ieżeli ieszże szlachta nie będą.

(:5.) Wolno od tąd iest i będzie
Kazdemu Mieszczaninowi, dobr
Zemskich, iakto i inney natury
dziedzicznym prawem nabywai,
z zupełnym własności prawem,
porządai, i następcom swoim, iak
prawym

prawym dziedzicom, one po Sobie
 zostawtai - Dobry sposobem sukcesji
 albo jure patronatus posiadaci,
 z ktorych dobr, lubo by byli Mieszczan.
 nam, w sadzie dobiom przywotym
 Od powiada si obowiazani.

(6.) Ktoby z Mieszczan Kupał
 Kowitą, Wios, lub miasteczko prawem
 dziedzicznym, oplacajace podatku
 dziesią tego grosza Itt. 200 naymny,
 na naypierwszym Seymie, i zechci to
 poda na piśmie, prosbę swoję Marszał.
 Kowi Seymowemu do Stanow, moję
 terażnieyszego prawi, nobilitowany
 zostanie.

(7.) Pwiz tego na Kazdym Seymie
 trzydziestu Osob z Mieszczan poforsye
 dwiedziestu w miastach mających,
 do zaszczytu Szlacheckiego przypusz.
czworych

czonych bydl' ma: w tym naypierwszym
wzgląd zachowany zostanie na dystry-
gujących się w woysku; na zawiada-
jących w korniszych porządkowych
Cywetw-Woyskowych, na zakładada-
jących rezydencje, na prowadzących
handel z produktow Kraiowych, a
w tym na rekomendacye Postow
Ziemskich, i na rekomendacye
Miastr.

(§ 8.) W całym woysku (i oprócz
Kawaleryi Narodowej) w każdym
Korpusie, Regimencie, i Pułku, Sta-
obywatelów kondycyi Mieroskiej,
będzie od tyd wolny wstęp, do dostu-
gowania się rang Oficerskich stopni-
mi. A którzy dostuzy się rangi Sztab-
Kapitana, lub Kapitana chorągwi,
u piechoty, a Rotmistrza w Pułku,
moza

mocą teraźniejszego prawa, Sła-
 chowem z potomkami swemi w
 wszelkich do niego przywiązanych
 prerogatywach zostanie, i My Król
Diplomata Nobilitatis, takowym,
 za Maza niem potentu, wydawać
 będziemy, od którego opłata i opła-
 nawę pować niema.

(i 9.) Wolno od tąd będzie obywa-
 telom kondyuyi Mieyskiej, w Kancellar-
 ryach i Palestrach, wszelkich Komisyon
 rządowych, dykasteryow Frydural-
 skich, i innych mnieyszych sądow,
 znaydowai się, patronizowac, i inne
 posługi czynić, i na stopnie w tychże
 Kancellaryach, znaydujące się posług
 zasług, i zdatności postępowai. A
 Ktory z tych dostuzi się stopnia
 Regenta Kancellaryi, w dykasteryach

Rządowych: na najwyższym zarządzie
Sejmie, nobilitowanym być ma,
i takowe diploma Nobilitati s. bez
opłaty, Myknił wydawać będziemy.

(:x.) W duchownym stanie osoby,
Kondycyi Mieyskiej, będą mogły posiadać
Dni, w Kolegiatach Prelatury, i Kanon.
nie: w Katedrach zaś, Kanonie dokto-
ralne: także wszelkie benefia saun-
lana et regularia, wylączając te fun-
dusze, które szczególnie dla osob urzęd-
nia Szlacheckiego są pozyskane.

(:ix.) Do Komiszyow porządkowych
Cywilno-Wojskowych, wojewodów, ziem,
i Powiatów, dozwala się obracać Komisya-
rzów z miast w obrębie Komiszyow leżą-
cych, po trzech do Kaźdey Komiszyi, bądź
z urzędem Szlacheckiego, albow Kondycyi
Mieyskiej, byle w Mieście posposyć dzie-
dziźnie mających.

(:12.) A miasta

(12.) A Miastu Nasze Edani Ki Toran,
 gdy mieli będą prozby swe do Stanow,
 przez Sekretarza swego do łaski weymo-
 wey one podawani będą, albo sami, albo
 przez Delegowanych: i jeżeli zachęca za-
 danym od łaski głosem, który nie ma
 im bydzi udmowny.

(13.) Kawa na zmyślających popsepsze,
 będzie następująca: Ktokolwiek za-
 rewersem, dałby komu ziemską dacie-
 dzianą popsepsy, tracić ją wieczyście
 będzie, i sąd temu przyzna własności
 za rewersowaney popsepsy. Kto dowie-
 dzie rewersu. Nawet choi by ten sam,
 kto za rewersem ma popsepsy, dowied-
 ley za rewersowania, temu wieczyście
 przyznane będzie. A takie sprawy sąd
 ziemski praesumptio serdici
 będzie.

(14.) Wszelkie dawniejsze prawa, i ustawy
terazniejszemu prawu o Miastach pro-
ciwne, uchylamy, a terazniejsze usta-
nowienie o Miastach, za prawo Kon-
stytucyjne stanowimy.

Artykuł III

O sprawiedliwości dla Mieszczan.

(1.) Zostawiając Miasta przy ustawie
wymy sobie w granicach Miast Ju-
rydykcyjach, też Miasta z Przedmie-
ściami, i pod innymi wszystkich
Jurysdykcyj, iakże są: Trybunałskie,
Zemianiskie, Wojewodzinskie, Staro-
wiskie, zamkowe, przez spraw-
nie dokonanych, po Komisaryjnych,
do trybunałów odesłanych, wyim-
ujemy i wyłączaemy Jurysdykcyj,
Marzalkowską, iako tylko Miasta
Rezydencyj-

rezydencyonalnego Nasz Króla tyż się
 się, do opisów władzy teyże turydy-
 Keyi własci weyfożyłamy.

(2.) Jurydyki świeckie i duchowne
 tudzież drobne miasteczka, w obrębie lo-
 kalnym gruntów polzqthowie Miastom
 nadanych potworzone, iak są dotąd
 w posesyji, co do samey tyłko sądo-
 wności, i Płacy znosiemy, owzem
 tei Jurydyki pod Jurzydyskeye Ma-
 gistratów Mięyskich poddaiemy,
 wszelkie zaś czynsze i dochody, iakieży.
 Kolariek natury, dla własciwielów tychże
 gruntów Jurydik otrzegamy.

(3.) Lzie cednak Marsta maig Wne
 Dziedziczne ziemskie, w sprawach tychże
 Miow w iurzydyskiach własciwych
 posesyji odpowiadać maig.

(4.) Wszyscy Obywatele w mieście

pospejyc mażcy, i takim kołwisk
handlem, rzemiosem, bawiażcy się, fa-
ryzdykcyi Mieyskiej ulegać maig. i po
Datku rownie znosci, ni uwarazac, na
całkowitosc libertacye.

(C.5.) Wkazdym Mieście Magistrat
obranij, Jurzyzdykcyę sądowną. Kta-
dai będzie. Wtych Magistratach
wielkiego widzau sprawy, iako in prima
instantia, sądzić się maig sprawy
nieprzenoszące Małych Zow, lubu
sprawie rozrytkowey, wktorey trzy
Dni więzienia kara nastąpi, iotychie
Magistratach, bez apellacye. Iopow-
żenia bydzi powinna.

(C.6.) Niatalkowe sądy Apellacyjne,
następnique miasta wyznaczymy, mianow-
wicie wProwinuji Małopolskiej: Miasta,
Kraakow, Lublin, Luck, Lytomierz
Winniczow

Winnica, Kowuńnicz Ładoleki, Dro-
 hiczyn - W powiaty: Wielkopolskiy
 miasta: Poznań, Kalisz, Gniezno, Le-
 czyca, Warszawa, Sieradz, Płocki -
 W powiaty: Litewskie: Miasta, Wil-
 no, Grodno, Kowno, Nowogródek, Minsk,
 Przesi Litewski, Pinsk - Do sądu apela-
 cyjnego w Krakowie oznaczonego na-
 leży być miasta, w Woiewodztwie Kr-
 kowskim, powiatach Sandomierskim
 Wiślickim, i Chrociniskim leżące -
 Do sądu apelacyjnego w Lublinie
 oznaczonego; należeć będą miasta
 w Woiewodztwie Lubelskim, Ziemi Sę-
 zyckiej, w powiatach Radomskim,
 Opoczyńskim, i ziemi Chelmskiej leżące,
 Do sądu apelacyjnego w Lublinie
 i Łucku oznaczonego, należeć będą
 miasta woiewodztwa Wiatryńskiego
 i Belskiego - Do sądu apelacyjnego

w Lytorniezu oznaczonego, nalezy
będa miasta wojewodztwa kiew-
skiego - Do sądu apelacyjnego, w
Dobrużynie oznaczonego, nalezy będa
Miasta wojewodztwa Podlaskiego -
Do sądu apelacyjnego w Winnicy
oznaczonego, nalezy będa miasta,
województwa Bractawskiego - Do sądu
apelacyjnego w Poznaniu oznaczonego
nalezy będa miasta wojewodztwa
Poznańskiego, i ziem Wschowskiej,
Do sądu apelacyjnego w Kaliszu
oznaczonego, nalezy będa miasta
województwa Kaliskiego i powiatu
Konińskiego, a powiatu Łyżbskiego
miasta tylko część, która jest z tej
strony rzeki Warty do Kalisza na-
lezy ona - Do sądu appellacyjnego
w Gnieźnie oznaczonego nalezy
będa miasta wojewodztwa Gnie-
znskigo.

Grzeźnińskiego powiatu Kępińskiego
 i powiatu Bydgoskiego, raczej która
 jest strony Warty od Grzeźnia - Do
 Sądu Apellacyjnego w Sieradzu
 oznaczonego, należy być miastu
 w powiatu Sieradzkiego ziemi
 Wielkopolskiej - Do sądu apellacyjnego
 w Warszawie oznaczonego, należy
 być miastu Księstwa Mazowieckiego
 i w powiatu Krawskiego - Do sądu
 apellacyjnego w Łęczycy oznaczonego
 miasta w powiatu Łęczyckiego, Prze-
 śnego Kujawskiego i Inowrocławskiego
 Do sądu apellacyjnego w Płocku
 oznaczonego, należy być miastu w
 powiatu Płockiego, ziemi Zawkrzyń.
 skiej i ziemi Dobrzyńskiej - Do
 sądów apellacyjnych w miastach

Prowincyi Władztwa Litewskiego o:
znaczonych iurysdykcji: do Sądu apella-
cyjnego w Miastu Witebskim, należą
będą miasta województwa Witebskie-
go, Powiatów Orzmiński, Lidz-
ki, Włkomiński, Brastowskie-
go województwa Trockiego, i Powiatu
Trockiego. Do Sądu apelacyjnego
w Miastu Grodnie, należą będą
miasta, powiatów Grodzieńskiego,
Wolkowskiego, i Mierulskiego. Do
Sądu apelacyjnego w mieście Ko-
wnie należą będą miasta Władztwa
Smoleńskiego, powiatów Kownińskiego
go Biełżyńskiego, i Upińskiego. Do
Sądu apelacyjnego w Miastu No-
wogrodka, należą będą miasta
województwa Nowogrodzkiego i
Smoleńskiego

i Powiatow Stonimskiego i Stucz-
 wskiego. Do sądu apellacyjnego
 w mieście Bzesciu Litt: miasta wo-
 wództwa Brzeskiego Litt: i Powiatu
 Kobryńskiego. Do sądu apellacyjne-
 go w mieście Białym, malkiji w sądzie mia-
 sta Powiatu Białego: Białej Za-
 rzeckiego, Moryńskiego. Przeczyska-
 go. Do sądu apellacyjnego w mi-
 ście Mińsku, nalezyi być do miasta
 wówództwa Mińskiego. Płockiego.
 Witebskiego, i Powiatu Orzanińskiego.

(7) W tych miastach apellacyjnych
 obierani będą co lat dwie osoby pań-
 szlacheckie, i nie szlacheckie mieszczom
 pańszczyce mających, nawet Osoby Magi-
 stratowskie, z miast tychże, albo z miast
 innych tego wydziału, które do których
 sądownictw apellacyjnych są oznaczone.
 Te osoby wybiorą Kludai będąc do sądu
 apellacyjnego z tym warunkiem, iż osoby

Magistratowe, Lawnicze do sądu apella-
cyjnego wybrane, po kilku sprawach będą
urzędem apelacyjnym, niemając za sobą
i sądzić, w sądach primis instantie Magi-
stratów z których są Brani.

(8.) Te sądy sądzić będą sprawy z apel-
lacji Magistratów z których walcie prze-
chodzi 30000, lub Karu 3 dni więzienia,
a nie przewyższają 100000 1/2 lub karę
trzech tygodni więzienia, a to ostatnie nie
i bez dyskusji i zezwolenia apellacyi. We wszystkich
tych sprawach w tymże sądzie walony jest
o 3000 1/2 Karu nie 23 tygodni więzienia
apellacya i tak do tego z Magistratów pri-
ma instantie nie iść do sądów apellacyi
nych miast, ale do sądów Naszych Sądow-
nych tak w Koronie i tak w Sądzie dyskre-
cyjnym i chcemy, podług niniejszej instrukcy-

(9.) Spraw kryminalnych Magistraty są-
dzić nie będą mogły, ale i do dyktai mniej prosto
do sądów Apellacyjnych, które też sprawy
kryminalne sądzić mogą, z tym obojęt-
niem, że na więzienie ciawowe, osadzony Kry-
minalista, ulegai exekcyi Delictu będącemu.
Idy 200

Gdyż za nieważne więzienie, lub na
 śmierć i zastanie sądzony, tenże Sąd Apo-
 lacyjny, wyrody obwiniające, i dekret
 przeciwle sądowi Sędziowskiemu. Jeżeli
 Sąd Sędziowski uzna dekret sądu Apela-
 cyjnego, na więzienie wieczne, lub śmierć
 wstrzymując wstrzymując, zastępując: dwi-
 rotem dekret exekucyjny zostanie Orac
 przy sądach Sądowych, Sprawy
 o złe sprawowanie urzędów Mię-
 szkich, iako też o dochody z miast
 profesorów, i wszystkie inne pra-
 wami Rzeczypospolitey wyznaczone
 zachowujemy.

(to) Miasta, ze privilegii będą
 Hornyjski & Policki, w rzeczach we wstr-
 nego sądu i dochodów ogólnych
 wkręśliw, otrzegamy
Hornie prawa

Poprzedzycarui tey Konzytuacyi
Dla Miast ustanowionej, i ednu
myślnie zgodzonej. P. Marszałek
Seymowy złożył Mu my podziwowanie
i prawow takig we ustanowione zastęsto
ktore będzie wieczną pamiątkę praw.
wami Stanisława Augusta
a z pożytkiem Dla Kraiu, i Stany
Dla Narodu w całej Europie,
upraszał ażeby na podziękowanie
czynionych w tey mierze starań do-
zwolił Mu my nową dobroczynną uci-
towanię ręk, do ktorey ucetowania
Jego Panowie Senatu w wie, i Mini-
strów, i jako też i wszyscy sy w ow.
czas przytomni do stowce przy-
stąpiłi. Po czym Sęya Solwowania
zobowiązałi się do wykonania do dwóch
tygodni.

Delegowani z Miast

Delegowani z Miast ~~Przy~~
~~miesteczku~~ ~~czego dawne Konstytu-~~
~~tuja~~ i prawa Polskie, podurólleg
 Narq, i utraceniem szlachectwa
 zabraniany: / Słowem, tak Stan
 Mięyski, jako i Szlachecki, ode-
 brał w tym nowym prawie spo-
 łudzenie, obrania sobie podług
 woli i sposobności, szukania dla
 siebie przyzwoitego, i prawowitego
 życia prowadzenia. Pitoza to
 Konstytuaja obścienie napiso-
 na, tuż w opuszczeniu, a uolowu cy-
 teluła zawsze onej w aktach gro-
 du Warszawskiego Abstrakcyj
 e dla swej wiadomości, z nalezi
 mości.

Delegowani z Miast ~~Przy~~
 i dle uolowit polowani z Miastem

Warszawę, iako przed zamiesie-
ruem prozb swoich, do króla Jmci
i zgromadzonych Stanów, sprawę
swą, pod prezydencyą, wówczas
Schlacheznego Jana Deherka,
zaszeli od inu dlitw i nabożnistwa,
publicznie w Kollegiacie Warszaw-
skiej w roku 1789 odpraww nego,
tak pozyskawszy na dniu 18 Miec-
sica Kwietnia r. b. 1791 Konsty-
tucyą, zupełney wolności wprer-
ogatywach pozwolonych; tak zaraz
w dniu następnym 19 Kwietnia
zebrawszy się licznie, do Kollegiaty
królowa Jana, tamże po odprawie-
ney Mszy S. przez J. A. Cieszkowskiego
biskupa kujawskiego przy wybornej
muzyce, i introwarym Te Deum
Laudamus dziełnig Bogu, za po-
tężenie

połączenie w iednomysłności Ręplęcy
Sejmików Stanów, wustanowie
niutak szczybiwego. Na Narodzi
dla Miast Konstytucyi.

Posłancom nowo do niawie
cz Delegowani z Miast, a dali się
do zamku, gdzie na czele Delegacji
będący. Szlach: Lukaszewicz Pre-
zydent Miasta Warszawy, złożył
podziękowanie imieniem wszystkich
Miast Królwi Szej Stanom zgro-
madzonym podczas Sejmu w izbie Se-
natorów Króley.

W tymże Mieście Kwietnia
umarł w Paryżu, sławny Riquetti
Mirabeau, znany i w zagranicznych
piśmiach. Ten był najwyższy Rządca
zbuntowanych Francuzów, którym
szczybił się, zapalony głowy, pragną-
ce używania i bytności wolności pra-
wa, z potrzywdzeniem praw samych.

Rzeczony Mirabeau ogłosił, że
dotychczas nie było we Francji, pro-
wej religii Chrześcijańskiej, i że ich
chciał przyprowadzić mora, świętą,
Czyż nie są to głowy, które wstają?
i do swej pierwotnej kowey, podług
Ewangelii Chrystusowej, czy to są
A przecież gdy im bliższym był
śmierci, nie dał się przytomnemu Kaja-
nowi nakłonić, do przyjęcia św. Sakra-
mentu, od tego Chrystusa ustano-
wionych. — Za którego śmierci, był nie
wypowiedziany w Izraelu, i w Nowo-
rodzonym, które zatrudniło się, gdzie,
i z jakim honorami, ciałem, tego naj-
wzrostszego swego Demagoga miało
być pogrzebione? — Scanz de
Kret, a żeby nowa w Paryżu uupa-
niata

wspomniana bazylika S. Genowefy
 gdzie ciało tejże S. Patronki Pary.
 za sprzywiosł / przeformowana, na
 powszechny grób, dla wielkich ludzi
 którzy zasłużyli w Ojczyźnie,
 zwłaszcza od czasu wolności Fran-
 cuzki, tamże ciała Volterri Ruffa
 tudzież innych, do pogrzebienia są
 destynowane

Wyprowadzenie tegoż Mirabeau
 ciała, odprawiono z wielką okaza-
 łością - Trumna niesiona była od
 12 grenadyerów przez szer. ulic, do
 kościoła na przed parafialnego S. Eu-
stachiusza - Ludzie asy. zewato
 na ctenykrwi sto tyścy, wszyscy w
 wsmutnym milczeniu pogrzebali
 szło, przed i za ciałem, szeri tyścy
 ubranych w odywatelów, w uni-
 formach, z żalobną muzyką

tudzież kompanie, les Cent Suisses.
inwalidów, i strzegących broni —
Laraż za ciałem szedł Prezydent
Zgromadzenia Narodowego, wszyscy
kie Departamentu, wszyscy tutej praw-
we osoby do prawodawstwa i chw-
dzące, Muniyपालności, i pięciu
Ministrów — W kosciółce S. Eustachui.
szła złożone było ciało, na wspawia-
nym katafalku, gdzie Mowę po-
grzebową miał Stiżdz Cerutti.
Po tych ceremoniach, przeniesione
ciało do kościoła S. Genowefy, i
przydaniu hucznego zaprzęży
strzelby ognia, złożono przy gru-
bie Kartezjusza — Itali wpa-
niała ta bazylika przekształca-
wów starożytnych Pogon Pantem
Wymie czasie

W tymże czasie P. Ludwik Ka-
 zimierz Korybut Daszkiewicz
 rzadkich lat Weteran, za panowania
 i rządy Wielkiego Sibirskiego Księcia,
 w R^{ku} 1693 dnia 6. Marca urodzony Pod-
 starosta Powiatu Grodzieńskiego,
 żył swe zawzięte i cnotliwe i przykładał
 na urzędach, Rotmistrza Kawalerji
 Narodowej, Sędziego Grodzieńskiego, Podstarosty,
 deputata, Lustratora, i Kuchmistrza Posta-
 nawskimi, chwalebnie przepędzone dnia
 9 Miesiąca Kwiecznia w roku zycia sw-
 iego 97. zakończył. Zostawiwszy owow-
 iuszą małżonkę P. Mariannę Wierz-
 bickich Cnotliwą damę, iuz 89 lat
 mianą, tudzież iacne potomstwo P. P.
 Wiktora Szambelana P. M. Ignacego
 Podstarostę i Komisarza Cywilnego Węsz-
 cego wiceambasadora Mińskiego. Jozefa
 Podstarostę Powiatu Grodzieńskiego
 i Teresę Morawską Koczownicę Grodzień-
 ską

Rzecz od wieków zgadana,
Sejm Konstytucyjny ożyźnie
swey przyniosł, a w tylu królów
przino szukało, to naywyższa
Bożka Opatrzności pamięćemu
Stawisławowi Augustowi
pozwoliła szczęśliwie znaleźć, a to
wsam dzień Znalezienia Ś. Krzyża,
i tym sposobem, jak na czas Krótki
hojnie ostoduka.

Dnia 3. Maja 1791. d. r. tego to
byłoby wieczney pamięci godnego dnia.
Gdyby dalsze Nieszczęścia niezmienity
między Stanami Sejmującemi, stała
się Revolucya, nie nawzór
Amerykańskich, Izraelskich, buntów
włoskich i krwawych, ale miłostką
Dobra

dobra pospolitego spokojnie zjedno-
czona, i przyjęta została, nowa forma
tego Rządu, aczym następujące
opisownie Sesiya Seymowej tak ważney
tego dnia odprawioney obzerwicy
czytelnika auctum

Sesiya Seymowa
428.
Dnia 3go Maia 1791

Imi Nam Malachowski marzatek Sey-
mowy i Konfederacyi Koronney, w za-
czeniu swoim wyraził, iż domieszczenia
Postow zagranicznych, są takie, które
Kaza, bydx becznemi Repłtacy, ażeby
w postępowaniu swoim, i w przypie-
czeniu Formy Rządu, oraz wzmocnie-
niu sil Kraiowych, wszelkiey używała
dzielności, dla zwroce nia zaimystow

Sasiadów naszych, od tych Kroków
które są na uszłódczenie Rzeczy
ustalone.

W. Matweuicz Posel Bzeczki Lit-
ciał w zawiadajacy w deputacji inte-
resow zagranicznych, czynił raport,
w przytomności arbitrow, że wszelkich
doniesien Bostow naszych, przy dwu-
rach zagranicznych będących, w kto-
rym raporcie iawnie okazanym zostało,
że bliższe niebezpieczeństwo grozi Cy-
czyźnie naszej, że są zamysły niekto-
rych Potenacy, spory wojenne Kruciem
Płukim zaspokazać, a żeby do tego
tańtey przyiść mogło, też potencye
wszelkich używają sposobow, a żeby
Seym terazniejszy dostałey i grom-
towney formy rzędu nieprzyszł,
lecz tylko na sporach i kłótniach
czas obradom Cyzyzmy poświęcony,
przepędziat.

Gdy

Gdy przeczytano tak niepomysłne
 wiadomości, Król Jmý w zabrawym
 głosie porzucił, że w wysłtę co
 ód deputacyi doniesiono, jest rzecz
 niewatpliwa, gdyż ma tego wysłt.
 Kiego, i przez partykularne sobie
 doniesienia wrymione potwierdze-
 nie: radził za tym, ażeby nie tracił
 czasu iui zbyt krótkiego, ażebynego
 do ratunku Ojczyzny, wysłszy się wzie-
 li nie zostacznie z adcydowanym,
 niezostanie, iui podniasch kilku, o niego
 decydowai podobno nie będąc mu-
 zina, gdyż przytomni w tej Stolicy,
 ministrowie zagraniczni niekturzy,
 wszelkich używaią sposobów, ażebyśmy
 do rzędu nie przyszli.

Tak Król Jmý zabronił swoy
 głos, czytał 11. Sekreisz Sejmody
 przeciw Konstytucyi Rządowej, która
 arkuszu zabierający, ~~zabierający~~ w r.

4. Zabezpieczenie kontraktów, jeżeliby
 jakie z dobrej woli, wrocy, wstawić
 z włościanami zawierać chcieli: ogło-
 szenie wolności. Na ludzi przychodzą-
 cych z zagranicy. 5. Kąd dach się
 natrzy władze publiczne: Prawodawczą
Wykonawczą, i Sądową. 6. Wła-
 dza prawodawcza wedymsie złożonym
 z dwóch izb: Senatorskiej i Porselskiej.
 Potwierdzenie prawa Sejmikow na Sejm.
 mie tenż nie innym zapowiedzi. Sejm
 ordynaryjny prawodawczy, co lat dwie.
 gotowy do zwolania w przeciagu dwóch
 lat w przypadkach prawem opisanych.
 Izba Porselska sama tylko prawodawczą,
 przy Senacie moc utrzymania i wykony-
 prawa do przyszłego Sejmu. (Cz.)
 Władza wykonawcza w ręku Króla, przy
 Strazy: tej władzy zabroniono na-
 zawsze, moc stanowienia, i łomacenia

praw, wstawania się w sądownictwie,
stanowienia podatków lub poborów,
wypowiadania wojny, zawierania Tra-
ktatów, ewentualnie wszelkich aktów
diplomatycznych, definitive made.
bicie tylko powierzoną exekucją iust. i
dozór praw, w czym wszystkie Magi-
stratury do posłuszeństwa ię. q. ob-
wiązane — Straż składa się z sze-
ściu Ministrów; żadna rezolucya
Krolewska exekucyjni nie może, bez
podpisu ministra, — Minister podpisu-
jący, jest osobą i majątkiem odpowiedzial-
nym na Sejmie za podpisanie rezolucyę, po-
winien zaś być przez Króla w każdym
czasie zmierny, na iądanie dwóch
przeciw tuziency czy i Sejm —

(8) Elekcyę Królów przez farnitę.
Naznaczenie tronu Polskiego podługim
Day Boze

day Boże panowaniu Należy:
 Pana, Dla panującego Elektora Sa-
 skiego, i jego Należyściow, gdyby Ele-
 ktor nie miał syna, córka ^{nie miała} tego Au-
 gusta Nepomocena, będzie Infanthal-
 dolska, Król z Stanami wybiera Jey-
 Meza, od którego dynastya psamię-
 cych Królów zaczyna się ma.

(9:) Władza Sądownicza, Kaizy Po-
 ioiat, ziemia, i województwo, mieć
 będą sąd pierwszey instancyi. Sedzio.
 wice obierani będą na Seymiach, Kaza
 Powinaya mieć będzie trybunał glo-
 wny, do którego apellacye i si będą.
 W czasie małoletności, poruczenia
 zmysłow, lub wzięcia Króla w niewola.
 nawoynie, Regencya przy Królowey
 ze strażą, z której sprawę Narodowi
 Regencya na Kaizdym Scymie odda-
 wai będzie.

(:10:) Edukacyja dzieci Królewskich
pod dozorem Straży— (:11:) Seta
i brzojna Narodu, wyciągnięta
z siły powszechney Narodu, nie może
być użyta, tylko, na obronę cało-
ści i bezpieczeństwa tegoż Narodu.
(:Deklaracya przy końcu tej Konsty-
tucyi)

Dzień w którym ta Konstytucya
przyjęta, corocznie uroczysie obch-
dzony będzie, na pamiątkę tego i pa-
dziękowanie Bogu: hojnie pod tytu-
łem Cpatrzności, ex voto Stanów
wystawiony będzie ma— Na koniec,
wszystkich wszechwładnych rozumu,
szukających bary, lub rozdwoić
Narod, i rubiących katolickość
zwiążli, przeciw tej Konstytucyi
zamiętych

za napisy i a i s t. O czyny dekla-
rowano, na ukaranie za ich, Sąd
Scymowy przeznaczono.

Do przeczytania tego projektu
zabierali głosy i m. p. Scymniacy
i edni opponiacy, nę s w nie wielkiej
luzbie / takowemu projektowi, wysta-
wianę c i u k o w e i niebesprezenstwo,
C D l a w o l n o s i u P o l s k i e y, z t e g o p r o w i e-
s t u r z ą d o w e g o, d r u d z y s t a w i d z y-
w z n a c z n e y l u z b i e, z n a y w o d z i s z ą g o r-
l i w o s i a, z n a y d e k l a r a c y j n e y s z y m p r o t e-
z e m e m, z e w c z y t a n y m p r o w i e k t u i w
w s z y s t k o z a w a r t y m, c o i w o l n a i e
N a r o d o w ą r o z s ą d n ą g r o n t u s e, c o b e-
s p i e c z e n i s t w o K r a i u, a d n a p a s i a S y-
s i e l z k i e y z a p e w n i a — D o p r a w z a l i n ą
w r z e, a z e b y t e n p r o w i e k t S i ą d o w e y

konstytucji, był przyjętym nieod-
wrotnie.

Niektórzy z oporniających się
zadali sobie podług prawa, delibera-
cyą temu projektowi dozwolona była.
Lecz oświadczonym zostali, tak od W.
Marzalki Sejmowej, iakoż też
od znacznej części Sejmowiczów,
iż gdy dzień dzisiejszy, jest dniem
Rewolucyi Kraiowej, zatem wszelkie
formalności ustai musza, a wgwalt-
ownym niebezpieczeństwie Ojczyzny,
gwałtownego należy chwycić się
lekarstwa.

Podługich sporach, gdy żadne-
mu dowodami, najprzeważnie
oporniający się przekonani niedawali;
podniesiony głos został od Pr. m. g.
azoby

aieby iakw Cydci oyczyzny, iakto
 najlepicy wiedzacy o bliskim niebe
 spieczeniowie aiego Kraini iobywate
 low, chcaat do powszechney prawnicy.
 maizacych, przychylic sie praziby, a pre
 cytuna Konstytucya Rządowa
 przynęga za twierdzenie, ktora przynęga
 wstępnicy wykonai oswiadczyli sie —

Do takowym oawradzeniu wyru
 szywszy sie z mięysc swoich Ichm Karw.
 wie Postowie zbliżyli sie do tronu,
 w tym czasie ogłas powszechny, tak Osob
 Sejmniczych iakto tez i Arbitrium,
 nadzwyczajnie iabę napelniających,
 Słyzei sie datw wyrazach: Vivat
Krol! Vivat Konstytucya Narv.

Dowwi Tez same stuzypki dzzywaly
 sie od ludu niezmiernego na die dnie ian

zamkowym, który już w izbie Sey.
mowcy mówić się nie mógł.

Powusze niw się nie w izbie, biał
Imię osiada czyt, iż gdy widzę wolę
Narodu, ażebym wykonał przyjęcie
na konstytucya Narodowa która
ma stać się, i trwałości. Kapłany zabie
spieczy, używam zatem takie pieśni
Kapłanie tu przytomny, msi. Nigie
Biskupie Krakowski, ażebyś rotę
do wykonania przetermino przyjęcie
inne przeczytał.

Nigie Imię biskup Krakowski zblu.
Iyt się do tronu, czytał tę rotę, a król
Imię p Stożkowy rotę na ewangeliu.
też przyjęcie powtarzał. Wiażę tej
Kolewskiej przyjęcie, rozlegał się
odgłos tak w izbie Seynowey, iż było
iż na zamkowym dziedzińcu,
spowhcach

i powieszach: Vivat Krol! Vivat
Konstytucya Narodowa!

Wykonawszy przysięgę Krol i my
z temi odezwal się słowy: Juraci
Domino, non me perirebit. Trzymię.

głem Bogu, żalować tego niebędę.
Wzywam wszystkich, i do oyczyzny
i do siebie przywiązanych, rusz idźcie
mną do Jawszwa, na ponowienie przy-
sięgi, i na podziękowanie Bogu, za tak
zbawienne, i uroczyście dzieło dopełnione.

Ruszyli się zatem do Siedlegiety
tutejszey S. Jana, ministrowie, Pastore
i arbitrowie, przytym cały Jawszwa na-
pełniony został, magistratem i cechami
miastey, kłoni, bez przestanku, i przez
długiezas, radośnie okrzykami ho-
sodnie dopełniającemi.

Za przybyciem Króla i Królowej do
Kościółki Collegiuty, wyšlo nam tamże
po królu i Królowej zastępa przysięga, na
nową Konstytucyę Rzadlową,
przez marszałków Seymowych i Na-
rolowych, przez biskupów, Senato-
rów, i Postaw, po których dopełnioney
przysiędze, intencowane było Te Deum
laudamus, przez Króla i Królowę Biskupa
padoleńskiego Naruszewicza
przy biciu zharmonat.

Zakończywszy tedy tak wielką con-
wystoię w Koszowie, Król i Królowa powrócił
do izby Seymowej, przy radośnych
okrzykach ludu, napelniając tego
i zamek i ulice poblizsze zamkowe.
Zakończywszy iestym Najciem: Pan i Królowa
Panem Marszałkiem Konfederacyi
stryjski

obojga Narodów, odebranie niezawo-
 cznie przysięgi, od Komisyi Wojsko-
 wej na Nową Konstytucyę. Sejmy
 słurował na dzień Czwartkowy na
 godzinę tuż przed na dzień 5 Maja.
 Lud zaś radością, i takimi pomysłami
 dla Kraju całego Revolucyji, wpu-
 śną, nie wypełniał całe Miasto, nie
 ustawianemi okrzykami: Vivat Kon-
stytucyę Kraiewa — Komisyę a wo-
 jowa w dniu tymże, wykonata przy-
 sięgę przed Marszałkami, na Nową
Konstytucyę Rządową.

Następujące dalsze Sejmy
 które są w Dyaryuszu opisanie
 te popisać, tuż są dle przyzw-
 czeń, umieszczone do s. 107, w tymże

Rządową czyli konstytucyą
zaprzęszą.

Ustawa Rządowa

czyli
Konstytucya

Dnia 3 Maja na Sejmie

Uchwalona

Do Aktów grodu Warszaw

skiego

Dnia 5 Maja 1791.

Podawam

W Imię Boga w Trójcy s.
Jedynego.

Stanisław August, z Bożej łaski
i woli Narodu Król Polski Wielki
książę

Litwie, Litewki & wraz z Stana-
 mi Skorski derowanymi w
 liście podwoynej, Narod
 Polski reprezentującami

Uważając, iż los Nas wszystkich
 od ugruntowania i wydoskonalenia
 via konstytucji Narodowej, iedy-
 nie zawisł, Młogim doświadczal-
 niem poznawszy, że dać w nim nie
 Du naszego wady, a chęć korzyści
 z pory, wiać ię Europa znajduje
 iż tej degonywańcej chwili, kto
 ra Nas samym sobie wrota,
 wolno od Hanibalskich, obcy prze-
 mocy nakazow, ceniąc dobroć nad
 życie, nad rzęśliwość osobistą.

cytencyą polityczną, i niepodległość
zewnątrzną, i wolność wewnętrzną
Narodu, którego los wzięte nasze
jest powierzony, chociaż oraz na bło-
gostawieństwo, na wdzięk i na współ-
czesnych i przyszłych pokoleń zastu-
żyć, mimo przeszkod które w nas na-
miętności sprawować mogą, dla do-
bra powszechnego, dla ugrontos-
wania wolności, dla ocalenia Cy-
wilizacji naszej i jej granic, z najwyż-
szą szlachetnością ducha, niniejszą
Konstytucją, uchwalamy, iż całko-
wicie za świętą, za niewzruszoną,
deklarujemy, do pokoleń Narod
wzawie prawem przepisany,
wyrażną wolą swoją, nie uznać
potrzeby

potrzeby odmiennienia w ruię iá
kúego artykułu, do ktorcy to Kon-
stytucyi, dalsze ustawy Scymus
temindeyszego, we wszytkim swo-
wawiz maia.

I Religia panuigca

Religia panuigca, iest, i bádcié Wia-
raś. Kátolicka Rzymśka, ze wszytkie-
mi tey prawami - Przejśćie od wia-
ry panuigcey do iákiego kolwiek wy-
znania, iest zabronione pod karámi
Apostazyi - Le zas táż sama Wiara
Świéta przykazanie nam kochai bli-
znych naszym, przeto wszytkim lu-
dziom iákiego kolwiek bódzi wyzna-
nia, pótkoy w wierze, i opieky wzdawa-
winni śmy, i dla tego wszelkich obrá-
d. Nowy religii wolności w krajach Pótkich

podług ustaw królewych de-
klarujemy i warujemy.

II. Szlachta i ziemianie

Stawiając pamięć i prośbom naszym
iako fundatorów rzędu wolnego,
Stanowi Szlacheckiemu, wzyst-
kie swobody, wolności, prerogatywy,
pierwszeństwa w życiu prywat-
nym i publicznym, najwzrostley
zapewniaamy; szeregolniey zaś pra-
wa, statuta, i przywileje temu sta-
nowi, od Kazimierza Wielkiego,
Ludwika Węgierskiego, Wła-
dystawa Jagielly, i Władysła-
wa brata jego Wielkiego księcia
Litewskiego, niemniey od Władys-
ława i Kazimierza Jagiello-
czyków

czykow, od Jana Alberta, Alexan-
 dra, i Zygmunta Pierwszego
 brać, od Zygmunta Augusta
 ostatniego z linii Jagiellońskiej,
 sprawiedliwie, i prawnie nadane,
 utwierdzone, zapewnione, i za-
 mieczone uznajemy. Godności
Stanu Szlacheckiego w Polsce,
 zarówno, wszelkim stopniom szla-
 chectwa gdziekolwiek używanym,
 i używanym, przyznajemy. Wszyst-
 kę Szlachcęg równość między
 sobą uznajemy, nie tylko co do Sta-
 naru i o urzędy, i o sprawowanie
 służby Ojczyźnie, honor, sławę,
 przybytek przynoszących, ale oraz
 co do równego używania, przywi-
 lejów i prerogatyw, Stanowi
 Szlacheckiemu służących —

Naderozystko zaś prawa bespre-
czenstwa osobistego, i wplnosci oso-
bistej, własności gruntowych i nie-
ruchomej, tak, jak od wieków każ-
demu stuiyły, swiętobliwie, uiena-
ruszenie, zachowane mieć chcemy,
i zachowujemy: zaręczając waju-
rystajacy, iż przedawko własności
czyieykolwiek, żadney odmiany,
lub exepcyi w prawie, niedopus-
suemy: ażeem na g wysza wta-
oza Kraiowa, i rzęd przez niez
ustanowiöny, żadnych pretensyi
pod pretektem iurium regalium
i takimkolwiek innym pozorem
do własności Obywatelskich,
bądź w części, bądź w całości,
rosuä sobie

rozai sobie niebędzie. Dlatego
 bezpieczeństwo osobiste, i wszelką
 własność komukolwiek z prawa
 przynależną, iako prawdziwy
 społeczeństwu węzeł, iako zrzenie
 wolności Obywatelskiej szanujemy,
 zabezpieczamy, utwierdzamy, i aby
 na potomne czasy, szanowane,
 ubezpieczone, i nie naruszone
 stawały, mieć chcemy.

Szlachcie, i a najpierwszych
 Obywatelów wolności, i niniejszej
 Konstytucji uznawamy. Każde
 go szlachę i a cności, obywatelstwa
 i honorowi, iey siwie, toż do szanova-
 nia, iey trwałosci do strzeżenia,
 poruczamy, i jako jedyną twierdzę
 Obywatelską, i swobod naszych.

III Miasta i Mieszczanie

Prawo na terazniejszym Sejmie za-
pamię, pod tytułem: Miasta Nasze
Królewskie wolne w Państwach
Rzeczypospolitey — wzupetnosii
utrzymane mieć chcemy, i za cze-
niniejszey Konstytucyi deklarow-
any i takie prawo wolney Szlachty
Polskiej, dla bezpieczeństwa, i chwa-
łobdy i cności wspólney Ojczyzny,
nowa, prawdziwa, i skuteczna dowie-
dzieć.

IV. Chłopi Włościanie.

Lud rolniczy, z pod którego i għi plynie
najosobliwsze bogactw Krainowych
zrodło, który najliczniejszy z Na-
rodzie stanowi ludność, a z tym
najdzielniejszy

najdzielniejszą królestwa, tak przez
 sprawiedliwość, ludzkosi, i obowiązki
 chryścijańskie, iako i przez własny nasz
 interes dobrze zrozumieć, pod opiekę
 prawa, i rządu królewskiego przypisać.
 Stanowiąc, iż od tego, iako by kolwiek
 swobody, nadania, lub umowy, dziedzi-
 ce z Włościanami dobr swych, cmentery-
 cznie utworzyli, czyliby te swobody, nadania,
 i umowy, były z gromadami, czyli też
 z każdym osobne w imię szlacheństwa ro-
 bione, będą stanowić wspólne, i wzaie-
 mny obowiązek, podług i tegoż
 znaczenia warunków, i opisu za-
 wartego w takich nadaniach,
 i umowach, pod opiekę Rządu kró-
 wego podpadający. — Ustawy takowe
 i wyznające i nich obowiązki, przez
 jednego własciciela grantu, dobrowol-
 nie przyjęte, nie tylko tego samego
 ale i następców jego, lub prawa

nabywów, tak wżai będą, iż ich
nigdy samowolnie od nich nie będą
mówi. Na wzajem Włoszanie, także
Kolewki będą inaczności, od dobro-
wolnych umów, przyjętych nadań,
iżnemu iżerowanych powinności,
usuwać inaczey iżnie będą mogli,
tylko w takim sposobie, iż takim
warunkami, iak w opisach tychże
umów, postanowione mieli, które czy
na wieczność, czy do czasu przyjęte
są ich obowiązki będą. Tawa-
rowawożnym sposobem Drużicow.
przy wszelkich przytkach od włoszian
im należących, a chcąc iak najskru-
teczniej zachęcić, pomnożenie ludności
krajowej, ogłaszamy wolności zu-
pełną dla wszystkich ludzi, tak nowo
przybywających, iak i tych kto były
pierwey iżerowani oddawali wżai
tenże

teraz do ocyzyiny powracie chcieli.
 tuki dalece iz kazdy z lowick, do
 panstwu Rzeczney nowo zkturuy kol.
 wiek stwoy przydyty, lub powraca.
 iacy, iak tytko stanie nogą na ziemi
Polney, wolny jest zupełnie uzyć
 przemyslu swego, iak, i gdzie chce,
 wolny jest czynić umowy na osiadłości
 robotnicę, lub czynsz, iak, i do poludni
 umowi: wolny jest osiadac w mieście,
 lub na wsiach, wolny jest mieszkać
 w Polszczyźnie, lub do Kraiu, do ktorego
 zechce powrocić: naymniejszy zadany
 obowiazkom, ktore dobrowolnie na
 siebie przyjął.

V. Rząd czyli
 Oznaczenie władz publi-
 cznych.

Wzrostła władza w społecznosci ludzkiej

pozątek swoy bierz z woli Narodu
Aby więc calosc państw, wolność
obywatelska, i porządek społeczno-
ści, w równej wadze na zawsze zo-
stawaty, tazy władzę, rząd Narodu
Polskiego, składai powinny, z woli
prawa niniejszego, na zawsze skła-
dai będą to jest:

Władza Prawodawcza w
Sejmach zgromadzonych.

Władza najwyższa wyko-
nawcza: w Królu i Strazy.

Władza Sądowicza:
w Sądach dyktacyjnych nater konie
w stanowionych, lub ustanowio-
nie mających.

VI. Sejm czyli
Władza prawodawcza
Sejm, czyli Sejm zgromadzony
na durne

na dwie izby dzielić się będą —
 Na izbę Poselską, i na izbę Sena-
 torską, pod przysolenyą Króla.

Izba Poselska: iako wyobraze-
 nie i skład wszechwładztwa Naró-
 dowego, będzie swietnością praw.
 C. 1. Działwa: przeto w izbie Poselskiej nay-
 pierwey decydowane będą wszystkie
 projekta. (1.) Co do praw ogólnych
 to jest konstytucyjnych, Cywilnych,
 Kryminalnych, i do ustanowienia
 wieczystych podatkow — W których
 to materiałach proponując od tronu,
 wojewodztwom, ziemiom, i powia-
 tom, do wzięcia, niemi podane,
 a przez instrukcye do izby przycho-
 dzące, naypierwsze do decyzji wzięte
 być mają. (2.) Co do uchwał
Seymowych: to jest, poborow ^{do} woj-
 nych

innych, stopnia monety, zaciągania
długu publicznego, Nobilitacji i in-
nych nadgród przypadkowych, roz-
kładu wydatków publicznych ordy-
naryjnych, i ekstrawagaryjnych,
wynagrodzeń, pokwit, ostateczney ratyfikacji
cy traktatów zwyczajowych i han-
dlowych, wszelkich dyplomatycznych
aktów i umów, do prawda Narodów
sugerujących się: kwitowania Ma-
gistratur wykonawczych, i tym po-
dobnych zdarzeni głównym Narodo-
wym potrzebom odpowiadających,
w których to materjach proponuje.
Od tronu prosto do izby Poselskiej
przychodzić ma iść, pierwszeństwo
w prowadzeniu ruzi będą.

Izby Senatorskiej, Izby
zbi skupow, wojewodow, Kancelarow
i Ministrów

114
i Ministrów, pod prezydencyą Króla,
maiącego prawo raz dać *Votum* swo-
ie, drugi raz paritatem rozstrzy-
waić osobicie, lub nadestaniem da-
nia swego do teyże izby, obawiając się
iż (1.) Każde prawo które po
przyjęciu formalnym w izbie *Posel-
skiej*, do *Senatu* natychmiast prze-
stanie być powinno, przyjęcie, lub
wstrzymanie do dalszey *Narodu* deli-
beracyi, opisanoj w prawie w *Węlskiej*
głosów, przyjęcie, moc, i użycie prze-
wu nadawaić będzie: wstrzymanie
zaś zawiesi tylko praw, do przyszle-
go ordynaryjnego *Sejmu*, na którym
gdy powtórna nastąpi zgoda, praw
zawieszonych *Senatu*, przyjętym
być musi. (2.) Każda uchwała
Sejmowa, w materiyach wyzey

wyliczonych, którą Izba Poselska
Senatowi natychmiast przystai
powinna, wraz z Izbą Swojską.
wie kazują głosów decydować a
Izba z Izbą obydwoch wiekłości
podług prawa opisania, bez dłu wy-
rokem, i wedle Stanów.

Warujemy z Senatorów i
Ministrów, w obiektach sprawa-
wania się, z usządowania swego,
bądź w Strazij, bądź w komisji,
in statu decisivum w cymie niebą,
Co a mueli, i tylko zasiadać w ten czas
w Senacie maia, Na dania expli-
kacyi na ządanie Seymu.

Seym zawsze gotowym będzie;
Prowodawczy, i Ordynaryjny.

Rozpoczynai się ma, w dwa lata,
trwai zaś będzie podług opisu
prawa

prawa o Sejmach - Gotowy w potrze-
bach nagłych zwolany, stanowi-
ma o tey tylko materji, do ktorey
zwolanym będzie, lub o potrzebie
po czasie zwolania przypad tey.

Prawo zadne na tym Ordy-
naryjnym Sejmie, na którym usta-
nowić było, rozszerzonym być nie-
może - komplet Sejmu składai-
się będzie, z liczby osób, niezłym
prawem opieraney, tak w izbie
Poselskiej, iako w izbie Senator-

skiej.

Prawo o Sejmikach na tern-
zniejszym Sejmie ustanowione,
iako najwiotniejszą zasadę wol-
ności Obywatelskiej, uroczyście
zakrepiemy.

Jakoż i prawda i prawo s prawa
wolne

wolanie bydl nie moze przez wyspi-
kich, i Narod wypracuj w tej mierze,
przez reprezentantow, czyli Postaw
swych, dobrowolnie wybranych.
Przeto stanowimy, iż Postaw na
Sejmikach obrani, wprawodawstwo
i ogolnych Narodu potrzebach, po-
ctug niniejszej Konstytucyi, uwa-
zani bydl maig, iaku reprezentan-
ci całego Narodu, będaie składem
ufnosci powszechney. Wszystkie
i wreszcie, wiekszość głosow, de-
cydowane bydl powinny — Przeto
liberum veto, Konfederacye wszel-
kiego gatunku, i Sejmy Konfer-
deracye, iaku duchowi niniejszej
konstytucyi

Konstytucyi przeciwne, rząd obla-
cające, społeczność uszczębiające, na
zawsze znowimy.

Zapobiegając z ich strony
gwałtownym częstym zmianom
Konstytucyi Narodowej, z drugiej
uznając potrzebę, wydoskonalenia
oney, po doświadczeniu ich skutków,
co do pomysłności publiczney, porę-
czas rewizyi, i poprawy Konstytucyi
co lat 25. naznaczymy. Ciasie mieć
takowy Sejm konstytuacyjny extra-
ordynaryjnym, podług osobnego
o nim prawa opisu.

VII KROK Władza Wykonawcza.

Żaden rząd najdoskonalszy, bez
działney władzy wykonawczej

stać nie może - Szczęśliwość Narodów
do praw sprawiedliwych: praw
skutek, do ich wykonania zależy
Dowiadujemy, że nuczycie, że znowu
bornej tej części rządu, nie zająć się
mi napetrzito Polskę - Zawarow
władzy przeto wolnemu Narodowi
Polskiemu, władzę praw sobie
stanowienia, i moc barzności,
nad wszelką wykonawczą władzą,
oraz wybierając urządników do
Magistratur - Władzę najwyższ
szego wykonawania, praw, królowi
władze tego oddajemy, którym
to Rada, Stróż, praw nazy
wać się będzie.

Władza wykonawcza, do pilno
wania praw, i onych spełnienia,
zuste jest obowiązkowa. Władza wykon
Zob. bte

z siebie będzie, gdzie prawo dozwol-
 lają, gdzie prawa potrzebuja dozoru
 exekucyi, a nawet silney pomocy.
 Postulenzstwo należy się tedy zawsze
 od wszystkich Magistratur, moc
 przyrzaczenia nie postulenzne, i zaradku
 i inne swe obowiązki magistratury, w
 tej rzeczy zostawiamy.

Władza wykwintawia, nie będzie
 mogła praw stanowić, ani tćmowić,
 podatków i poborów, pod jakimkolwiek
 wielkim mieniem nakładać, długów
 publicznych zaciągać, wkładać do-
 chodów skarbowych, przez Sejm
 zrobinnego odmiętać, wojny wyda-
 wać, pokoić, ani traktaty, i żadne-
 go akta Diplomatycznego, defini-
tore zawierac. Wolnotę tyllę bę-
 dzie tym czasowe, i potoczne dla

z zagranicznemi prowadzić nego-
cyacye, dla bezpieczeństwa i spokoju
noszą krawi, wyznające potrzeby za-
łatwiali, okłonych najbliższemu ob-
ywatelstwu zgromadzeniu dozwolili po-
winna.

Tron Polski elekcyjnym przez
familie na zawsze mieć chcemy, i sta-
nowićmy. Doznane Księstwa bezkrode-
wów periodycznie i rząd wywra-
cających, powinności ubezpieczenia lasu
szkadey mieszkańca ziemi Polskiej,
i zamknięcia na zawsze wpływu mo-
cstw zagranicznych: pamięć świę-
tostwa, i szczeniść oyczyzny naszey,
za czasow familii ciągle panujących;
potrzeba do wrocenia od ambicji tu-
nowobych, i moiznych Polaków, zwo-
cenia do iednomyślnego wolności
Narodowej pielegnowania,
ustkazy

wskazywały roztropności naszej, odda-
 nie tronu Polskiego, prawem następ-
 stwa — Stanowiliśmy przeto, iż po-
 zyciū takiego nam dobrać Polska
 pozawoli, i Elektora duńskiego Saski
 w Polsce Królowai będzie — Dyna-
 stya przyszłych Królów Polskich
 zacznie się na Osobie Fryderycha
 Augusta, duńskiego Elektora
 Saskiego, którego Sukcesorin de
 Lambis płać męzkiej, tron Polski
 przeznacząmy — Kuzyn starszy syn
 Króla panującego, po dyciu, na tron
 następowai ma — Gdyby zaś duńskiy
 sy Elektor Saski, nie miał potom-
 stwa płać męzkiej, tedy Maj przez
 Elektora, za zgodą Stanow zgruma-
 dzonych wiece tego dobrać, zacy-
 mu linią następstwa w płać męzkiej

Do tronu Polskiego - Dla czego
Maria Augustę Nepoinocną
corkę Elektora, za Infantkę Polską
deklarujemy, zachowując przy Na-
rodzie prawo, żadney przysłypaj
podpadać nie mogące, wybrania do
tronu, drugiego domu, po wygaisie-
niu pierwszego.

Każdy Król wstępując na tron
wykwna przyrzecę Bogu i Narodowi,
na zachowanie Konstytucyj niniejs-
zey, na Pacta Conventa, które ustowne
będą z dzisieyszym Elektorem Saskim,
cako przeznaczonym do tronu, i które
tak, iak dawne, wiżać go będą.

Osoba Króla, jest święta, bezpie-
czna od wszystkiego - Nic sam przez
się nie czyniący, za nic w odpowiedzialności
Narodowi być nie może - Nie
Samowładca

Tajnowstactwa, ale Dysem, i głowa
 Narodu bydlą powinien, i tym go
 prawo i Konstytucya ninieysza
 uznać, i deklarować.

Dochody tak, jak będą w Poi-
 sicach Konwentach opisane, i prer-
 ogatywy tronowi własiwe, ninieysza
 Konstytucya dla przyszłego Ciektera
 zawarowane, tchniętemi bydlą nie będą
 mogły.

Wszystkie akta publiczne, trybu-
 naty, sady, i magistratury, monety,
 stęple, pod Królewskim rządem powinny
 imieniem — Król, Któremu wziętka
 ino dobrze cywienia zostawiona,
 bydlą powinna, inie będzie, ius agra-
riandi, usmieri skazanych, proz
in criminibus Statūs — Do Króla
 rozrządzenie najwyższe siłami
 zbroynemi Kraiowemi, w czasie

wyżny, nominowanie Komendant-
tów wojska należeć będzie, z wolad-
atdlich odmianna, za wola Narodu-
Patentować officyerów, i mi ano-
wać urzędniki, podług prawa niż-
szego opisu: nominować biskupów
i Senatorów, podług opisu tegoż prawa,
oraz ministrów, iako urzędników pie-
słych władzy wykonawczej, tego by-
dzie obowiązkiem.

Straż czyli Rada Królewska
do dozoru całosci, i wykucy praw
Krolowi dwdana, składac się będzie
z Prymasa, iako głowy duchowien-
stwa Polskiego, iako Prezesa Komisji
Edukacyjney mojego byde wy-
czonym w strazy, przez pierwszego
in ordine biskupa, ktory rezolucyi
podpisywał

podpisywai nie mogą — Z pięciu
 ministrów: to jest ministra Pa-
 łyki, ministra pieczę administracy-
 wojny, i ministra skarbu, oraz mi-
 nistra pieczęi do spraw zagranic-
 ynych — Z dwóch Sekretarzów,
 z których jeden protokół Straży,
 drugi protokół spraw zagranic-
 ynych trzymać będą, oby dwa bez
 wstawn decydującego.

Następca tronu i małoletności
 wyszedłszy, i przysięgę na konstytu-
 cyę wykonałszy, na wszystkich stru-
 ży posiedzeniach, lecz bez głosu
 przystojnym bydi może.

Marzatek Seymowy, iako na
 dwa lata wybrany, wchodzić będzie
 wliabę zasiadających Straży, bez wda-
 wania się w cę rezolucye, i edyktie dla
 zwolania Seymu gotowego: w takim
 zdarzeniu gdyby on uzenał, w przypa-
ku

Każdemu Komiezanemu zwolaniu Seymu
gotowego wymagających, rzetelna
potrzebę, a ktokol go zwołał wbra-
niał się; tedy tenże Marszałek Do
Bosłow i Senatorow, wydał y powi-
nten listy okólne, zwolując onych ra
Seym gotowy, y powody zwolania
tego wyrażając — Przypadki zaś
do Komiezanego zwolania Seymu.
są tylko następujące: 1. W kwalto-
wney potrzebie do prawa Narodu
ściągnięcey się, a szczególney w przy-
padku wyniosciwney — 2. W przy-
padku wewnętrznego zamieszkania
groźącego rewolucyą Kraiu, lub kulli-
zją między magistratami — 3. W uni-
wersalnym powstaniu głośnie-
m bezprzetworczym. 4. W osiadciałym
Stanie Oyczyzny przez Smierć Króla.
lub

lub w niebes pieczney tego chionbie.
 — Wszystkie rezolucye w Straży, roztrza-
 sone będą, przez skład wojczy wspom-
 nionoy — Decyzya Królewska, po
 wysłuchanych wszystkich zdaniach,
 przeważać powinna, aby jedna była
 w wykonywaniu prawa wola: przeto
 Kaıda ze Straży rezolucya pod imie-
 niem Królewskim, i z podpisem króla Jego
 wychodzić będzie — Powinna iednak
 być podpisana także, przez iednego
 z Ministrów zasiadających w Straży,
 i tak podpisana, do posłuszeństwa
 wiązać będzie, i dopełnioną być
 ma, bądź przez Komisyę, bądź przez
 iakiejkolwiek Magistratury wykonaw-
 cze, w tych iednak szczególne ma-
 teriach, które wyraźnie, niniejszym
 prawem wyłączone nie są — W przypadku

gdyby zaden z Ministrow zasiada-
jących deuyzi podpisać niechiał:
Krol odstąpi od tey deuyzi; a gdyby
jony niey wypieral się, marszałek Sey-
nowy w tym przypadku, upraszać będzie
o zwolanie Seymu gotowego; i jeżeli
spoiniać będzie zwolanie, marszałek
to wykonać powinien.

Jako nominowanie wszystkich
Ministrów, tak i wezwanie z niekie-
dnego, do każdego administracji wy-
działu, do Rady swojej, czyli Straży
Krola jest prawem. Wezwanie to Mi-
nistra do zasiadania w Straży, na
lat dwa będzie, z wolnym onego nadal
przez Krola potwierdzeniem. Mini-
strowie do Straży wezwani, w kwif-
syach zasiadać nie mają.
W przypadku

W przypadku zaś, gdyby wię-
 kzości dwóch trzecich wotów
 sekretnych, obydwóch izb złączonych
 na Sejmie, Ministra bądź w Straży
 bądź w urzędzie odmiany żądano;
 Krol natychmiast na tym miejscu
 innego nominować powinien.

Chcąc aby Straż praw Narodo-
 wych, obowiązana była do ścisłej
 odpowiedzi Narodowi, za wszelkie orzech
 przestępstwa, stanowiący, iż gdy Mi-
 nistrowie będą oskarżeni, przez Depu-
 tacyę, do examinowania ich czynności
 wyznaczona, o przestępstwo sprawa: odpo-
 wiadać mają, zoso by i majątków,
 swoich. W wszelkich takowych oska-
 rzeniach, Starzy Zgromadzone, przystę-
 więkzości wotów Izby złączonych,
 doświadc obwinionych Ministrów

nową do Sądów Seymowych, po spra-
wiedliwe, i wyrownywające przestę-
stwa ich ukaranie, lub przy do wiedzi-
nej niewinności, od sprawy, i kary
uwolnienie. Dla porządnego wta-
dzy wykonawczy do pełnienia, usta-
nowiamy oddzielne Komisye,
mające związek ze Strażą, i obowią-
zarne do posłuszeństwa tejże Straży.
Komisarze do nich wybierani będą
przez Sejm, dla sprawowania urzę-
dów swoich, w przeciągu czasu pra-
wem opisanego Komisye te są:
Edarkajski, Płocki, woyński, i krasow-
Ponętkowski Komisye wiecowe
kie, na tym samym ustanowione.
również do dozoru Strazy należące
odbiernie

oddierać będą rozkazy, przez wyżej
wspomniane pośrednice Komisyje,
respectively co do obiektów każdej z nich
Władzy obowiązują.

VIII. Władza Sądownicza.

Władza Sądownicza, nie może
być wyłoniona, ani przez Władzę
przewodzącą, ani przez Króla; lecz
przez Maję i Traktaty, na ten koniec
ustanowione, i ujęte. Powinno
być zaś tak do miary przywiązana,
żeby Królowi słowem blisko do siebie
nie znalazł sposobu, żeby
przeszptywać wdział, wszędzie groźny
nad sobą, ręką Królowego rządu.
L. Ustanawiamy przeto Sądy

pierwszej instancji, dla każdego
wiewodztwa, ziemi, i powiatu, do
których sędziowie wybierani będą
na Sejmikach — Sądy pierwszej
instancji będą zawsze gotowe
i czyniące na oddanie spra-
wiedliwości tym, którzy ich po-
trzebią. Od tych sądów będzie
apellacya na trybunaty główne,
dla każdej Prowincji bydź mające.
Złożone równie z Osob na Sejmikach
wybranych — Te sądy iak pierwszej
tak i ostatniej instancji, będą
sądami ziemianiskimi dla szla-
chty, i wszystkich właścicieli
ziemskich, z kimkolwiek in causis
juris et facti. 2. Przewidywane

2. Juryzdykcyazai Sądowe
 wszystkim miastom podług pro-
 wadzeymu terainuyszego: o Mia-
 stach wolnych Wroslawskich: za-
 bezpiezamy.

3. Sady Referendarskie, Dla
 Kazidey prowincyi osobne, muez
 chemy, w sprawach Wloswian wol-
 nych; dawnemi prawami Sądowi
 temu poddanych.

4. Sady Zadworne Apelor-
 skie, Relacyjne, i Kartandzkie
 Zachowujemy.

5. Komisysye wykonawcze beda
 miały sądy w sprawach, do swey
 dwumini trazyi nalezacych.

6. Cprock sądow w sprawach
 cywilnych i kryminalnych. Dla
 wszystkich Stanow będzie Sąd

najwyższy Sejmowy zwany
Do którego przy otwarciu Kade.
go Sejmu, obrane będą osoby Do
tego sądu należeć mają, wystąpi
przeciwko Narodowi, i Królowi,
czyli crimina Status

Nowy. Codex praw cywilnych
i kryminalnych, przez wyznaczone
przez Sejm osoby spisać rozkazujemy

IX Regencya.

Straż, oraz będzie Regencya, ma-
jąc na czele Królową, albo w jej
nieprzytomności Prymasa —
W tych trzech tylko przypadkach
miejsce mieć może Regencya.

Tom W czasie małoletności
Króla. Do W czasie nie mocy
trwale

trwale pomieszczenie zmysłow sprawa
 waięcej. Art W przypadkach gdyby
 Król był wzięty na wojnę —
 Młodości trwać tylko będzie
 do lat 28. zupełnych: a nie może
 do trwałego pomieszczenia zmy-
 słow, deklarowana być nie może,
 tylko przez Sejm gotowy, większe-
 szej, wstow trzech części przeciwko
 czwartej i z 20 członnych — W tych
 przeto trzech przypadkach, Pry-
 mas Korony Polskiej, Sejm na-
 tych miast zwołać powinien: a gdyby
 Prymas tej powinności zwolczył:
 Marszałek Sejmowy, listy okólnie
 do Posłów, i Senatorów wyda —
 Sejm gotowy w ządaniu, Księy zasia-
 dania ministrów w Regencyi
 i Królowy do zewta, piersi i Króla

w obowiazkach tego umowie. A
gdy Król w pierwszym przypadku
z nastoletności wyjdzie, w drugim
do zupełnego przywrócenia
zdrowia, w trzecim, z niewoli powroci — Re-
genya rachunek z czynności
swoich oddać mu powinna, i odpa-
wadać Mandowi, za czas swego
urzędowania, tak jest przepisano
w trybie na każdym Ordynaryji
nym Sejmie, z Ojcowi i matki
swoich.

X. Edukacya Dzieci Królewskich.

Synowie Królewscy, których do na-
stępstwa tronu, konstytucyja
przeznacza, są pierwej z nimi
zobowiązani

dzieciom Cyrzyzny - Prieto ba-
 czności i dobru ich wychowanie
 Do Nowdu należy, bez uwolozenia
 iednak prawom Rodzicowskim.
 Za regdu Królewskiego sam Król
 z Strażo, cz wyznaczonym od Sta-
 now dozorca edukacyi Królewicow
 wychowaniem ich zatrudniai się
 będzie - W dwudoch przypadkach
 Dozorca od Stanow wyznaczony,
 donosi wtrudn na każdym Ordy-
 narynym Seymie, o edukacyi i pro-
 stepku Królewicow Komisji zaś
 edukacyinyj powinności będzie,
 podać uktod i instrukcyi i edukacyi
 Synow Królewskich, do potawienia
 Seymowi ato, aby iedno tajne w
 wychowaniu ich prawdzi, upa-
 raly ciagle, i wczesnie umysły
 przy sztych następow tronu,

Religiję, młotem Gwoty, Cyryzry,
wólności, i koni tytu wji Krowicy

W Sita z bronna Narodu

Narod, winien iest sobie samemu
obronę od napadu, i dla przestrzeż-
nia catości swojej. Wszystkie przeto
Obywatele są obronicami, catości
i Swobod Narodowych. Woytku
nie innego nie iest, tyż woy wyciągają.
ta sła obronna, i porządna, z ogol-
nej, i ty Narodu. Narod winien
woytku swemu nadgródz, i powa-
żenie zato, iż się poświęca. Indy-
nie Narodu obrony. Woytku
winno Narodowi strzeżenie
granic.

gruncie, i spohynosci powszechney.
 Stowem, winno bydz tego naywit-
 nieysza, tarzka. Aby przeznaczenia
 tego dopelnilo niemylnie, powinno
 zostawai ciagle, pod postuzeni-
 stwem wladzy wykonawczej, sto-
 sownie do opisow prawa: powinno
 wykonać przysięgę, na wierność
 Narodowi i Królowi, i na obronę fun-
 dacyi Narodowej. Użytym bydz
 więc woysko Narodowe moje, na ogol-
 ną obronę, na utrzymanie
 fortec i granic, lub na pomoc prawu,
 gdyby kto exekucyi tego nie był
 postuszny.

Deklaracya Stanów
 Zgromadzonych

Wszystkie prawa dawnie i sta-
 runie.

zincy sie, przeciwnie ninieyszey kon-
stytucyi, lub ktoremakolwiek zey
artykulowi, znosicemy, a opisy szczyd-
nech artykulow, i kazdey materyi
w ninieyszey konstytucyi zamknie-
tych potrzebne, iako do kiladniey wy-
szeregulniajace; obowiazki i sklad
rzadu, za usgi skladajacego z konsty-
tucyą deklarujemy. Wtadzy wyko-
nawczy zalecamy, aby seraz swe ob-
owiazki natychmiast, pod okrem
Sejmu rozpoczeta, i uagle utrzymu-
wata. Boga i Cycazme wroczyca
przyrzęgamy na postawienie swe, na
obronę, w wszystkie mi ludzkimi silar-
ney całej konstytucyi, i takową przy-
sigę za kasto rietelney miłości
ożyzny dawac, wykonanie oney
nakazujemy, natychmiast tu
u Wawrocie.

w Warszawie, przez wszystkie Komisyje
 i Jurysdykcyje Sądowe; niemniej przez
 woysko tu przytomne, a wiażgu nay-
 Coaley mieszcząca, od daty niniejszego
 prawa, za ordynansem Komisyji
 Woyskowej, przez całe woysko Mar-
 dowe, w panstwach Korony Polskiej,
 i Wielkiego Księstwa Litewskiego — Wyznace-
 nte nabożenstwa w iednym dniu
 powszystkich w całym Królestwie
 Łach, to jest dnia 8. Miesiąca Maja,
 roku bieżącego, na podziękowanie Bo-
 gu, za zdarzoną chwale pomysłną,
 wydobycia Polski, z pod przemocy
 obcej, i nieładu domowego: za przy-
 wrócenie rządu, który nayskuteczniej
 wolności naszą prawdziwą i całowitą
 Polski zabezpieczy i noże, za posta-
 wienie tym sposobem ocyzyzny
 naszej na stopniu wyższym.

prawdziwą w oczach zyskuji Europy,
iey Konsyderaacyę - Pize wielobnym
biskupom zalecamy, naznaczojcie dzień
Ś. Stanisława biskupa mecenartha, Pa-
trona Korony Polskiej, za uwczysty w
roku, ktory Wy i potomkowie nasi
obchodzić będziemy, nadzieni poświę-
my Najwyższej Opatrzności, po ktorym
Cyryzma smialo i bezprzeznie po tylu
niezależnych odetchnięci może - Chcemy
oraz aby duchowieństwo tak święte
i tak i zakonne, w naukach chrześ-
ciańskich, ktore prawowiernemu winno
ludowi, nie przestawało zachęcać do wszyst-
kich, do podobnych Bogu dzieł chę-
tliwości - Aby zaś potomne wieki tym
silney czei mogły, iż dzieło tak po-
jędane, pomimo największe trudno-
ści i przeszkody, za pomocą Naj-
wyższej

wyższego losami Narodów Rzeczy,
 do skutku przywodząc, nieustrasiliśmy
 tej szczerliwej dla ocalenia Narodu
 pory, uchwalamy, aby natę pamiętkę
 Księstwa ex voto wszystkich Stanów
 był wystawiony, i Najwyższej Opatr.
 i wsi poświęcony.

Uczyniwszy zadosyć radości, po-
 wzięchney, daremy pilne oko, na
 ubezpieczenie tej Konstytucyi, lub
 targać się na ięj rezsuar, stanowiąc:
 iż Ktobykolwiek śmiał bydi przeci-
 wnym niniejszej Konstytucyi, lub
 targać się na ięj rezsuar, albo wra-
 szal spokoyności dobrego, i szczerliwym
 bydi zaczynającym Narodu, przez
 zasiewanie nieufności, przewrotne
 tłumaczenie Konstytucyi, a tym
 bardzicy, przez formowanie jakiego
 Kółwiel w Króiu rokoszu, czyli Kon-
federacyi

federacyi, oney przodkował, lub iako-
wym sposobem, do tego dohladał się.
ten za nieprzyjaciela oyczyzny, za ięty
zdrayce, za buntowomka uznany, nay
surwierzemi Karami natychmiast,
przez Sąd Seymowy ukarany będzie.
Dla czego nakazujemy, aby Sąd
Seymowy, w komplecie nieprzerwu-
nym tu w Warszawie, agitował się.
Sesye swoje od dnia do dnia limi-
wał, wzytlich zaś dwuiesiętnych
sobie, przez dobrego osiadłego obywatela,
alela ię, biorącego, wyspytencyi Inty-
gatorow oboyga Narodow, o podno-
szenie roskazu, lub namawianię do
nięgo, natychmiast sądził, o osobach
wyrskow swemu maiących podlegai,
ubezpieczal się, do czego wysyka
Narodowe

Narodowe, za zmiesieniem się
 sądu z władzą wykonawczą, mają
 być gotowe i powolne —

Natym się kończy, ustawo-
 wiona nowa Konstytucya Na-
 rodowa dnia 3go Maja, przez Sta-
 ny narodem zgromadzone, i od Króla
 Sarnego, a potym wyszła i wszystkich
 Kich Magistratur zaprzysiężona.

Trudno mi przypisać, że do-
 piero od trzeciego Maja, zaczęła
 inieci Polska, porządna Konsty-
 tucya — Orey dobri, kto chce grom-
 wnie sądzić, niech sądzi i poro-
 wnanie — Stosowanie Konstytucyi
 naszej, do rządów Athen, Sparty,
Rzymu, i do rządów innych
 Dobrych Rzeczy porzpołitych.

byłoby bardzo mylne: bo inny jest
ład dla jednego miasta, inny dla
wielkiego Narodu.

Stosujemy tedy Rządowę
ustawę naszą, do rzędu wielkich
awolnych Narodów — Z tego powodu

ktadę tu wtery Konstytucye:

Angielska, która za wzor in-

nymsłuży — Amerykańska

która się z nię uformowała —

Polska, która z obydwu korzy-

stała, na koniec, Francuzka

która razem te trzy wzory, przed

sobą miała.

Ciekawcy Czytelnik, gdy sądzi
godne przeczytania, w porządku
wskazywać zbierane Konstytucye,
w ten czas

w ten czas grontownie zadeyduie,
o lepszosci Konstytucyi, z tych czterech
tu umieszczonych.

Krotki Zbior

Konstytucyi Angielskiej

Prawa ogolne

Wlasnosc osobista, wlasnosc mu-
ietyku, zabezpieczona jest kazdemu.
Wolno mu podlug upodobania sw-
go, osoby, fortuny, i przemyslu, uzy-
wai — Prawo fundamentalne
habeas corpus, kazdego przed os-
dzeniem, od imania, i wiazienia,
zaslania — Ktokolwiek stanie
na gruncie Angielskim, i w tym

samym jest wolnym — Krol nay-
mnieyszey cząstki od poddanych,
zwłasności ich wyciągać nie może.
Lecz powinien czekać, aż muria sami
przez swoich Reprezentantow ofia-
rować będą.

Wolności myślenia, i drukowa-
nia zabezpieczona — Opieka rządu
i prawa, do wszelkich umow i umi-
ków, między obywatelami rozciąga-
się — Co się tyce religii, lubo wol-
ności wyznania jest pozwolona;
nie to jednak jest surowością dla
Katołkow Rzymskich, wtey mierze
intollerancya Anglikow, godna
sprawiedliwej nagany, i chyba
następnym wiekom osuwać cenę
temu zaradzić.

Wtarda

Władza Prawodawcza.

Zasada Konstytucyi Angielskiej, jest ta, że do samego Parlamentu, władza prawodawcza należy. On sam prawa stanowi, uchyla je, odmienia, i to onaczy. Trzy części Parlament składają: Izba niższa, wyższa, i Król.

Izba niższa po złożeniu się Szko. cy, składa się z 558. osob wybranych z Szrabstw, Miast i Akademii. C de- putowani, nie powiaty i Miasta swoje w szczególności, lecz razem zebrani, cały Naród reprezentują. Aby być do Szrabstwa obranym, trzeba się urodzić Obywatelem Wielkiej Brytanii, mieć w dobrach gruntowych 600. funtow Seterlingow dochodu: kto zaś z Miasta obranym być żąda, dajcie

jest aby miał dochodu 300 funtów
sterlin: — Obierając w strabstwie
powinien mieć 40 szelinger dochodu,
21 lat, i od roku przynajmniej być
dictwo posiadać: nakoniec dowiedzi,
że zapłacił podatek: w miastach
zas, dotyc jest aby okazał, iż od roku
praw mieszczanina używa.

Izba wyzisa składa się z Lordów
duchownych i świeckich —
W pierwszych liczbie, jest dwóch Arcy-
biskupów, i 24 biskupów — Lordów
wie świeccy, są wszyscy Parowie
Krolestwa — Dawni Parowie, za-
rządają prawem urodzenia: nowi
ze są zrobieni parami, inni zaś
(po złożeniu się Izby) ze są
wybrani, i tych jest dziesięciu —
Liczba

Liżba Parwio, nie jest skreślona,
może być pomnożona podług w.
li Krolewskiej.

Moc Parlamentu żadnym nie
ma granic. Jemu Konstytucya
wszechwładztwo oddata. On może
uządzić, lub przewrócić, porządek
sukcesyi do Korony, odmienić panu-
iącą w Kraiu Religia, nową utworzyć
Konstytucya.

Projektta sięgający się, do prer-
gatyw osób izby wyższą składają-
cych, w niej samej początek bierzą,
i niemogą być odmienniane w
izbie niższej.

Izba niższa ma ten szczegól-
ny przywilej, że w niej podatki,
ofiarę, najpierw się proponowane,
kubo skutku brać nie mogą, jeśli.

od izby wyiszej i od Króla potwier-
dzone nie będą — Tęgo prawa, cał
pniestnego izba niższa, iż w tęj
materji projektach, żadney od-
miiany w izbie wyiszej, czynić
niepozwała: całkiem ona musi
ie przyjąć lub odrzucić.

Obiedwie izby mają swych
Oratorów, ktorzy w nich przysiężają.
Kancelarz jest oratorem izby wy-
szej, lub inna osoba od Króla wy-
znaczona. — Izba zaś niższa
obiera swego oratora, którego Król
potwierdza — W obydwóch izbach
projekta zwane Bill, przechodzą
większością głosów — Niemaz
szkretnych

sekretnych kressek, aby kładły być
 w odpowiedzi publiczności, i za swą
 opinią. — Tedy projekt postug przepi-
 sanych formalności, w które niżej
 utrzymam się większą głośnią, do
 stany jest do izby wyższej: tam zno-
 wu z temiż formalnościami prze-
 chodzi. Jeśli większą głośnią jest
 przeciw niemu, upada: jeśli za nim,
 idzie dalej pod aprobacyą Kró-
 lewną, która Król daje, albo Sam
 przyszedłszy do izby, albo na
 piśmie oświadczając swoją wolę.
 Taki dopiero potwierdzony, na-
 bywa moc prawa.

Władza prawodawcza,
 czyli Parlament, zbiera się

na lat siedm, ale wcelę sposobami
przenywany być może: przez
soluowanie Sessyi, przez proroga-
cyę lub rozwiązanie.

Ma to prawo Król wie An-
gielscy, lecz rozwiązując ceden
Parlament, obowiązane są sta-
rać się natychmiast, o utworzenie
drugiego, bo bez niego nie mają
podatków, niemaia czym woysko
utrzymywać.

Władza Wykonawcza

Tron Angielski, jest sukcesywny.
Władza wykonawcza, cała jest
w rękach Króla — Sam sobie
obiera

obieru ministrów, i oddalać
 Jako pierwszy urzędnik opiekuń-
 się szafunkierem sprawiedliwości.
 Ma prawo agrariani — Jest rzadaw-
 cą wszelkich dostojenstw; najwyższym
 Wodzem wojsk, reprezentantem
 całej mocy, i całego majestatu na-
 rodu Angielskiego — Wyryta i przy-
 mnie Postów, czyni przy mierza,
 wypowieda wojnę, zawiera pokoy-
 Ła nie z osoby nie odpowiedada —
 Maxima fundamentalna An-
 gielskiego narodu jest, że osoba Króla
 święta i niewaruzona.

Tak wszelką moc nadawczy Ken-
dygo

stytucya Królowi, umiała ją przy-
zwoleniemi sąsnąć granicami —
Dziy wstąpieniu na tron króla
Króla, Parlament roztrząsa wszystko
co za przeszłego panowania
wkradło się do rządu, z uszczelnieniem
wolności narodu: i o naprawienie
tego stara się — Jest Król głową try-
bunałów, lecz nie z opisów prawa
odmieniać nie może: ma prerogatywę
darowania winy, ale nie godzi
mu się uwalniać od nagrodzenia
krzywdy — Ma wreszcie zbieranie
lecz wojska nie wolno mu zaciągać,
ani utrzymywać, bez zezwolenia
parlamentu: a do tego podatków
nie zapłacić

na zapłacenie wojska, są tylko i same.

Jeżeli w popetnionym będzie prze-
ciw dobra Kraju, ministrowie i ich
narzędzia Królewskie, odpowiadai-
zato Narodowi muszą

Tak prawo sędzińskie ma Król,
gdy wykona wy jego woli, i majątkow-
snych i z osób do podpowiedzi poią-
gani zostają. Król Angielski ma
na liście Cywilney, zapewniłnego
dochodu, przeszło milion funtów
Sterlingów.

Władza Sądownicza

W izbie wyższej, pierwszemu Sąd spra-
wiedliwemu, zowie się Sąd państwa —

Składa się z jednego Lorda, i trzech
Sędziów: sąd ten we wszystkich sprawa-
wach, w pierwszej instancji, między
prywatnem sędzią.

Drugi sąd do którego sprawy o
dochody publiczne należą.

Trzeci Sąd, który Jurysdykcyę
w granicach swoich utrzymuje: roz-
trąca wszystkie sprawy kryminalne,
i wiele cywilnych. Każdy z tych trzech
Sądów, składa się z czterech Sędziów.
Cała więc Sądownicza władza, liczy
w Anglii dwunastu wielkich sędziów,
którzy się dzielą, i dwa razy na rok
obieżdżają Królestwo, czyniąc Ser-
wum Sprawiedliwości.

Czwarty Trybunał formuł
się, z połączenia razem tych dwunastu
sędziów

Sędziów, którzy tak zebrani, apellauye
 o innych Sądow odbierają, i ostate-
 cznie sądzą.

Oprocz tych czterech sądow, są
 inne w Anglii, i to: Sąd admira-
 licyi — Sąd Arcybiskupa Kantuariy.
 Niego, gdzie idą testamenta — Sąd
 rozpoznający o herbach i genealogiach —
 Sąd Kanderski — Krztwo Lanca-
 stryi, ma swoy osobny sąd — Są nadto
 Sędziowie pokoju, którzy umarzają
 Kłotnie między obywatelami, i po-
 rządku w Kraiu pilnują — Sprawy
 Kryminalne, sądzone są od sędziów
 przyiętych.

Konstytucya Amerykańska

Prawa Ogólne
 Wszystcy ludzie (imbi Konstytucya)

Stanow Amerykańskich zjednoczo-
nych. Rodzą się zarówno wolni i nie
podlegli, mają prawa do osob swych
nieoddzielne, z których nigdy następ-
cow swoich ogotować nie mogą. Takimi
prawami są: życie, wolność, i wszystkie
przymioty, które ma człowiek do naby-
cia, i posiadania dóbr, iako też do szu-
kania swojego szczęścia, i bezpieczeństwa.
Wszelka powaga i władza
ma początek od Narodu. Magistra-
tury i urzędy, są jego woli wykona-
wami, i zawsze się ze swoich czynności
Narodowi sprawiaci powinny.

Rząd, jest ustanowiony dla
dobra wszystkich. Ze wszystkich
rządów najlepszy jest ten, który naj-
więcej uszczęśliwia, i zabezpiecza
Narod.

Narod — Skoro tych celow uchybia,
 większość Narodu ma prawo nieza-
 przecone znizzyć go, a inszy naiego
 miejsce postanowić.

Nikt nie może mieć przywilejow
 szczegolnych, chyba za zasługi Re-
 cypospólney czyniwoe, lecz takie
 zaszczyty, dziedzicznymi bydi nie
 mogą.

Trzy władze: Prawodawca.
Wykonawca, i Sądownicza.

powinny bydi oddzielne, dla uniknie-
 nia przemocy i uisku; władze te
 przez nowy wybor, często odmienniane
 bydi mają — Nikomu najmnieyzey
 części własności, nawet na rzecz
 publiczną, wziąć się niegodzi — Za-
 wieszenie exekucyi praw, bez woli

Representantow Narodu, jest gwał-
tem przeciwko prawom jego.

Wolność drukowania, jest pod-
pora wolności publiczney.

Religia, czyli creści oddawania
Stworzy, powinna bydzi skutkiem
przekonania Kaidego. Nigdy do
niej gwałtu mieszac się niepowinien.
Nikt zatym z przyczyny wyznawia
suego, przeilado wamym bydzi verma.

Jedna jest tylko Klasa Obywatel-
low, w Stanach Zjednoczonych
Ameryki.

Władza Prawodawcza.

Władza prawodawcza jest w Kon-
gresie. Kongres składa się z Se-
natu

i Senatu, i Izby Reprezentantow.
 Osoby do izby Reprezentantow wy-
 bierane bywają co dwa lata, do Oby-
 watelów Kaidey Prowincyi — Aby
 wybierać, i być Reprezentantem, tra-
 ba być osiadłym, mieć lat 25, a do
 lat siedmiu, być Obywatelom,
 Stanow zjednoczonych — Kaide
 prowincyi wybiera liczbę Represen-
 tantów, stosownie do swojej ludności.
 Wszystkich Reprezentantów z Izby
 nastu Prowincyi, jest 65.

Izba Reprezentantów, wybiera
 swego Oratora, i sama tylko czynić
 może skargi, o występki przeciw Sta-
 nowi.

Senat, Stanow zjednoczonych
 składa się, z dwóch Senatorów, z Kaidey

Prowinuyi, i na lat Sześci wybieranych,
liczba ich 20 — Nikt nie może być
Senatorem, kto nie jest Dwieście lat,
Obywatelem Stanów Zjednoczonych,
i nie liczy lat 30 — Vice Prezydent
Stanów Zjednoczonych, przysięże
w Senacie, lecz nie ma głosu, chyba
w przypadku równości głosów —
Sam Senat sądzić może, o występkach
przeciw Stanowi — Senat obiera sobie
cięższe Prezydenta, gdy Vice Prezydent
Stanów Zjednoczonych jest nieprzytomny,
lub zastępcie powinnosi Prezydenta
Stanów.

Kongres powinien się zgromadzić
przynajmniej raz narok — Pierwszy
maja, w pierwszy Poniedziałek
Przednia

Prudnia — każda izba ma dozornia
swemi członkami, a za decyzyą dwoch
trzech części, może oddalić tych, kta.
174 się ile sprawują

Wszystkie projekta podatkowe
biorą początek w izbie Reprezentan-
tów: lecz Senat, może proponować w
nich odmianę, i wpływa do ich decy-
zyi, i tak i do innych — każdy projekt,
który przeszedł w izbie Reprezentantów
i w Senacie, podaje się Prezydentowi,
nim nabędzie mocy prawa — Jeżeli go
Prezydent potwierdzi, ktadzie na nim
pieczęć, jeżeli nie, odrzyna go ze swemi
zawołaniami, do tej izby, w której wziął
początek — Wtedy izba do powtórno-
go roztrząsania przystępuje — Jeżeli
znówu dwa trzecich części kresk

w ten czas nabywa mocy prawa —
Wszelki rozkaz, i wszelka rezolucya,
do ktorey Senatu, i izby Reprezentan-
tow, zdanie iest potrzebne, musi byc
Prezydentowi okazana, aby wzieł
skutek, ktory, gdyby nie dal swego
potwierdzenia, dwie trzeci części
Kresch, w obudwu izbach stanowia,
o iey uskuteczeniu.

Sam Kongres, ma moc stanowić
podatki, opłaty, zaradzić o bezpieczeń-
stwie Stanow Zjednoczonych. Sam
może pszycać pieniądze, wchodzić
w zwiazki handlowe, bić monety,
wydawać woynę, zaciagać woysko,
flex na utrzymanie tego wiecey
nad dwa lata summy pieniędzy,
wyznaczyć

144
wyznaczać nie może: / Słowem, sam
Kongres we wszystkich częściach
wzrętkowładztwa Republiki sprawa
wice — Nie może jednak brać pie-
niędzy z skarbu publicznego, tylko
na potrzeby prawem opisane: a w
czasie oznaczonym, powinien zda-
wać rachunek, z dochodów i wydat-
ków publicznych.

Władza Wykonawcza

Władzę wykonawczą, sprawuje
Prezydent Stanów Zjednoczonych
obierany raz na lat cztery, również
iast i Vice Prezydent. Po upływie
tychczasu, nowa następuje elekcja.
Aby być Prezydentem, trzeba się

urodzić Obywatelom Stanow Lic.

Dnoczonych, albo otrzymał to imię
przed przyjęciem Konstytucyi, mieć
lat 35 najmniey, i czternasć lat
w Stanach Zjednoczonych zamieszkać

Wybor Prezydenta następują-
cym czyni się sposobem — Każdy Stan
wybiera w siebie równą elektorow
liczbę, z której składa się Kongres—
Elektorowie w swoich Stanach zgro-
madzeni, wybierają sekretnie dwie
osoby, z których przynajmniey jedna
powinna być z innej prowincyi, a
nie z tej, z której są oni: potym robią
listę wszystkich osób wybranych,
rachują głosy, ile ich każda ma osobno,
przećwiera, i zaprzętwowaną zasysają
Prezydentowi

Prezydentowi Senatu — Ten otwiera
iż w obecności wszystkich członków
Kongresu; rachując głosy, osoba, która
ma ich najwięcej, zostaje Prezyden-
tem — Jeśli jest kilka osób, które
mają większość głosów, aniemają pu-
łowy, lub więcej iak połowę Kresok
swoich elektorów, wtedy izba Repre-
zentantów, sekretarzem Kreskami, jedną
z nich na Prezydenta wybiera: głosy
iż nie przez liczbę wotujących, lecz
przez Stany są rachowane —

Prezydent nim zacząć sprawować
swoy urząd, przysięgę wykona.

Prezydent, jest pierwszym wodzem
woyska, sił morskich, iako też i milicyi
roznych Stanów — On ma moc darowa-
nia wykroczeń, przeciw Stanom Lądno-
czonym ^{popelnionych} ~~popelnionych~~, proz wysię pku

zdrady, Zawiera traktaty, zarządę i
zezwoleńiem Senatu, byle tylko miał
Dwie trzecich części Kresch. przyto-
mnych Senatorow. — Mianuje Am-
bassadorow i innych ministrów
publicznych, iako też Sędziów Try-
bunatu wyższego. — Prezydent ma
możę mianowania na wszystkie ran-
gi, gdy Senat wakuje.

W przypadkach nadzwyczajnych,
ma prawo zwolania obydwóch izb,
i odłożenia ich Sępsji na czas, iako mu
się podoba. — Przyjmuje Posłów, czuwa
nad exekucyą praw, i daje zalecenia
wszystkim urzędnikom Starow Lic-
towczonnych.

Jeżeli zdradę Narodu jest obwi-
niony, przeciw. pod tytułem: Zawieszene
ustanowienie

wstrzymuje urząd jego, a wielki Sędzia przysięga w Senacie, w czasie procepu — Naznacza mu Konstytucya nadgrode, za usługi i stanom czynione, Która wiażga jego Prezydencyi, powię. Kszoną bycli nie może.

Władza Sądownicza.

Władzę Sądowniczą, sprawuje Sąd wyższy, sprawuje one jeszcze tyle sądów niższych, ile ich do czasu Kongresu ustanowi — Sędziowie wyższych i niższych sądów, poły na swoich miejscach zostają, poły z tym postępkim, sami się nie robią, niegodnemi uszedw swoich — Władza Sądownicza rozciąga się do wszystkich przypadków, prawem istwienością zarętych, a sięgających się sięgających się do Konstytucyi.

Do ustaw Stanow Zjednoczonych, do
traktatów zawartych; do Spraw z
zeglęgi i wyników jej, do Sporów mię-
dzy Stanami; albo między Stanem, i
obywatelami drugiego Stanu—

Sędzi wyższy oprowuż swą jurysdy-
kcyą w sprawach Ambasadorów, Mi-
nistrów, Konsulów, i gdzie tyłko in-
tercs Stanu zachodzi— Każdy oprócz
tego Stan, ma swią policyą, i swoje
Trybunaty.

Konstytucya Polska.

Ta inż jest wyżej opiwana, i aka sta-
neta dnia 3go Maja ogłoszona.
i przez Króla, oraz Seymużce Sta-
ny zaprzyszczona.

Konstytucya

Konstytucya Fran- cuzka.

Prawa Ogólne.

Ludzie rodzą się ^z równymi, i równe-
mi w prawach — Celem zgromadzenia
politycznego jest zachowanie praw
ciężkiego, są: wolność, własność,
bezpieczeństwo — Początek wszelkiej
zuchwalności i najeżdżenie się w Narodzie.

Prawo jest wyrażeniem woli powszechnej,
powinno być jednolite. Dla wszystkich,
bądź w dawaniu opieki, bądź w ka-
ranii — Nikt nie może być więzio-
nym, tylko w przypadkach oznaczonych
przez prawo — Każdy może wolnie mówić,
pisać, drukować, pod odpowiednią, ^{za}
_{zł}

uzycie tego prawa. Dla utrzymania
sily publiczney, potrzebna jest Składka.
powinna byc rownie na wszystkich
w proporcyci ich majątkow rozłożona.
— Nie maż żadnego szlachectwa, za-
dnych Parow, żadnych rzniż dziedzic-
znych. — Franeya dzieli się na 83 De-
partamentow. — Obywatelami Fran-
ki są: Ktoży we Franeyi z oyci
Franuza urodzili się. Ktoży we Fran-
cyi z oyci Cudzoziemca urodzili się, Kto-
rzy we Franeyi mieszkanie założyli —
Ktoży za granicą z oyci Franuza
urodzili się, a do Franeyi powrocili, w
niey osiedli, i przysięge obywatelską
wykonali: nakoniec Ktożer za gra-
nicą, a w jakimkolwiek stopniu, od
Franuza, lub Franużki, pochodzący,
iceli powroca do Kraiu i przysięge
wykonają.

wykonania — Władza prawodawcza
 może cudzoziemcowi nadać prawo
 naturalizacji — Tytuł obywatela
 Francuzkiego, utracasz, przez natu-
 ralizację w obcym kraju, przez degra-
 dację, przez wyrok sądowy zaoczny,
 przez wpisanie się do zakonu, do wołów
 szlachestwa wyciągnięcia tego — Narod
 Francuzki zrzeka się wojen, wielu zda
 być, i nigdy sił swoich nie użyje, prze-
 ciw wolności drugiego Narodu

Trzy są w Narodzie władze: Pra-
 wodawca, wykonawca i Sądowca

Władza Prawodawca.

Zgromadzenie Narodowe jest ciałem praw-
 dawczym, z jednej tylko izby Skadawiej —
 Liczba Reprezentantów ciała prawodaw-
 czego os 745 — Wrazdym miesie
 lub Kantonie obywateli czynni, podług

opisanych warunków, wybierają liczbę
Elektorów, a w razem zebrani, wybierają
taką liczbę Reprezentantów do Narod-
owego Zgromadzenia, i tak na ich Depar-
tament jest oznaczona — Reprezentanci
nie swoje departamenta, lecz cały Narod
reprezentują. Zgromadzenie Narodowe,
pierwszą ma Sesię, w pierwszym Poniedział-
ku Maiu.

Tamto zgromadzenie Narodowe, i tak
ciało Prawodawcze, ma moc stanowić pra-
wa, podatki, które każdego roku rozstrzy-
sane, i oznaczone będą: oznaczają wydatki
publiczne, stanowią urzędy, determinu-
ją stopę monety, oznaczają ilość i ludo-
wych i morskich, powołują przed sąd Na-
rodowy ministrów, wydają wojnę, po-
twierdzają traktaty, pokoje, przymierza,
handlu; ma prawo utrzymywać karności
między swemi członkami

Dekrety Prawodawcze tym sposobem
przechodzą

przechodzą. Każdy dekret czyta się trzy
 razy, to czytanie przynajmniej w tym
 Dypieru, i edno po drugim następuje.
 Jeśli po takim trzylrotnym czytaniu, de-
 kret odrzuconym zostanie, wznowiany
 nie będzie: jeśli nie, i ezize i ba osuwać i
 może wola swa, czy go wziąć do decyzji,
 czy nadat, dla powzięcia lepszego oświe-
 cenia, oddać. Jeśli go weźmie do decyzji:
 prostą większością głosów utrzymać się
 i ednie, pod sankcją królewską. Dekreta
 które tej formalności na sobie nie mają,
 sankcyo nuwaru i z tych nie powinny:
 wypuścić dekreta, przedtć go skutku wyma-
 gające, które za takie ciato prawdziwe
 uznają. Każdy dekret, sankcyonuje król.
 bez tej sankcyi, mocy prawa mieć nie
 może. Odmowienie i koda sankcyi,
 zaważa dekret: który, gdy przez następnę
 dwa prawdziwa podany będzie królowi,

i w tym samym, iako by sankcyj otzy-
mal.

Władza Wykonawcza.

Władza wykonawcza, została w ręku
Krola, ktoremu siedziectwem Korona
z sukcesjami płci męskiej oddana -
Krol jest najwyższą głową administracyi
państwowej Królestwa: jest najwyższą
głową wojska lądowego, i morskiego -
Jemu oddane jest czuwanie nad bezpie-
czeństwem zewnętrznym. Wyznacza
ministra za granicę - Ma dozór najwyższy
nad biurem monety - Przestrzega wybiera-
nia poselskiego - Sam tylko Krol może
prowadzić negocyacye, czynić przygo-
towania wojenne, stosownie do tych iakże
czynią sąiedzi - Krol podpisuje trakta-
ty z obcymi monarchami, z warunkiem
potwierdzenia ich przez cięto prawodawcze
Dokrola

Do Krola samego wybor Ministrow, i ich
 odwołanie należy. Zaden nakaz Krola,
 wykonanym bydzi nie moze, bez podpisu
 ministra. Ministrurare są w odpowiedzi
 za wszelkie przestępstwa, przeciw bezpie-
 czeństwu Narodu i Konstytucyi: lecz do
 sądu Kryminalnie pouągani bydzi nie
 mogą, tylko za wyrzkiem ciała Prawdaw-
 czego. Wzanie małoletności Krola, Wta-
 rza Wykonawca jest przy najbliższym
 Krewnym Krola, co nie jest Regentem Kro-
 lestwa.

Władza Sądownicza.

Władza sądownicza, powierzona do so-
 sądzim na czas pewny od ludu wybra-
 nym, a u siebie da mogli bydzi złożeni z Wz-
 dów, chyba za popelnionym przestępstwem
 prawnie uznany. Władzidym Kantonic
 i mieszkie jest woden, lub Kulkie sądziow
 polkoie. W materyi Kryminalney.
 Sąd

Sąd jest przez Sędziów przysięgłych
- Nacale Krolestwo ieden jest Trybu-
nal Kasacyjny, przy bokuciatu praw.
Dawazego: niemore on narowo ruzo-
dzai sprawy, bez skasowawzey wyrok
albo prawa przeciwny, albo niepodleg-
formalności wykluny, sprawę nadad
do sądu, pod nowe rozpoznanie dysyta-

Najwyższy sąd Narodowy, składe-
nicy są z członków trybunału Kasacyj-
i wyższych Sędziów przysięgłych, sędzi
prześpiwca ministrow, i przedniejszych
władcy wykonawzey urzędów. Mini-
ster Sprawiedliwości, przez Komisarza Kro-
lewskiego, zaszkandzi na przed trybuna-
tem Kasacyj dekronta, w których sędzi-
wie przestąpił granice władzy swojej

To są uteny Konstytucye, które
w podobienstwie wele mniej artykułow
zgadzających się Państwo wych
Podług

Według porządku mego początko-
 wego włączenia. w pisanii Historji
 Polskiej, iż w każdym roku, i dziesięciu
 wladzieńskich, lub innych Europejskich
 państwach szczególnie przypadki,
 umieszczałem; nie mały ciężar wsi-
 iżnawę zastanowienia, nayobli-
 widy w tym czasie, całą prawie Euro-
 pę nabawiały, od momentu w roku 1788
 zwołania Zgromadzenia Narodowego
 przez Króla Francuzkiego panującego
 go Ludwika XVI. nadzwyczajne, gwał-
 towne, nie tylko w Paryżu, ale i w całym
 Królestwie po prowincyach, popełniane
 chlepa, zaboystwa, tyranie, zdrady
 iako już po wyżej niektóre są opiwane.
 Co się więc dzieło w kontynuującym się
 francuzkim Zgromadzeniu Narodowym

w roku niżej yszym 1791. niektóre tyż
do szczeguły czytelnikowi udezielam.

Do wydanej konstytucyi w
roku zeszłym 1790 pod dniem 27 Li.
stopada względem urzędzenia Du.
chowieństwa w Kraiu, iż tychże po.
ciągnęli do postawienia Narodowi
i Luteranizmowi Swieckiey, przez
nadszarcą onymże przyięte Cywilną,
względem liczba duchowieństwa Fran.
czkrego wykonał teżże nakazania.
i tacyż przywileżeni byli wynosić się
za granicę, beneficjów i plebanów swo.
ich opuszczai, biskupi teżże nich tuz
do Rzymu się odskabili. Za ktorymi
i Krolowicze interesowanu się, ilapicjan
by rzymnicy

bynajmniej nie niedopomogło, ani od-
 cofnięcia tego prawu Zgromadzenia Na-
 rodo wego nie chciało —

Po ustąpieniu z Francji wielu goli-
 wych o swoje dostojności duchownych,
 nowo ustanowieni biskupi, i Plebani,
 chcą chwycić nadochody podnieceni,
 dopełnili teyże przyrzeki Cywilney —

Wzrostowi nawet samemu wzbrania-
 nu utrzymowania Spowiednika swego, i
 słuchania Mszy. przez kogoś który
 przyrzeki Cywilney nie wykonał.

Dnia 31 Maja na Sekyi Nawdow-
 go zgromadzenia, przychodzący, Kazał
 czytać list, przyrzeczony do siebie oso-
 biście, od samego starwnego l'Abbè

Raynal / ożółta dzisiejszych filozofów /
 który 80 iuz lat żyjąc, i dwuzestawny
 teraz skrupnych skutków. rwey

Filozoficzney nauki, sam się ich prze-
lażł, i długi upominalny list do Zgro-
madzenia Narodowego, w najsurowszych
wyrazach napisał. Niektóre tylko wy-
razy tego listu tu przędę:

Excerpt
Listu Stawnego l'abbé Raynal
Do Zgromadzenia Narodowego
Francuzkiego

Niezrządy i zbrodnie, które zalsby odkrywają
w Francyi Królestwo, smutkiem do
żywego umysł mój doymutę. Szalić i
ićden miałbym być zliczy tych, któ-
rzy zniechęca ku mocy arbitralney
podali drzwi w ręce zachwalosci wpyrda-
ney! — Szali Religia, prawo, powaga
Królestwa, porządek publiczny, i ekla-
mum od waszey filozofii, przywarciem
razem

iazadowych związków, ktoromi one
 niegdys z tym ogromnym Narodem
 Francuzkiego towarzystwem spoione
 byly? Wlasnie tak gdyby przy następo-
 waniu na bezprawia, przy przywróceniu
 prawa ludu, i obowiazkow rządzącego
 związku owe, przez naganne usiłowania
 nasze, staigane zostały? Nie tak jest...

Wysokie porządki filozoficzne, rzedzily
 nigdy wam podawane, przez nas za
 prawdziwe, czyniow prawdziwa-

Niemożecie nam błędnie tego przypis-
 ywać, co z opacznego tłumaczenia
 naszych zasad politycznych, wynikło.

Gdy nad przepasimą grobem stać.
 iuxta iuxta mając opuszczyć familię tę nie-
 zmierną, ktorą uszczęśliwienia tak
 gorliwie pragnętem Lawrze, co i przeżył

Stute

o kto siebie widzę? o to, zamierzania
w duchowstwie; zakłócenia w cywil-
ności: spor jednego, drugiego zapat
i zachwalstwo — Widzę rod, który jest
niewłaściwym tyranii ludu: widzę
Świątynię Praw, otoczoną rozpustnymi
ludami, którzy już chcą dyktować pra-
wa, już w dyktowanych prawach
matką się sami — Widzę żołnierzy
bez karności, Szefów bez powagi, Mini-
strow bez dzielności; Króla (który jest
raz przeważnym ludu swego przywódcą)
w gorzkości pograżonego, zelźonego,
strawionego, z całej powagi swej wyje-
tego; a moc publiczną widzę tylko, trwa-
jącą w klubach, gdzie nie wiadome
i gubienie wieści, o wszystkich
materiałach politycznych decydują
dwadzieścia

Odważała się — Krol u was bez żadney
 powagi, pospolstwo bez żadnego wę-
 dka — Ogłosiliście wolność myśle-
 nia, w rzeczach religii, i biskupow
 katolickich, wydaliście na najgroźsze
 przykładowarstwo, i ustanowiliście na
 katolików okropniejszą inkwizycyę,
 a niżeli na hereetyków i wa w Mowrycie
 i w Lizbonie była? — Związki tytu-
 waszych Klubow, jest straszniejszy,
 a niżeli związek dawnych Parlamentów?
 — Handel wasz bez żadnego kredytu,
 i bez żadnego bezpieczeństwa — Mo-
 carstwo Francuzkie budujące, a na
 samey Anarchii one zakładacie —
 Władcy wasze, są same sobie prze-
 ciwne, chimeryczne, do skutku
 przywi niemożące: w znaku m
1788

jest, że te układy sami tylko
piostaw, szalbierze, i szaloricy —

Ten to jest złośliwy Stan Fran-
cyi bardziej niższy Le.

Do przeczytania tego listu,
/: albo był cierpliwie słuchowy / powiast
wielki hołas. — Jedni autora tego listu
nazywali działem zdziwionym
Dni dny, przernowionym od bystru.
Kratw. Inni powiastli na Prezydenta
za dopuszczenie czytania zastrzeżo-
wisk, a to tak surowo, że Prezydent
wzostał i urzędu swego drzeł się.
Lubo pochurli znowi do niego powiast
i do innej materji przyjął.

Dnia 1 Czerwca Postug Lyonij
tucy 3go Maja, na mceysu Rady
Nawstajcy postanowionu Straz
przy krdlu, rozparzeta się przez
wykonani

przywróci, od Osob w ruce posiadai
mających.

Dnia 6 Czerwca. Względem
Policyi w Prusce i w Litwie kon-
stytucya ogłoszona.

Dnia 18 Czerwca na Sessyi Na-
rodowego Zgromadzenia Fran-
cuskiego przy końcu mowy, Pan
Maquet de Nantone, uczynił ra-
port o zbuntowaniu się ludu w
Miejscu Bastia, na Wyspie Kor-
syce. przeciwko nowej konstytucyi
Cywilney duchowienstwa

Kobiety tam udaly się do dw-
oru nowego konstytucyjnego bi-
skupa tamcznego miasta Bastia
gdzie zastawily ludzi z brwinych

gotowych do dania odpowiadnego
pokrywdzenia czyż przeciwko sobie
tego nie wzięły - Obywatele zaś kła-
rzy się zebrałi na przeciwiechny Gen-
gref. postanowili nie uznawać nowego
biskupa, ale dawnego swego poste-
na utrzymowali, loże dwie Farma-
zorskie w Bastia będące, napadli
i wsiły, które ich narzędzia spalić
przez Gata Nazali, i niektorych do-
broniących tego wamierzeni -

Dnia 22 tegoż Miesiąca Czor-
wca, w Paryżu około godziny poł-
do dziesiątej ranney, dowiedzia-
nosz, iż Król, Królowa, Delfin, córka
Królewska, brat jego Monsieur, Pio-
stra Królewska Madame Elzbieta
wawcy z Paryża uciekali - Na ten
odgłos

odgłos, Panowie Bailly i la Fayette
 udali się natychmiast do zamku,
 gdzie nie znaleźli Króla, i nikogo z fa-
 milii Królewskiej — Dopiero na trzeciego
 dnia ognia i armat, we drzwi ude-
 rzone na gwalt, marsz generalny bii
 Kaxaru, i cała gwardya Narodowa do
 broni stanęła — Okolo godziny swej
 zwycięzay nej, Sesya Zgromadzenia
 Narodowego zaczęła się, którą Przepu-
 śczył zagaił, do wieczeniem, o ucieczce
 w noc Króla, i familii jego — Po koncu-
 nym zagaieniu, przystąpiono do namie-
 nia się, i niebawem cztery dekreta sto-
 soune do zabezpieczenia ustanowiono.
 Czytany był potym memoryał Mini-
 strowi Sprawiedliwosci, czyli rozkaz
 od Króla własną ręką pisany, zosta-
 wiony, którego treści takowa. Król

Król deklarował w nim: Lepiej
" on we Francji zostawał, polki obecność
" iego, zdawała mu się potrzebną dla
" publicznego dobra — Ale gdy teraz widy-
" ney wadgrodnę, za swe ofiary, widzi tylko
" porządek Królestwa wywrotowy, wolności
" iego naruszoną &c. tedy rozumiał, iż
" wysłuchi się musi zbrać, uroczysto, w
" przed zaniostoy protestacyą, przeciwko
" wszelkim aktom &c. od Zgromadzenia
" Narodowego wydany, wczasie swożey
" w Paryżu niewoli — Ogólnie usędzić i w
" Kaizey części administracyi rządowej,
" które król w swym memoriale wszystkie
" wyszczególnił: w administracyi skarbu,
" mocy publiczney &c. są zawigzki anarchii
" Daley, zali się król, na mocy czynione
" w łatach Royal zwanym, na Klub
" Jakobinow

Jakobinow, na dzienniku, na wydarcie
swoich prerogatyw. &c. i tam dalej —

Narodowe Zgromadzenie, cy-
tując tego Memoriatu, w spokojności
słuchato — Po czym przystępując do ma-
teryi dniewej, uchwaliło Zgromadzenie
tymczasem, dniem i nocą nieświdować i
Sesji — Gdy w ten sposób naradzato się
co Departamentow, i Mianicy pal-
ności, czynione były krótki pójnc. Dla
utrzymania spokojności, i aż do godzi-
ny iedenastej w nocy, wszystko spokojne
było, wyłaczony po całej Stolicy, wyo-
brazenia, i znaki Króla i Królowey i
wszystkie herbowne litie, zerwano i
zdyto, i innych atoli excessow niecy-
niło.

Dnia 23 Czerwca na Sesji Nar-
dowej, i ednym razem był dyszany od-
głos, dobroni! i drugi zaraz odgłos.

Krol przytzymany! Rozmaite listy
Kurierami przystane doniosly, ze w
Varenes miasteczku, o pięci mil od
Senay. przy granicy Francuzkicy.

Krol, z farnilią Królewską / wydzwasty
Monsieur, i Madame / zatrzymani
zostali, i ze Pan Bailly pod pretekstem
Konwulwaria, transportu pienięznego
rozmaite Szwadrony wyslal do miejsc
winiych.

Opis

Wyjazdu sekretnego z miasta
Paryza. Krola, i jego przedgra-
nicą zatrzymania.

Krol, w dzien wyjazdu, i ci dl wiecze-
rza, i brat Królewski, / iale zaprzay rudy /
z inatzenko byli na wieczerzy, / Brat Królewski

brat Królewski z małżonką, powrócili
 do pałacu swego Luxembourg —
 Król o swóicy porze idąc spać, przyka-
 zał ażeby nazajutrz do piero o godzi-
 nie dziewiątej z rana, do niego przy-
 chodzić. — Około godziny pierwszej
 po połnocy, Król, Królowa, Delfin, Cor-
 ka, i Siostra Królewska Madame
 Elzbieta, z Panią Toursel, weszli do
 podziemnego ganku, dzie dzieńca
 Liżięcego, który ku rzecę prowadzi —
 Na rzecę, znaleźli statek, którym pły-
 nęli około dwudzięć szyni, i stanęli
 przed ułicą Królowey. gdzie trzy
 Karoty czekały na pogotowiu, któ-
 remu Królestwo Ichmę daley wyjechali.
 Gdy Królestwo przyjechali do
 Miasta St Mené houlé, powetmista

tamtejszy, który nadzwyczajnie
coś pełnego tajemnic, w hirotekach, o-
wych osób podrzinych pomiar ko-
wał, i mianowicie widząc ich, i idą-
cych drogą, którą by według jego
zelenia iechać niepowinni. Zaraz
wsiadł na konia, i przedził Osoby te
podrzine, i Muniy palności w
Varennes doniósł, o swojej suspicyi
względem tych Osob prouxiętey -
Król, wysiadł był z Karet, dla uwi-
cia posittu - Pan Mangin Felzer
w Varennes, wszedł do izby, gdzie Mo-
narcha naydwoał się, i poznał Króla -
Nie mógł wszak utrzymać zadziwie-
nia, gdy swego Króla, wtey Austeryi
widział - Monarcha, nasunął sobie
Kapelusz na oczy, i nie wspomiał -
Felzer dat znać o tym Muniy podobnie
natychmiast

natychmiast we dziwny na twój
uderzon; niezmiernie mnóstwo miesz-
kańców zbiegło się zaraz. Przestraszona
Krolowa, pytała się, co to za hałas, (Czy
się o niej uszy obowią? od powie dawać mi,
że hałas ten był z musi, ale żeby się
niczego nie było hałas.

Muricyjność zebrana się, i ka-
zala przesyłać owe areztowca. Na rekwi-
zyt muricyjności, przybyła znaczna
liczba gwardyi Narodowej. Zabaw
owe gwardye rozstawiono na swoich
stanowiskach, a kilka wyznaczono wydział
dragonii nadciągający. Zapytani,
po w tej przybyli, odpowiadając, że
przyjeżdżają dla konwoju woja.
transportu pieniędzy, na zapłacenie
wysoko przeznaczonych. Oznajmił
im dla ichkiego transportu konwoju-
wanii

wornia (to jest dla niezdzaięcego
Krola.) ich przystano, i zaraz tu dra-
gonia złożyła bron, i z ludem stączy-
ła się. Przypadli też huzarowie, chę-
cy czynić odpor, ale ich rozbroiono.

Municipalności Mca zeccha
Varennes, o brymawszy sukurs od
wszystkich gwardyi Narodowych, wy-
stala Kuryera do Zgromadzenia
Narodowego, i przeprowadzila Krola
z swoją asystencyą do Chalons.

Na drodze miasta De Chalons,
Pan Dampiere, w woysku niegdy Stu-
liży, chciał stać na wosy przed Karetę Ko-
leuską, okazai Krolowi swoją czułość,
ktora on z Monarchą dzielil w niemę-
szey jego sytuacyi, ale ten swoy Kroch
gorliwy, przypłacił życiem, gdyż od
gwardyi Narodowych, pod oczyma
Krola

Króla rozniekorny został

Komisarze Królewscy od Narodowego Zgromadzenia nominowani napotkali Króla między Epernay i Dormans, kazali oni zatrzymać po iazd Królewski, przeczytali Królowi dekret Narodowego Zgromadzenia, potym tenże dekret, gwardyom Narodowym i ludowi przeczytali. Król oswiadczył tkliwość zastramie Narodowego Zgromadzenia, i rzekł do Kommissarzów, iż niechciał wchodzić za granicę

Król, ową noc, z piątku na sobotę przebył w Meaux, i do zamku Thiillennes przyjechał, około godziny osmej wieczornej. Za przyjściem Króla do rogatki Ste Denis, pojadły

musiały się obrocić, kurrogatkom
nowym, i rechać wzdłuż nowych
Boulevarts, przez szlakiety pol
Europejskich, przez plac Ludwika XV,
przez most, przez ogrod do zamku
Trulleries — W dalszy karacie siedzieli,
Król, Królowa, Delfin, Corta, Si-
stra Królewska Madame Elizabeth,
i Madame de Tourzel, guwernantka
Delfina, Pan Barnave (ten poradził
się między Królem i Królową;) Pan
Lechior — Naley następowaly jeszcze
dwa poiazdy inne.

Przyjechawszy do Paryża, zalka-
retą Królewską, zaraz w wozie tryumfal-
nym iechali ci, którzy Króla byli przybra-
mali — Niezmierzony tłum ludu otoczył
Karretę Króla — Umyjlnie ludow na-
bechtano

bechtarwo, ażeby nic nie mówić, i on
 w samej rzeczy milczał, ale też razem
 obowiązano ten lud, ażeby za przeciwdem
 Dwola, niże Kapseluzza niezdymował.
 i wszyscy z nakrytemi głowami stojąc,
 nakrola poglądali. Było tam do
 sześćknie sto tysięcy ludzi, gwardyi
 narodowych, cępita, pichoty, czępicy,
 i uzdy &c. Gdy karetę Krolewską i gwar-
 dyę Narodowe minęły już most (port
 tournant) spuszczono ow most, i lud
 nie mógł wrócić do ogrodu. Miano też
 niegrzeźliwości, że przez cały ciąg tej dro-
 gi, trzy osoby z dęb gwardyi Krolewskiej
 Panów de Valory, Moutiers i Malin.
 Który służyć Kurierow przy Krolu
 odprawowali, w holetach złotych
 na szkodzie Karetę Krolewską uwaldo-
 no, i cał więznie, tak wieziono.

Gdy karota blisko inż była przy szta.
kietach, częci zedna gwardyi nardow.
wych zacceta wstai: przez ztemi gwar-
diami krolowskimi, trzeba ich ko-
nterzanie zgladzić - Krolstwo przym
z karoty upiastwy doswych pokoiw
porali

W klubie Jakubinow czyniono mi.
cyg, kazać przeprowadzić krola do
St Cloud - krolowej zas formowai
prwie, przez najwyższy sąd w Orleany

Dnia 25 i 26 czerwca, oboie drzwi
krolowskiego, otwarte, trzymane były
przez całą noc, i officie wnie gwardyi Nar-
dowej, w przed pokoiw, aby krola mieć
nacky, trzymali straż.

Wazaiutr po przyjeździe krola
stwa, wstani byli od Izromu zeni
Kardynała

Narodowego Komisarze: Panane Frankeł
Duyort. i D'André, którzy, po oddaniu
 dekrete Królów, złożyli deklarację od
 monarchy i królowej, i przy czym wy-
 kazawszy, że król na piśmie oddał
 Najprzod 12 dnia 18 Kwiecieńa afont Królów
 uczyniony przez pospółstwo, że niedorzęśli-
 wie i adqym Du Clouet i ckać dla od-
 porawienia tam Kommunii Willemano
 cney, i tchem ludu który obta pili, i u-
 dał Ilavety Królów przymanił. — Ze
 potym rozmaite piśmami byli zniewa-
 żeni, wcm deklaracie były przepraszow.
 — Wyrazd zaś rebrany i ego, nie był zamia-
 remiechania za granic, lecz do Mont-
medy miasta, blisko granicy, gdzie uł
 apartamentu Du niśb były przy. probiera
 de Królowa zaś osuradcyfa ze niechciała
 się nigdy oddzielać od męża swego &
Dnia 30 Czerwca Krzyżduchy Domost

iz odebrat list, do Margraffa de
Bouillé generała woyska Fran-
cuzkiego, nad Mora. Morella
i Sarra piśmny, do Narodowego
Zgromadzenia, pod datą z Luzem-
burga, dnia 26 czerwca, w którym opi-
sat powstanie, i zamiany ucieczki Króla
rozpoczęty, do Montmedy, a że list
ten jest bardzo obzernie piśmny, ta-
klowy, w piśmiach oddzielnych znaj-
duje się —

Na początek Muziqua Lipsca
wyśledził pastki i warty wydany pod
tytułem: Uwaga niemieckiego Francuzów.
Wym bezstronnym piśmiem, neu-
względnie szkalowania, przeciwko po-
nudze m

panującym Królem, które pióru przez
P. Malouet na zgromadzeniu Nar-
 dowym podane były, a które
 wtętu było na słowną tegoż pióma -

Dnia 6 Lipca podana była Nota
 do Zgromadzenia Narodowego za
 Królem Francuzkim Ludwilem XVIII
 względem wyjazdu Króla Monarchy,
 Luigranizom swoim, dla bezpieczeństwa
 swego osoby swojej, przeciwko Zagorza-
 temu popielstwu niezamieszkanemu, ani
 prawom, ani Zgromadzeniu Narodowemu,
 ani Króla swego. Wskazywało podane i uszy-
 wiało, aże w interesowanie Króla,
 Zgadzając zwrócić wolności, i uszy-
 wania Królowi wiernego.
 W tym Mesiagu podane były

Do aktow Grodu Warszawskiego, Kon-
stytucye, na Seymie uchwalone: o spo-
sobie i ustadwie dalszych Seymu-
Druzo, o chodach Seymowych, Tre-
cia o Seymikuach: zelekcyi Deputa-
tow na trybunali: Konstytucya o
Strazy nowej Krolewskiej - Nowa
Konstytucya: o Komisyi Polacy:
O urzadzeniu we wnetrznym miast
wolnych Rzeczy u Koronie i w Litwie

Dnia 17 Sierpnia Cesarz Rzym-
ski Leopold II sturiedzil podpisem
swym o smionali Lwiz zeli, w Senacie
preziumo Francyi, dla przywraca-
nia do stoy nosu Krolestwa Francuzskiego
wben Lwiz zeli warty Francuzskiego
Austrijskiego.

Austria, Prusy, Rosya, Szwecya, Anglia, Sardynia. Król Neapolitański i Hiszpania

Dnia 27 Sierpnia wyszła

Deklaracya

Cesarza Imi. Leopolda II. Króla

Imi Pruskiego Fryderyka

Wahelma i interesne

Króla Francuzkiego Luwisa XVIII.

Wydanie.

~~~~~
Jako monarchowie obadwa uznają, iż stan niniejszy Króla Imi Chrześcijańskiego, interesuje wszystkich monarchów Europejskich, podziwiają się też, że miarstwa inne, do których ośparcie odezwę uczynione, uznawają, że sam interes niezachęć odmówić użyć środków podług swej potęgi.

na dzielniejszych, razem z wspomnio-
nem dwoma panującemi, na przypru-
wadzenie Karla Frankiego do tego
stopnia, ażeby Karol był filary funda-
mentalne rządu Monarchicznego,
zgodnie i z prawami panujących
i z dobrem Narodu Frankiego, mógł
w zupełnej wolności i wadzić, i rządzić.
Dzień W tym przypadku monarcho-
wie, obadwa wspólnie z sobą oraczący
się gotowi czynić Kronikę. Dla dopięcia.
Zamiaru tego: tym czasem zaś, dążyć
swoim wysłonym indygnansie potrzebne
ku utrzymaniu się w sposobności, do
przedsięwzięcia Królów Dzielnych

Dnia 3go Września 1770go.
dziny dekuracji wieczornej De-
putacya od Zgromadzenia Narod.
ibeyu

wego wystoma, z osob siedzię róg
 ztóżona, udala się do Karla, Jangi, mid.
 sąc Nowa Konstytucya, przy lizenych
 pochodniach, i przy asystenyci guw.
 dyi Narodowej — Przemowę do Karla, mi-
 arzami i innym Panstwem otoczonego
 miał Pan Thouret wtych stowach:

- „ Reprezentanci Narodowi, przychw.
- „ dza prezentować Wł. M. akt Konsty.
- „ tucyjny, które powieca prawa prestry.
- „ puyi niecierpiące ludu Francuzkiego,
- „ który oddaie trónowi, prawdziwa
- „ swą godności, który oraz organizuje
- „ rząd panstwa —

Karl Jangi na to odpowiedział:

- „ Odbieram konstytucyę prezentowaną
- „ miście przez Zgromadzi. Narodowe. Dam
- „ na nią rezolucyę, wiaś najkrótzym

- 4 czasie, ile dozwoli potrzebne examina-
 4 wanie rzeczy tak wielkiej wagi.
 4 Umysłem zostai w Paryżu. Darn
 4 more odynarwe Kommandantowi
 4 generalnemu gwardyi Narodowych
 4 Paryskich, względem wstępu i mnie
 4 na warze —

Dnia 24 Wizeinia umarł w Warsza-
 wie JX Maksymian Sobolewski, dałony.
 402 roku, ostatni Prowinicyat Zakonu
 4. Jezuitkiego Prowinicyi Mazowieckiej.
 w roku wielkiego 73. Pochowany przy
 wspólnym pogrzebie w kościele P.
 Jezuitów. Umarł ten Kaptan, godny
 i mądry, w wojsku i w sztuce Polka-
 skim familii, zrodzony z Jędrzeja
 z Piętki Sobolewskiego wyszłego
 Mielnickiego, i z Joanny Wydzynkiej
 Podolskiej

Podstolnik Bielskiy, będoz rezydu-
 kiem, był wsiu Wsi dziwizem, i jako:
Grodka, Kucyna, Trojanowka, Wy-
pych, Wpronk, Chorożyc, Doma-
nowa, tudzież wsi na Wsiach, Wa-
rolach, Włostach, Taleriu Starym,
Taleriu nowym, Kostrach, Korkach,
Pulacu, Lubowizu, i Kytach.

Do smierci Dyaka lut 18 mairę powo-
 łany do Zakonu Jezuitow - W tymże
 zakonie powołyty obowiązkach nauk
 filozoficznych Teologicznych,
 tudzież armbonach, był Rektorem
 Collegium Wamzawskiego, Sekre-
 tarem Pruwinyi a następnie
 Prowincyalern Prowinyi Ma-
 zowieckey - (M. z. Zygmunta
 Augusta Krola 1584, Jezuici smierciem)

Liszt Ludwika XVIII. Króla
Francuskiego, do Zgromadzenia
Narodowego Konstytu-
tywnego, przyjmującego
Nową Konstytucję
dnia 13 Wnie i ma 1791.
w Paryżu
Datowany
Przelomazny

Mosiu! Panowie!

Konstytucja ku przyjąciu mnie
podana, rozważalem pilnie, przy-
muję ją, i dam wikaż, żeby dusz kółka
były przywrócone. — Deklaracja
ta w innym czasie, byłaby dotkliwa,
lecz teraz muszę przydać i po-
wody, które do tej akceptacji
mnie nakłamały.

Łódź 13 Wnie 1791

Od zacięcia mojego panowania,
 Zgodalem zniestania nadużyciow,
 Za poprzednich rządów. Długi nieumier-
 nie namnożone, i Koszta wojny przy-
 wzięte mojego panowania, chwalebnie
 rozpoczęty, sprawiły nierówności, między
 przychodami, i rozchodami Stanu.

Uratem, że niedowolny jest wynaleś
 sposob, na zgładzenie tego nieumie-
 rka, ale należy także zabiegać, żeby
 się nadal znoum nie zdarzyło. Baw-
 tern, że dobro ludu wymaga stałych
 ustaw, i że władza mnie powierzona,
 niezmiennie powinna mieć powinna
 Przeto zwolatem reprezentantów
 Nardów, koncem obmyślenia tego.
 W obęgu rewolucyi nie zaka-
 tem nadkonczenie konstytucyi.

Dla roztrząśnienia tyłko tey oguła,
lecz rozmaite części oneyie, a probowa-
walem: a kiedy z darczenia sknitne
zbyt często medene smutkiem przety-
wały, nadzieia mnie jednak nie odbe-
gła, spodziewaig się ze przez utadig
publiczną, i praw exekucyą, obaczę
znowu porządek, i spokojność naszą
przywróconą.

Tym czasem niewstaigce zamie-
słania, wzburzone umysły, zachwate
pisma, wzgardzone rozmaite części
wtadzy publiczney, przemogły na
moment nad statosig moig, nie po-
znatem iuz charakteru woli po wsze-
shney. Gdybyur mnie na ow czas
byli podali konstytucyą / i. nictaig
sig tym / wtedy, bytby msig oig gat,
uzi profyciem

zicy przyjęciem Wyjechałem z
Paryżu, i oddalałem się od wszystkich
partyi, chciałem sam poznać wola spo-
wółekności, i sposoby myślenia Na-
rodu.

Te powody już zniknęły teraz:
W Panowie tak jak i w cesarzu dostrzeg-
ci, nie szczęśliwemi skutkami anarchii
Wstrzymaliście niekarność wyskoki i zle-
wizję w drodze drukowania. Przyrewi-
rzyli ustaw, umiędzieliście w krajach urzędem
dekreta takie, które mnie za dekreta
Konstytucyjne dawniejszy podano.

Zgodanie ludu na konstytucyję, wzd-
płiwia żadnej nie podpada, i tenże lud,
nieprzewydzienie jest do Monarchii
przywiązany.

Przyjmując więc konstytucyję, będą-
cą w krajach utrzymywana, i obowiązująca

do. Liederborna ięcy Szacunku za gra-
nicę. Deklaruję, że będąc prele-
nany, o ządaniu węgłowej czy sułtana
odstąpię wszystkich tych przywilejów,
zgodnych, których w przed ządaniem, a
gdy iatyłko winieorem Królowi: odpo-
wiedzieć, niżli zatyrm inny, uskazywać
prawa nie ma o to, czego ja odstąpi-
tem. (Tu odgłosem lewey strony, zabrzmia-
ła słowa: Vivat Król. ale prawca szrona
miłozenia swego nieprzerwała.)

Wbliżałbym prawić, gdybym
to zataił, że mnie małem, iż szronom
eksekucyjnym rządowym schodzi na
dzielności: wnały że niezaprzeczam,
iż doświadczenie same, powinno o-
tym decydować. Przywidziwszy, że
nie do skutku prawu, zostawij Nai-
rdowi.

Nawdowi nam poprzemienia, niedo-
 konalosci zjawia się w nich mogących,
 Spodoba mi w Konstytucyi wytknąć temi.
 (Tu lewey strony okrzyki radojne spo-
 więliżysy się, a zadumienie z strony praw-
 wey było i rzecze wdacznicysze)

Dla utrzymania wolności, usta-
 lenia Konstytucyi, i dla osobitego uszeg-
 sliwienia każdego Francuza - Obywatela
 w rzyssy zjednoczyc się powinni, i przy-
 wa respektować - Syjfony i Anarchia
 są to wspólnie nieprzyjaciele nasi.
 (Główny lewey strony Okrzyk: Vivent
Rivol!)

Bodajby ci, którzy przez baczni
 usunęli się, do Króla nasadzi pownie!
 Za im obcięcie bezpieczeństwa. Nie
 pomniemy na to co mięło, a żeby

ustata mienawidz, azeby nie szereg
od rewolucyi nie oddzielne, na zawsze
byto zapomniane, i azeby prawo, i
kwestia znana: (Ciz sami klaszali
mowu.)

Proszę tedy we wszystkich do
rewolucyi, przy powszechnym pojedna
niu się, zupełnie powinnym ustai
jedni, ktorych oskarzo no o wykryte
miane bydz przez nich popelnione, w
zamiarze ustwienia mnie, będą uwe
nieni przez was - Względem drugich,
ktorych oskarzono, iż mnie zmieważy
chcieli, czuję ja stosując moją uwagę
do nich, iż jestem król Francuzów
wózytych ich. (Tu powstałi ty nie chępli
Vivat Vivat królum królum. Vivat król Konsty
tuancyjny. Podpisano Ludwik.
Prawa Sena

Prawa Strona Narodowego Zgromadzenia, nieprzykładała się do radonych tych okazyków, bo sądziła że koncept tego listu: Ministra Montmorin.

Podczas czytania listu królewskiego Deputacya z 60 osób iluziona, od zgromadzenia wysłana do króla w mi, wdata się do zamku, gdzie Chapelier na ciele będący, następnież do monarchy miał przemowę:

Najjasniejszy Panie!

- " Gdy Zgromadzenie nar. Narodowe, słuchało
- " czytania poselstwa od W. K. M. J., Lywem
- " radości okazykami, wiele krótnie
- " przerywało to czytanie. Jednym z
- " najwymilszych uczuć dla Zgroma-
- " dzenia było, słysieć i zdawnie W. K. M. J.
- " za Amnestya powszechną oświadczone.

„ i Zgromadzenie natychmiast je
„ spełniło, ządania tego przez zapadły
„ dekret, Królowi W. K. Myi tu oddaemy

Odpowiedz Króla.

Lawrze to ukontentowaniem
obowiązkiem będzie moim, pożyj za
wola Narodu, skow mnie ta znaw-
ma będzie. Chlubno to jest Namnie,
ze Narodowe Zgromadzenie, przyjęło
Ządanie moje. Dzień ten, pamiętnym
zostanie w dziejach. Życie ażeby
w tym dniu, niezgody koniec miały,
ażeby ten dzień zjednoczył wszystkich.
i ażebyśmy wszyscy, jednym tylko
i chętni duchem.

Wkrótce potym Król przyjdzie.
To królowa

Oto Krolowa, i moze dzieci, ktor
iednakowego sa zdania ze maq

Krolowa odezwała się: Kwapiemy się
wszystcy, dzieci moze, iia dla oduradze-
nia Wspaniałym Naszym Serwylmentow.
i dzielemie w sentymentami Krola

Idy krol przyjechał do Ignacjusz-
nia Narodowego dla przyjscia Konsty-
tucyi, i z tamtąd powoławszy raz, ze
wszystkich armat uderzono, i przez
try dni Paroza miasta były illumi-
nacye.

O! jakie aplauzy, i honory w ow-
czes Francuzi dla swego Monarchy
okazywali; lecz w następnym czasie
zastanowił się Cyfelnik i ząd wielką
odmianą Narodu tego, który w ułud-
ninieyszym w Europie, pragnął

przewyższał, w podobie, w nowo-
prym rozrachunku krasu sągi
w zachowaniu praw i sprawiedli-
wości dla Królestwa człowieka,
w powołaniu i utrzymaniu Mo-
narchy swej. O którego nado-
wielkie obliczeni dwudzy, szerszy
przychyłności Kurwim podda-
nym. — A przecież widyga się na-
tura człowieka, nad ich barbarzyń-
stwem, cywilizowanym skraceni-
stwem nad tak dobrym Królestwem.
Co potwórdza ich własny wyraz na
Sesji Izgromadzenia Dnia 30 Wyo-
snia 1840 roku, na której Kopl
prygotowy

przytomny miał nową w tych wy-
 razach: to jest iż gdy Król Konstytu-
 cya przyjął. i o swym przyjęciu zagra-
 nicznie Parstwa uwiadomił. przeto
 iachęcał Deputowanych z gromu.
 C Dzenia, ażeby gdy Konstytucya już
 została zakonczona, i tożnied iż pra-
 com została zamieniona: zaraziechu-
 niem się do domu, i uwieczniwszy
 C do wspól Obywatelw, przykładem
 swoim, do miłości ku do broni pu-
 blicznej, i do podległości ku prawom
 sam i innym przysiękali.

Poskonizoney moire Krolewski
 ktoru sprawta wielkie wzienie na
 sercach wszystkich: i ktoru obcy ha-
 mi wszystkich, Vivat Król! przery.
 unun

wana była: między innemi De-
poutowanemi odezwał się ieden:

"Tak mawiał niegdys Henryk IV,

"i tak mówi teraz Ludwik XVI.

"najlepszey -

Pozymy Prezydencyj doniest.
ie Ignomadzenie Konstytucyjne
odprawito teraz swoj Scysyja po
raz ostatni.

Gdy przy historyi Polskiej, bar.
dwo wiele interesujace czynnosci Fran.
ktory, cala Europę zadziwialy, o tych
dosyć, iuz wkrótcech wyruszacz po.
datem czytelnikowi opisanie. Do
ktorych wiadomosci, muszę przytoczye
niektore szczegoly, o Emigrantach
Francuzkich

Franuzlich, albo raczey o oby-
 watełach tego Narodu, Który do-
 strzegłszy, zamkach wielki, gra pu-
 gnybnie, Stanu Szlacheckiego,
 Sodru Duchownego, gądosi Stra-
 brów i Lięzot, a na ciele i sumego
 wstano Krola powaga, obalają.
^{muze} Tak obinow, te wszystkie prer-
 gatywy, od wicow w tym krlestwie
 utrzymowane — Przeto rzecz ni
 Szlachta, duchowni, Arabowie
 i Lięzota Francuzy, nawet ro-
 dzeni bracia Krolewoy Straca
 Prowanuy i Arceleyi, przymu-
 szeni byli oddać się sway Oyczyzney.

i po różnych Królestwach, w Niem.
czech, w Anglii, ^{Hiszpanii} Poliszce, Pruszech,
Szwecyi, oraz i w Rosyi, ~~do siebie~~
przytulenia szukali, i prosiły i
tak dla siebie, i alfo i pozostalych
w Franuyi krewnych. przyjął
wspólnie z niemi iednego dania
będących -

W Miesiacu Sierpniu, przy-
prowadzono z Paryza do Koblentz
chorągiew Franuuzkiejey Leibgarn-
dyi Krolowskiejey. gdzie Książęta Fran-
cuzy znajdowali się - Do tych
Strabia Krtezyi i Plunitz przy-
był i przywiózł Delblancyq
autentykany. od Cesarza i
Ferdla

i Króla Pruskiego onemaz odda-
ną, której treści była takowa

Deklaracya
Cesarza Rymy i Króla Pru-
skiego, Xiążętom Franay-
kim, oswiadczenia protekacya
w interesie zamieszani i re-
wolucyi tegoż Królestwa

w Pilnitz Popisana
27 Sierpnia 1791 Rⁿ

Dowiedziawszy się Cesarz i Król Rymy
Pruski w Pilnitz o rządaniach, i o mon-
strach Hrabiego Prusancyi i
Hrabiego Kreczyi, deklaracya się wespół
w sposób ten, iż Fran niniejszy Króla
Franuskiego, powzięty, i jako obywatel

wszystkich monarchow Europey-
skich spólnie interesujący, spodziewu-
jąc się, że interes ten, niezawadnie uzna-
wany zostanie, od tych Monarchow, do któ-
rych o wsparcie służył, i że
zatem nie ośmięgną się, od użycia
wspólności, z rzeczonymi dwoma Mo-
narchami, podług potęgi swey wojen-
ney i rodów naydzielniejszych,
Dla przywrócenia Króla Francuz
Kiego do tego Stopnia, azoby w nay-
pełniejszey wolności, mógł funda-
menta królestwa monarchicznego, w-
owie i prawom Monarchow, i Najci
Francuzkiej dobru, gwarantować za-
sadzić. Wtedy i w tym przypadku
rezerwa monarchowic Cesark Im
i Novel

i Król Jm. Pruski. postanowieniem
 państwa powie niekul wznie i cędw.
 myslawie, z potęga wojenną należą.
 — Tym czasem wysłom woi m. po-
 tuzelne dudia, indynanse, azebuw
 sposobności były czynienia królow
 Kielnych & W Pilniz dnia
 21 Sierpnia 1791. R^o Podpisano.
 Leopold, i Fryderyk
 Wilhelm.

Do podobney deklaracji przy-
 stąpił Król Jm. Szwedzki, Dania-
 ski, Hiszpański, Sardynski
 Angielski i Imperatorowa
 Rosyjska, która w tymże ca-
 sie nadeszła do Nijzigt Fran-
 cuskich w Holentz będących
 listy, o danu Pruskiej i wojski.

Pod przyjęciu Konstytucyi praw-
nie przyznanem, przez Karla Fran-
cuzkiego, w ruz urzędsza lizba
familiu Francuzk. ich. osobliwie
Szlachty, wyprzedzala z Wraclawie
go do roznych Państw zagrani-
cznych, mialo na czelo swim Mar-
szalka de Bruglio, Gdy de Kullu
typiacy tey ze Szlachty, w Koblentz
iuz sie zebrało, napisali list na-
stępujący do Imperatorowcy
Ryjskiej, oddając ni jej
protekcji.

Kopia Listu
Francuzkiej Szlachty
do Imperatorowcy Ryjskiej
Antoine

Katarzyny II. z Koblentz

Dnia 27 Września 1791.

Pisanego
z Franciszkiego Prześtomażonego

Najjaśniejsza Monarchini!

Wasza Imperatorska Mj. ciuwność
przez cyny swąd, nabyte miała prawo
do zadania urzędnia Narodow wszystkich:
dziś nabywasz prawo, do urzędności
pouzekhney.

Francuzka Szlachta, może więc
osunąć się Waszej Imperatorskiej Mj.
ze ciuwności sentymenta, i pouzekhney
to powiedzieć, że Jejstawie teraz, na
niczym zgoda już nieśchodzi urzędny.

Zatwierdzenie wszystkich tru-
now, przez podziurzenie tronu.
Bar

Barbunow, było iednym z Dworow
W. J. M. i panowaniem zachowanym.
Do pomodki zatyrm zdarzeń nale-
żało, że dure wielkie Monarchinie
swym orgzem, i swym imieniem przy-
tożyły się do wspierania Domu
Francuskiego — Elzbieta Krolowa
Angielska, heroina wielku wojny,
przybyła niegdę na pomoc Henry-
kowi V. Który owa ligę, na zole na-
szych pomodliw, zwalczył — Nie-
smiertelna tenz Katarzyna Della-
nuere za następcami, w których i kady
my także na drodze honoru uszypu-
icemy — Pozwała ona książęciu de
Nassau rycerzowi temus, dala tarc-
gostawa i tularę Konieczności,
i Korozy waleznosci przez wielkie
czyny

czynny, naturalizowata w ręk dzie
 uci się do chorygu wspaniało.
 mylnych brau, nieszeziłiurgu
Ludwika - Strada Romanzow
 godny Minister takicy Monarchini.
 przyszył na reprezentowanie Orobę
 w. J. Mgi przy Francuzkich Nigz-
 tach naszych - Tym sposobem Kata.
 rzyzna, prawom swoim przestę da-
 ie Sanhuq, i Francuzkie ryerstwo
 wdzięczność cey oświadczą, za naj-
 piękniejsze swe nadzieie.

Wasza Imperatorska Mości
 przez wdłhomysłrosi dobro czynny,
 ofciarwiez nam schronienie u siebie.
 w razie nieszeziłiurgu - Przypię i pra-
 wa cey, i dziełci szereg Nawdaw

pod jej berłem zstępujących, byłoby iai-
ste chluba dla nas: ale już nam o
dmykły Oryzynie, ani pomysłu ud-
nonie jest. Jeżeli monarchia Fran-
cuzka upadnie, tedy Szlachta (honor
to nadzwyczaj) musiginać pod jej rui-
i bydi zagrzebiwają

Do w przewidywai nieszczęście,
skoro nam wszystko pomysłne skut-
ki obiecaie; za protekcya W. I. M. i
nie należy nam wątpić o tym, w spo-
mniona Monarchia, z rozwalin
suxh powstanie, i do dawney wie-
twości swey powróci nazad

Co za wielki i wspaniały
Charakter

charakter rozwiasz W. J. Mę catemu
 wiekowi teraznięszemu! Co zarządz
 zapewniasz dla siebie u potomności!
 Szlachta będzie W. J. Mę i winna
 swą nową świętności. Religia, wrowne
 swe starze: Ludwik odzyskana
 swą wolności: dostojności Królewska,
 swych praw dotrzymanie: Francya
 powrot porządku i uszczęśliwienia, i na
 ostatku polityczny świat, wjawnem spo.
 wszechnym zagruzony, wniem W. J. Mę;
 będzie. pokory i spokoyności zachowana.
 Geniusz Piotra Wielkiego, wjrwat
 i edyne tylko Państwo z barbarzyństwa.
 geniusz Katarzyny, zachowa całą
 Europę, od upadnienia znou do barba-
 rzyństwa nazad.
 Jesteśmy przy wyrażeniu Senty.
mentu

mentow nay wyzszego zadowolenia,
i odzyczynosa nayzywazszej, i naygł.
szego uszanowania.

Najpasiorieyza Monarchini
Waprey Imperatorskiej Mji.

Najuniżeni, i naypowolubieyzi

Dnia 27. Wniesni Stady.

1791

Następniz podpię

Ku honorowi roku tego czasu w Kłera
liczba przybywała Francuzow
Carlyblentz. Arubra Prowanuzi
i Arubra Artezji, dużę de
Nassau i Pan de Calonne, i
zatrudniali sę negocyacyą u
różnych durnw.

Naweymie 1215

Na Sejmie zas w Warszawie
 wte ciele agitacyjnymy kon-
 stytucya Nowa uchwalona
 pod tytułem: Urzędownie
Sądow Miępkich i Asesorski
Druga Konstytucya: Skornisji
Skarbowey Rzpłoty Swojga
Narodow.

Dnia 22 Grudnia na Sejmie
 Sejmowey. wte kszesnięstwu
 przysięta Konstytucya Tedyk Terbowy
do urzodzenia na przed
 wte ciele. Krdeworczy n.

Ponieważ od ogłoszonej Kon-
stytucyi trzeciego Maja, przesta-
nowionych stosownie dotędyż
prawnikach, szeregubnego
przypadku żadnego nie było
— Preto wracam się do opisanія
osobliwych zdarzeń we Francyi,
które całą Europę zastąpiły,
i te dla czytelnika, w późniejszym
wielu życia, będą szeregubną
wiadomością.

Pro pozyskanej, unieku Poten-
cji, deklaracji, interpretowaniu
nawet wojennemi Kordami, o pr.
Kryzysie nie tylko dotyczy
Kord

Krola Francuzkiego, bez iac.
tego Króla, przez Jakobinow
nawiększych burzy arlow i
buntownikow, zdziatanych
pokrzywdzeń. Braui Krolewoy
Lizjeta Francuzy, następu-
jący list do Krola przestali -

List

Od Lizjet Francuzkich

do Krola Francuzkiego
z Noblent z Dnia 16 List. 1795.

Pisany

z Francuzkiego

Przetłomaczony

Najcenniejszy Krolu!

List w K. M. G. i. r. K. Nawzycz D. J. 1795.

Nierozbieramy tu, czy WKM. w sa-
mej istocie wolnie i bez przymusu
przyales konstytucyę. Na podanej
gdyż cala wie Europa, co nalezy
sudzic o tym. Nie jest to takze
zamiarem naszym, roztrzasac sa-
ma konstytucyę, na prawdziach
rownie błędnych, iak i na antysta-
tycznych zasadach. Poglada-
my na nią, iak na dzieło buntowni-
ków, którzy do utworzenia jej, nie
mieli ani powołania, ani prawa.

Dozwolisz Nam Królu Najcia-
śnieyszy, tenże wyznici tę uwagę,
ze WKM. masz w prawdzie posłuchać
Krolestwa, wszakże bez własności
własności i tego sprawy dać Na-
stepum

Następnym swoim, i zostawić im
toż Królestwo, tak, jakiej i sam
po Królach Poprzednikach obiał.

Potey reflexyi, ktorą zapewne
Francuz do bny pochwali Kaidy,
niezapieramy się Królu Najjaśniey-
szy, iż myślnie postanowiliśmy
wszystkich zarywai sposobów.

Na utwierdzenia znówu W. K. Angi-
tronu, od buntowników, w samychże
fundamentach wstrząśniętego,
iż by W. K. my. i jego Sukcesorowie,
mogli znówu wstąpić nań z tego-
dnwiaz, ziałą Królowie Poprzedni-
cy siedzieli na nim.

Koniamy Najjaśniey. Cesarz

zaręcając iż wierność Nasza
Dla W.K. myj przechodzi wszelkie
wymierzenie, że i uszarownanie Na-
sze dla Osoby Jego posługawcy,
rowna się nieograniczonemu
przywileżowaniu, z którym do osta-
tniego tcha życia, Dla W.K. myj
Zostaniemy —
W Kolonie Tnia 16 Listop. 1791.

Podpisane Ludwik. Stani-

staw Kowery, Karol, Filip.

po przestarym tym do Króla Ami-
lesue. — Podobnie Francuzi

Emigranci, wydali następną cę
do ludu Francuzkiego Proklamacyj
Proklamacyj

Proklamacya
 Emigrantow Franuzkich
 Do
 Ludu Franuzkiego
 Dnia 16 Lutopada 1791. R.
 Wsklekt
 Wydana,
 z Franuzkiego
 Stomaczoła.

Francuzi!

Boga bierzemy za swiadka, ze
 wraz darujemy Ludowi, ktory sie
 przeciwko nam oburzył - Przeba-
 czamy i staniem, ktorych zwdzo-
 no, przekupiono, i bledną Droga
 prowadzono - Przysięgamy, ze ani
 jednej kropli krwi wylewie nie szukamy;
 wyiqwisy, gdybyśmy przymuszono

byli używać gwałtu, przeciwko
gwałtom. Należy między innymi,
tylko ukarania buntowników spry-
sęgłych, którzy tak przeciwko nam
iako i przeciwko nam, stali się win-
nem zbrodni. Zwodnicze i przy-
nagli nas, do szukania sejmnie-
cia w obcy kraj, aże byśmy zw-
wu przeciwko ich wroćli, sta-
czyli się, a oni także i was w naj-
skrupniejszą nadzieję nie poro-
zili.

Francuzi! Inacie tych zbro-
dniarzw tak dobrze iukamy ich
znamy. Widzicie ich na czele
buntu, pod imieniem Sakobinow.
Oni to ukryli przed wami, iż dwuk-
oilezwo

odezwę naszą do was, gdzie gł.
 słowimy, że iedynym zaręczaniem
 naszym jest, uwolnienie was, z
 pod ich tyrannii: zjednoczenie
 nas z wami i spójnie: Oczyszczenie
 naszej ojczyzny, z plemienia
 tego piekielnego.

Dotwórzcie się, ażebyśmy
 nie dawali zastony omamienia Łoaz
 waszych, ażebyśmy wam, ichże sa-
 mych zbrodni nie dawali. Podziw
 wiedział o nich ludu dobry zarę-
 dziony, a będzien należał mocniej
 na ukaranie tych podstępstw,
 niż my sami.

Głow wznycia Jordan,
 napawał się krwią dobrych ludzi.
Awentoni, został przez tychże

brutownikow. podbulzony i za-
ptawony — Rzecz Waszych brać
w Vimes, w Montauban i po-
innych miastach, są dziełem tych-
że brutownikow. Bunt na Do-
mingo przez tychże uknowany zo-
stat. Moje na tej kolonii już użyte.
Na króć Francuzka, teraz jest wy-
lana. Odnowienie, podobnych z
krwawych scen, po wszystkich innych
wyspach, oni wchcą i maia.

Patrzcie Francuzi! patrzcie! ci
są nieprzyjacielami naszymi, a ta-
pełne są i waszemu — Przeciwno tym
wzburzycielom uzbraiamy się,
przeciwno tym wzywamy pomocy
obcych mocarstw i pomocy
waszej

wa rzezy (Podpisano:) La Zuelle
umowiany, od wszystkich Emi-
granow.

W tymże Miesiacu Listopadzie
Wydany dekret Zgromadzenia
Narodowego Francuzkiego przeciw
Emigrantom w surwuych 15 arty-
kultach.

Papiez wysylil odezwę do
wszystkich Europejskich dworow,
przeciwko Narodowemu Zgromadzeniu
względem Awenionu, i Abakotura
Wenezjanskiego.

Zbieg okolicznosci w tym roku
Francuzkich, jako zastanawial
wszystkie Narody, tak tym bar-
dziej interesowanemi byli ludzie
inaczeni, i azoby zostawic dokładny

dla potomstwa wiadomości, tych
osobliwych czynów Izro madze.
nia Narodowego, umyślnie tu
stawnego i uczonego Męza, podaj
wpisaną na piśmie uwagę nad tym
Stanem Francyi.

Uwagi
Nad Stanem Francyi
przy końcu Roku 1791.

Revolucya Francuzka jest
w dziejach i edyna, tak jest bez
przykładny stan osobliwy tego
Państwa.

Monarcha despotyczny, swiatu
całemu ogromny, a Uroń dnik a
ptatrego

120
płatnego stanu zamieniony: Sła-
chta liczna, a święta, ktoru Europę
użyła nowych zbytków, i wyposle-
rowanych praw honoru: ktoru
nadęta swym pochodzeniem, i cy-
noimi swych przodków, postawita
była mur, między sobą, i innymi sta-
nami. Ta słachta została zmiesz-
ana, i w do zaszczytów z ludem po-
rownana. Duchowieństwo nie
zmyrne co do liczby i bogactwa,
a przez protatow. i spowiedników
z dworem; przez hierarchią z Ry-
mem, a przez mnichow różnego
koloru, z gminem złaczony: że
Duchowieństwo, traci w momencie
wszystko: swe dochody i swą wziętość.

swe zaszczyty, i swe nadzieie: Mini-
chy, zostali z cel swoich powyga-
niani, znakty Kaptury, z dzwo-
now chrezonych wybitano pie-
niądze, i Malowe wozey tyziorow.
letnich rniemian, ktore Fran-
cyz do Papiesskiej Stolicy przyje-
waly, stopita o jeden raz natęzo-
na niezmiernie, zdobytey wolewici
gorliwosci.

Lasmo tak licznych wielkich
odmian, z ktorych, Kazda warta
niematego zadumienia, musialo
we wnetrz, i zewnetrz Kraiu spra-
wie nadzwyczajne skutki.

Szlachta nayprzednieysza
ustuchata.

ustrachata skinienia, które im Xię.
 Zeta krówie Kwoleuskiej dali, i opuściła
 swą Oyczyznę: która im tytuły, herby,
 liberye i ordery zabrała. Strata
 tych rzeczy, w mniemaniu ambitncy
 szlachty, nie mogła byci nadgrudioną,
 ani nabytą wolnością, ani sięgłiwością
 ich wspot obywateliw, ani własnemi
 ich korzyściami; ktorych się mogli spo-
 dziwai od tronu.

Duchowienstwo blyszące do-
 stoenstwem, poszło za tem uwecki przy-
 kładem, i wyszły za granicę, spodzie-
 wali się polutowania, wielkiego uspo-
 mienienia, i przedkiego przywrocenia
 dawnego despotyzmu — Jako wszyst-
 ko było nadzwyczajne w owey rewolucyi,
 tak i ta emigracya — Cate Kurpy

zych nieprzyjaciół włościan, i choi im nie
groziło niebezpieczeństwo prawdziwe,
uakłhaly; (co za sprzeczność!) do Kra-
iów włońnych, Anglii, Hollandyi, Szwaj-
caryi, dla noszenia tam iakoby, po-
zmarłym nosy Oyczyzny despotyzmie.
— Drugie uclaly się do Wloch, Nider-
landu, i Niemiec. Ledwie gdzie przy-
ięto ich z prawdziwą ochotą. Po wię-
kszey części uważano ich, wyrokami
najwyższey władzy określano, a gdzie
niegdzie, zabroniono im przebywać.

Ci i biegowce, ktorych na posęgthu
Zgromadzenia Narodowego do czter-
dziestu tysięcy liciono, zadali Panstwu
Francuzkiemu, strasliwą ranę: nie
przez stratę swych osób, nie przez
uzbrajanie się

uzbrajanie się na Krucyatę przeciw
 wrośi, lecz przez zabranie z sobą
 niezmiernego mnostwa złota, i wy-
 prowadzenie z Kraju, Kom. niedzi-
 nych, przez w rolnictwo, i inne zarobku
 rodzaje, zatajowane zostały. Niedo-
 statek pieniędzy wstrzymał także han-
 del, osłabił kredyt narodowy, za granicą
 i trudną uczynił subsystencyą obywu-
 tclow we wszystkich prowincyach -
 Te zły wzniósł się taki daleko, iż pie-
 niądze gotowe znikły wcale z cyrkula-
 cyi, a na ich miejsce nastaly, papieru-
 we pieniądze: sposob ratowania się,
 niema w Europie używany, lecz któ-
 ry teraz w Francyi został niezmiernie
 rozszerzony.

W tym przykrym, ale spokojnym
stanie, znajdował się Naród Fran-
cuzy, gdy pierwsze konstytucyjne
Zgromadzenie zerwało, z placu, i swym
następcom obfito inuwa zostawiło
Dzielnictwo Xięząt Francuzkich
z licznemi Korpusami wpadnięcia
do Francuzji, utrzymania się tam, i
wszystkiego podług woli odmienię-
nia, niewiadł pomyselnego skutku—
Krol. przyjął konstytucyę Dobro-
wolnie— Tym wszystkim Naród
Francuzki był podobien, do owego
człowieka, który z wielkiego ubóstwa,
nagle przeszedłszy, do wielkich bo-
gactw, nie umie ich używać przy-
zwyczajnie—
Czynny

Czyny drugiego Prawodawczego
 Zgromadzenia, nie były takie, takich
 się po nim lud spodziewał. Byli po
 większej części młodzieńcy, którzy
 się po prowinnych dali poznać, bar-
 dziej przez swą gorliwość o Konstytucyę,
 tak swe wiadomości: bardziej przez
 swą żywość, niżeli swoy rozsądek. a
 którym osobliwie doświadczenia
 brakowało. Większa część była uboga:
 ad latęgo w najśmielszych prawach,
 nie miała do stracenia: przytym
 obawiali się oni towarzystwa Jako-
binow, i ich wielkiego wpływu.

W przeszłym Zgrom. Narod:
 znajdowało się tyle mężów utalento-
 wanych, bogatych, wielkie związki

Związkowi mających: Lamart Mirabeau,
Bailly, la Fayette, i Barnave —

Teraz zariaduli ludzie niezumiejętni;
Rolnicy, prości wieśniacy, poczęsi
w wyszarzonych i powalanych sukni-
skach, z codzienney pensyi 18 lirowu
utrzymujący się — Żadna mowa,
wierzmyż takiego wrażenia, żeby
nie, Zgromadzenie całe poruszone
do stanowienia iakiego prawa było
nakłonione —

Dnia 18 Listopada obierano,
nowego Prezydenta, ktorego padłona
Jⁿ Pethion, znanomego Mowcy na Zgro-
madzeniu przeszlym, i gorliwego Re-
publikanina, miał za sobą 6, 600 Głos.
schizował Prezydentem, po P. Baille —
Ten to był

Ten to był stan Francji przy
 końcu trzynastu. Pizysze losy
 tego Świata, pokrywa zastona,
 przez którą, żaden z politycznych
 widzów, nie zobaczyć nie może.

Spokojność i przędkiecy, niemożna
 tam się spodziewać, iah tu w następu
 iących Tomach skazie się.

Koniec
 Tomu Siódmego

